UNIVERSITY OF JORDAN

הצופה

ב"ה, יום שישי, כ"ג ניסן תשל"ה (4.4.1975)
שנה ל"ז — גליון 11945 — המחיר 2.20 ל"י

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפוהמ"ז
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

הדלקת הנר

	כניסה	מוצ"ש
ירושלים	5.22	6.37
תל־אביב	5.40	6.39
חיפה	5.32	6.39
אילת	5.39	6.37
באר־שבע	5.38	6.36

הסינאטור מק־גאוורן יכריז היום במסע"ת בירושלים:

„לישראל הזכות להתקיים כמדינה עצמאית והפלשתינאים זכאים למולדת לאומית משלהם"

מכחיש שבשיחתו עם עראפאת גילה עמדה חיובית כלפי דעות אש"פ

ואשינגטון, 3 (עטמ"יא) — הסנטור ג'ורג' מק־גאוורן הצהיר על תמיכתו במאמצי מזכיר המדינה הנרי קיסינג'ר במזה"ת, תוך שלישראל זכות להתקיים כ„מדינה יהודית בת קיימא ובלתי תלויה, וכי הפלשתינאים „זכאים למולדת לאומית משלהם".

הצהרות אלה של מק־גאוורן, אותם הוא מתכונן להשמיע מחר (היום) במסיבת עתונאים בירושלים נמסרו לעתונאים היום בוואשינגטון.

פעולה זו נחשבת כבלתי רגילה ונראה שבאה כתגובה לדיווחים שהתפרסמו בעקבות שיחתו בת 90 הדקות (של הסנטור) עם מנהיג המחבלים יאסר עראפאת בביירות. בדיווחים אלה נמסר כאילו גילה הסנאטור עמדה חיובית כלפי דעות אש"פ. ברם, בשיחה טלפונית למשרדו בוואשינגטון אמר מק־גאוורן כי דיווחים אלה „אינם אמינים" ו„אינם נכונים".

אין „תכנית מק־גאוורן"

מק־גאוורן שהוא יו"ר תת־הוועדה לעניני המזה"ת ולעניני הנדסת בדרום אסיה אמר בהודעה שלו לעתונות כי על אף הידיעות שנתפרסמו באמצעי התקשורת, „לא קיימת תכנית מק־גאוורן והפעם היחידה שהשתמשתי במילה תוכנית, אפילו באופן פרטי, היה כדי להכחיש שיש לי כאילו תוכנית כזאת".

אולם הודעות מק־גאוורן מותירה כי הוא תומך הן במאמצי קיסינג'ר והן בניסיון שנעשה לאחרונה בקונגרס להשמיע לאהדויות הקונסטיטוציוניות שלנו ולהציב את גבולותיה של מדיניות החוץ האמריקנית". אמר שהוא ניסה „להסתכל מעבר לדעות הקדומות והרגשות כדי לראות את המציאות של המזרח התיכון".

המציאות הראשונה — מדינה יהודית בלתי תלויה

המציאות הראשונה לפי מק־גאוורן „היא העובדה של מדינה יהודית בת קיימא ובלתי תלויה. ההכרה במציאות זו הכרחית היא כדי לפתור בשלום את הבעיות אשר האיזור ניצב בפניהם.

ומדינות נפט בלתי תלויות

מק־גאוורן אמר שהמציאות השניה היא „כי הכוח הגובר והולך של המדינות הערביות בנות הקיימא והבלתי תלויות אשר אף אלו מהם נתברכו בנפט בשפע אבל כולן עשירות בערכים היסטוריים ותרבותיים".

ופלשתינאים בלתי תלויים

המציאות השלישית אמר מק־גאוורן היא מציאותם של כמה מליונים פלשתינאים שמאחוריהם אלפי שנות היסטוריה אך עתיד בלתי בטוח והווה בלתי משביע רצון. הם זכאים למולדת בלתי תלויה משלהם.

הודעת מק־גאוורן מדגישה כי המסע"ת היחידה שערך במזרח התיכון היתה בישראל שהיא האחרונה מבין שמונה ארצות אשר ביקר בהן. אמר עוד כי בטרם עזב את ארה"ב הבטיח „לשמור על ראש פתוח באשר לתוכניותיהם של אחרים — ולא חשוב כמה שיהיו אלה קיצוניים. משום כך אני הסכמתי להזדמנויות לשמוע לדעותיהם של הרבה אישים שונים ואני ממשיך בקו זה גם בישראל".

משיחזור לוושינגטון ב־9 באפריל, אמר, ימסור דיווח למליאה של הועדה ליחסי חוץ ולקיסינג'ר. עם זאת הדגיש כי לא ימסור כל ממצאים מיוחדים ואף לא המלצות.

(ראה גם ידיעה בעמ' 2)

הגיע מקס פישר; הביא שדר מהנשיא פורד לרה"מ רבין

מר מקס פישר, יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית וחבר ב„ועדת הנשיאים" של הארגונים היהודיים בארה"ב, הגיע אתמול לביקור בישראל כדי לדון עם הנהלת הסוכנות בעניינים שוטפים.

לכבוד עתיים בנמל בן־גוריון נודע שמר פישר הביא עמו שדר מיוחד מהנשיא פורד לרה"מ רבין, אשר עמו נפגש לפני ימים.

המנהיג היהודי־אמריקני נמנע מלהשיב על כל שאלה בקשר לשיחתו עם הנשיא ואף הכחיש שבא למסור על שיחה זו למר רבין. גם לשאלה בדבר לחץ אמריקני נגבר על ישראל לגלות גמישות־יתר בסיני, השיב ב„אין תגובה".

הגיעה משלחת של הקונגרס האמריקאני

יו"ר המשלחת תומס או'ניל: „באתי לומר לכם שארה"ב היא בעלת הברית הגדולה ביותר של ישראל"

משלחת רשמית של 24 חברי בית הנבחרים האמריקני ונשותיהם ואיתם 10 עוזרים רמזיים ביניהם רופא של חיל האוויר האמריקני וקצינים של חיל האוויר, הגיעה אמש לארץ, לביקור של ארבעה ימים באורחות הכנסת ומשרד החוץ.

המשלחת הגיעה במטוס של חיל האוויר האמריקני בטיסה ישירה מלוכסור שבמצרים.

המשלחת נתקבלה בנמל התעופה, על ידי סגן יו"ר הכנסת ש. ג. אברמוב, אנשי השגרירות האמריקנית ואנשי משרד החוץ.

יו"ר המשלחת תומס או'ניל הודה בשם חבריו על ההזמנה לישראל מטעם יו"ר הכנסת. הטעים כי „הייתי רוצה לאמר לכם שארה"ב היא בעלת הברית הגדולה ביותר שלכם". הוסיף כי ידוע לו שישנן כאן בעיות לא בעצמות והוא וחברי משלחתו ידונו בהם.

התכנית היא ללכת לג'נווה

לשאלה, אם ניתן לחדש את שליחות ד"ר קיסינג'ר השיב או'ניל: בשעה זו הייתי אומר שהתכנית היא ללכת לוועידת ג'נווה. בשיחותינו עם ממשלת מצרים ניתן להסיק כי אילו היו ד"ר קיסינג'ר או מישהו אחר מממשלת ארה"ב מצליחים לגשר על פני חילוקי הדיעות שבין הצדדים אפשר לזכור שהיו סיבוכים ואני מאמין שהשיחות הדו־צדדיות יתחדשו". לשאלה נוספת, אם יוכל לומר למה מצפה ארה"ב מוועידת ג'נווה השיב מר או'ניל כי „כידוע אנו רק משמשים כמתווכים בוועידה זו ואין לי יותר מה לאמר".

מנמל התעופה יצאו חברי המשלחת לירושלים. שם יתאכסנו במלון „המלך דוד". רעייתו של שגריר ארה"ב בישראל, הגב' קיטינג, הארחה אותם בסעודת הערב.

הבוקר, צומדים חברי המשלחה להתקבל אצל ראש הממשלה, יצחק רבין, ולאחר מכן יצאו לביקור ב„יד ושם", במוזיאון ישראל, אחה"כ למכון וייצמן ברחובות, ומשם למקומות הקדושים בבית־לחם.

בליל שבת יהיו אורחיו של ראש העיריה טדי קולק. בשבת בבוקר ימריאו חברי המשלחה משדה התעופה של ירושלים לשדה התעופה של מחניים ומשם יצאו לסיור בקיבוץ גדות וברמת הגולן.

בשעות אחר הצהריים יחזרו בטיסה לשדה התעופה של ירושלים ובמוצ"ש יהיו אורחיו של שר הבטחון שמעון פרס בארוחת ערב.

39 גוויות חללי מלחמת יוהכ"פ שנותרו בידי המצרים יועברו היום לישראל

מאת סופרנו הצבאי

39 גוויות חללי מלחמת יום הכיפורים שנותרו בידי המצרים יועברו היום בשעה 11 לפנה"צ במתחם באלוזה, במעבר שבר־צועה התיק בסיני.

מועד ההעברה נקבע אתמול באמצעות הצלב האדום ומפקדת כוח החירום של האו"ם בדרום.

העברת הארונות תתקיים בטקס צבאי. הארונות יועברו על־ידי אנשי החברה קדישא של הרבנות הצבאית, ולאחר זיהוים יובאו לקבר ישראל.

בלוויות שייערכו בטקס צבאי מלא ישתתפו מפקדי צה"ל הבכירים.

העברת הגופות. נרצה להאריך מאחר יותר, אולם המצרים הודיעו בימים האחרונים. על הסכמתם להקדים את העברת הארונות להיום לפנה"צ.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית ואביך עם שינוי הרוחה תורגש ירידה בטמפרטורות ועליה בלחות. תשקיף לשבת: מעונן חלקית ויתכן טפטוף קל, ירידה נוספת בטמפרטורות. הלחות תעלה.

הטמפרטורות החזויות להיום: ירושלים 19—23, רמת הגולן 17—19, נהריה 18—26, צפת 17—19, חיפה 20—25, טבריה 22—32, עזה 20—24, עפולה 16—26, השומרון 10—24, תל אביב 19—26, לוד 19—28, יריחו 20—32, עזה 19—26, באר שבע 20—28, אילת 24—35, מפרץ שלמה 24—33 מעלות.

...עת פורד בעקבות הכישלון הדיפלומטי במזה"ת וההתמוטטות הצבאית בהודו־סין:

...נדיין קיימת האפשרות לקדם תהליך ...שלום; נצטרך ללכת לוועידת ג'נווה

...יז שארה"ב תקיים את התחייבויותיה לבעלות בריתה בכל מקום * עדיין מביע ...טימיות שידה של סייגון תהיה על העליונה

...ינג, 3 (קליפורניה) (...ו"ב ויופ"יא) — נשיא ג'ראלד פורד אמר המסיבת עתונאים כי ע... יבת אפשרויות לקדם ...ליך עשיית השלום ב... על אף כשלון שליחו... שר החוץ הנרי קיסינג'ר.

...סר פורד הגדיר את המזה"ת כ„אזור של סכנות גדולות" ואמר כי יהיה צורך לחדש את דיוני ועידת ג'נווה.

פורד הודה כי ארה"ב סבלה נסיגה רציניות מעבר לים, אך הבריז „לא נקפל את הדגל ולא נסתלק מהעסקים".

הנשיא ציין, כי אין בדעתו להטיל את האשמה על המצב המידרדר בדרום ויטנאם על גורם כלשהו. הכריז, כי ארה"ב תעשה במיטב יכולתה כדי להקל על סבלם של הפליטים האנמיים.

הוא קרא לבעלות בריתה של ארה"ב שלא לחשוש שוושינגטון תנטוש את התחייבויותיה ותחזור שוב לתקופה של בדלנות.

„אנו מחויבים להתגונן ולתמוך בבעלי בריתנו, כפי שהגנו תמיד בעבר". אמר פורד וציין כי כל עוד שהוא יכהן כנשיא, לא תקפל ארה"ב את דגלה ולא תיפול קרבן לייאוש על אף הנסיגות הדיפלומטיות שאירעו בשבועות האחרונים בהודו־סין ובמזה"ת.

„אני דוחה את נביאי השואה, שאינם רואים אלא שפל כלבלי בבית ויאוש מהגיע לגבולותנו" — אמר הנשיא.

קיבל דיווח טלפוני מקיסינג'ר

לפני שמר פורד יצא מפאלם ספרינגס, הוא שוחח בטלפון עם שר החוץ הנרי קיסינג'ר אשר מסר לו דו"ח על המצב ברחבי העולם.

סגן דובר הבית הלבן אמר כי בשיחה שנמשכה בין 5—7 דקות נדון לא רק המצב בהודו־סין, אלא המתרחש בעולם כולו.

הנשיא פורד גילה, כי הורה לכל אניות הצי האמריקני בקרב הודו־סין לעשות כמיטב יכולתן כדי להגיש סיוע לפליטים. הוא הורה גם למטוסי תובלה ענקיים מדגם „סי 5" לטוס לסייגון, כדי לאסוף באלפים ילדים יתומים.

הנשיא הורה למוסדות הפדראליים להתגבר על מכשולים בירוקרטיים כדי לאפשר לילדים אלה לבוא לארה"ב. עוד אמר פורד כי פנה לצפון ויטנאם בבקשה שתרשה לפליטים לנוע לאזורים „בהתאם לבחירתם".

עדיין מאמין שידה של סייגון תהיה על העליונה

על אף המתרחש בזירה הצבאית בדרום־ויטנאם הביע הנשיא אופטימיות שידה של סייגון תהיה על העליונה.

בתשובה לשאלה שהוצגה לו, אמר פורד כי ממשלתו תמשיך להפעיל לחץ, כדי שהקונגרס יאשר 300 מיליון דולר — ואולי אף סכום גדול יותר — לסיוע חירום לדרום ויטנאם.

פורד פתח את דבריו במסיבת עיתונאים בהתייחסו על המספר העצום של ויטנאמים הנמלטים עם ההתקדמה הקומוניסטים.

הנשיא הביע מדת רוח נוכח צעדים שנקטה ממשלת סייגון ואמר „הנסיגה מדרדרת לסגת יצרה מצב של תהו ובהו".

פורד הבריז, כי לא יפעל בניגוד לחוק סמכויות המלחמה ולחוקים אחרים שאושרו על ידי הקונגרס המגבילים מעורבות אמריקנית ישירה בהודו־סין.

משנשאל פורד, אם התפטרותו של הנשיא ואן תיו תסייע למאמץ האמריקני לספק סיוע הומאניטרי לדרום־ויטנאם, השיב „איני סבור שיש לי הזכות לומר לראש מדינה כלשהו, שנבחר על ידי עמו, לפרוש מתפקידו". הוסיף ואמר: איני חושב שיהיה זה צעד הולם, אם אדריע את התפטרותו".

רוקפלר חוזר בו בהודעתו הפסימיסטית

סגן נשיא ארה"ב, נלסון רוקפלר, שאמר אתמול כי ארה"ב אינה יכולה לעשות דבר כדי לבלום את המיתקפה הקומוניסטית בדרום וייטנאם, חזר בו מהודעתו, באמרו שהמצב אינו חסר תקוה.

יצויין, כי שר החוץ האמריקאני הנרי קיסינג'ר קיבל כפי הנראה במורת רוח את הודעתו של סגן נשיא ארה"ב. כאשר שאלו אותו עתונאים מה דעתו על הצהרת נלסון, הגיב „איני יכול להאמין שאמר זאת".

עם זאת סירב קיסינג'ר לומר אם הוא סבור שארה"ב יכולה לנקוט צעד כלשהו כדי לסייע לדרום ויטנאם. אמר כי עליו לקבל תחילה דו"ח מגנרל פרדריק ויאנד, העומד לחזור ביום ו' (היום) מביקור בסייגון.

בפאלם ספרינגס שבקליפורניה, דחה הבית הלבן חידוש הפצצות אמריקאניות כדי לסייע לכוחות הדרום ויטנאמים המתמוטטים, על נשא זה העיבר בפאלם ספרינגס כבהכרזה: „החוק אוסר על כך ונטיותיו של הנשיא מגובלות לצעד כעין זה".

ותיקי מלחמת ויטנאם: לישוע שפכנו את דמנו

ניו יורק, 3 (עיד) — דניס אודונל אמר היום, לאחר שראה בטלויזיה מה שהתרחש בוויטנאם: „נראה לי...

(סוף בעמוד 2)

חוסיין ביקר במפתיע בדמשק

לאחר פגישה עם אסאד חזר לירדן

דמשק, 3 (יופ"יא, יע"ק) — חוסיין מלך ירדן הגיע היום באורח בלתי צפוי לדמשק, לשם דיונים עם נשיא סוריה חאפז אסאד ומיד לאחר מכן חזר לרבת עמון.

אל מלך ירדן נלוו ראש הממשלה זאיד ריפאי, הרמטכ"ל הגנרל בן שאקר ויועצו הצבאי של המלך הגנרל עותאר אל תאלה. בנמל התעופה בדמשק קידמו את פני המלך ופמלייתו שר החוץ הסורי עבדל חאלים חאדאם, שר ההגנה גנרל מוסטפה טלאס ופקידים בכירים אחרים.

חוסיין נועד עם אסאד ומן עזר לאחר הגיעו לדמשק.

בהודעה שפורסמה לאחר שהמלך חוסיין חזר לארצו נאמר כי שני המנהיגים סקרו את המצב בעולם הערבי ואת היחסים הסורים—ירדניים.

מקורות אמרו שחוסיין ואסאד דנו בהתפטרות השיחות שניהל שר החוץ קיסינג'ר ובהדרישתה של מצרים לכנס את ועידת ג'נווה.

חוסיין ואסאד דנו גם בעמדה הערבית בג'נווה ובכוונתה של סוריה להקים פיקוד מדיני וצבאי מאוחד עם הפלשתינאים.

מערב גרמניה — הארץ העשירה שבעולם

ציריך, 3 (יופ"יא) — מערב גרמניה המערבית היא היום הארץ העשירה ביותר בעולם ברזרבות המוניטריות שלה בפולות מאלו של ארה"ב — הודיע היום הבנק המרכזי של שוויצריה.

מבחינת הרזרבות המוניטריות באות לאחר גרמניה המערבית וארה"ב: ערב הסעודית, יפאן ושווייצריה. ברשימה אינן כלולות המדינות הקומוניסטיות.

הרזרבות המוניטריות העולמיות הסתכמו בסוף שנת 1974 ב־141 מיליארד דולר. מסכום זה היו ברשות ארצות ארגון המדינות המייצאות נפט (אופ"ק) 21.2 אחוז ואילו ברשות כל שאר המדינות המתפתחות, שאינן מייצאות נפט — רק 14.3 אחוז.

הרזרבות של גרמניה המערבית הסתכמו בסוף השנה שעברה ב־32.7 מיליארד דולר, שהם 15 אחוז של כלל הרזרבות בעולם אילו הרזרבות של ארה"ב הגיעו רק ל־16 מיליארד דולר, 7.3 אחוזים.

תושבי סייגון אחוזים בהלה

האזרחים הזרים נוטשים הבירה על רקע התגברות הידיעות שהכוחות הקומוניסטיים נעים לעברה

סייגון, 3 (עיצ, יופ"יא יע"ק) — בירת דרום ויטנאם הפכה היום לעיר במצור — ארבעה שבועות בלבד לאחר שנפתחה המתקפה של הכוחות הקומוניסטיים.

חיילים מושפים תפסו עמדות בכל הבניינים הממשלתיים: לחיילים ניתנה סמכות מלאה לערוך חיפושים בבתים, שבתים, שוכנים. „יסורה משנדים" החיילים בנשקו להרוג כל אדם שיגלה התנגדות לפעולת השלטונות.

התרחשויות של הימים האחרונים גרמו בהלה בקרב תושבי סייגון, בפקידים עמדו בתור ליד פתחי הבנקים, כדי למשוך את כספם. בשלושה הימים האחרונים בלבד משכו התושבים סכום של כ־60 מיליון דולר.

הארכיבישוף של סייגון, מונסניור פאול נגויין ואן בין קרא היום לנשיא תיו להסתלק מן השלטון. בהודעה שפרסם ראש הכנסיה הקתולית נאמר כי המצב מחייב שינוי בהנהגה הלאומית.

בשעות הערב התקהלו כמה אלפי קתולים בפרברי הבירה הדרשו את התפטרותו המיידית של הנשיא תיו ושוריו.

החיילים נוטשים עמדותיהם

באשר להתרחשויות בחזית הצבאית אמרו היום מקורות צבאיים בסייגון שכוחות ממשלה דרום וייטנאם נוטשים את עמדותיהם במהירות כזו, שהיחידות הצפון־וייטנאמיות ושל הוויטקונג אינן מסוגלות להשתלם עליהן באותו קצב.

עוד אמרו המקורות שדיוויזיה המורכבת מעשרות אלפים אנשי צבא קומוניסטיים „נעלמה" בחבל סאיגין. במרחק 80 ק"מ צפונית־מערבית מסייגון. ייתכן שכוחות אלה נעים עתה לעבר הבירה.

עוד 5 ערים נפלו

הפיקוד העליון הדרום וייטנאמי אישר היום רשמית כי הקומוניסטים כבשו את דאלאט ואת הערים פוי הואה, נא טראנג, פאן ראנג ופאן ריאט.

השלטונות הקדימו את שעת התחלת העוצר בסייגון מ־10 בערב ל־9 בערב.

דיפלומטים קומוניסטים בבירים אמרו כי בחזית הוויטקונג מוכנים לפתוח ללא דיחוי בבו"מ על הפסקת אש, אם יסולק מהשלטון הנשיא ואן תיו.

בינתיים החלו האזרחים הזרים לנטוש את סייגון — בהמוניהם.

הידיעות על יציאת הזרים באו ממקורות בשדה התעופה של הבירה הדרום־וייטנאמית. השגרירות המערב גרמנית הורתה על פינוי הנשים ובני המשפחות של הדיפלומטים של הרפובליקה הפדראלית.

ממשלת הווייטקונג מזהירה

ניו דלהי 3 (ע"צ) — הממשלה המהפכנית הזמנית של דרום וייטנאם פרסמה אזהרה לספינות ולמטוסים זרים שלא יתקרבו למים הטריטוריאליים ולתחום האווירי של דרום וייטנאם — על כך מסר היום דובר שגרירות צפון־וייטנאם בניו דלהי.

„לא נסבול כל פגיעה בריבונות הדרום ויטנאמית על ידי אניות ומטוסים זרים" — נאמר בהודעה.

פנום־פן עדיין לא נפלה

פנום פן 3 (יופ"יא) — ממשלת קמבודיה החישה היום תגבורות לאיזור המרוחק ב־8 ק"מ מפנום־פן. שם הצליחו המורדים להבקיע את מערך ההגנה של הבירה.

היום נמסר על קרבות עקובים מדם הממשלה מציינת כי המצב הצבאי אינו ברור. על כל פנים הבירה עדיין לא נפלה.

ראש ממשלת תאילאנד גרם להתרגשות בבאנגקוק כאשר אמר בבידיו דיעות, לפיהן כבר נפלה פנום־פן לידי המורדים. כעבור זמן תיקן את הודעתו.

עתון חדש החל להופיע בירדן

רבת עמון, 3 (ע"צ) — עתון יומי חדש, „ג'אריאדאס א־שעב" (חדשות העם) קיבל רשיון הופעה ע"י ממשלת ירדן — נמסר היום ברבת עמון.

העתון יוצא לאור ע"י ההוצאה „דאר א־שעב", שנוסדה בשבוע שעבר בהון יסוד של 450 אלף דולר.

עתה מופיעים ברבת עמון 4 עתונים יומיים: „אל ראיי, „א דסתור", „אל אורדון" ו„א־סאבאח".

קיסינג'ר הודיע לדיניץ שהסיוע הצבאי לישראל יעוכב עד להשלמת ההערכה המחודשת

מאת סופרנו המדיני בירושלים

ארה"ב הודיעה לישראל כי בגבה להיבכב להתחייבויות החדשות בתחום הסיוע הצבאי לישראל, כל עוד לא תושלם ההערכה מחדש של המצב לאחר כשלון שיחות קיסינג'ר. הערכה זו עלולה להימשך זמן בלתי מוגבל.

בפגישתו האחרונה עם השגריר דיניץ, הבהיר קיסינג'ר בקדירות לדברי השגריר וניתן היה להבין שאם ישראל אינה מוכנה לשמוע את עצותיו, אין לו עוד מה לייעץ ומה לסייע והוא מסיר מעליו את האחריות לכל מה שיקרה.

עבדת קיסינג'ר באה נוכח מהלומות מדיניות רצופות שנהל הממשל האמריקני בזו אחר זו: בקמבודיה, בוויטנאם ובפורטוגל. קיסינג'ר קיווה כי יצליח לפקות במזרח התיכון והנה גם כאן נחל כשלון.

חוגים מדיניים בירושלים אומרים שעד כה סיפק הממשל האמריקני לישראל את כל מה שהיה כלול בהסכמים המאושרים ולא היו „הפקות". מבחינה זו מציינים החוגים המדיניים היה קיסינג'ר הוגן עד עתה.

הזמנת צרפת ואנגליה — נועדה להפחיד את ישראל

באשר לידיעה כי מצרים הזמינה את צרפת, אנגליה, הודו ויוגוסלביה להשתתף בוועידת ג'נווה, סבורים חוגים מדיניים כי צעד זה נועד „להפחיד" את ישראל המתנגדת לידוע להשתתפותן של מדינות אירופה ובוודאי לא של מדינות הגוש השלישי. לדעת ישראל הכרי"ם הוא בינה לבין מדינות ערב ולא עם מעצמות אחרות.

חוגים מדיניים בירושלים ציינו אמש כי ההצעה המצרית להכניס מדינות נוספות לוועידת ג'נווה מוכיחה שמצרים מנסה להפוך את הוועידה לבימה תעמולתית יותר מאשר מקום שבו אפשר להגיע לשלום — אמרו אתמול חוגים מדיניים בירושלים.

החוגים הללו הוסיפו כי אשהצר כאשר נתכנסה ועידת ג'נווה, נקבע שאין לשנות את הרכבה אלא בהסכמה כל משתתפיה. ולכן כי שבעלה הצעות חדשות להרכב אינו מתכוון לקדם את הוועידה אלא להכביד על דיונה — אמרו החוגים המדיניים.

ברינין לאחר פגישתו עם קיסינג'ר:

...רושם שארה"ב אינה ...רת לכנס ועידת ג'נווה

...מין, 3 (יופ"יא) — שר ...מריקאני הנרי קיסינג'ר ...ם עם שגריר בריה"מ ...ובריינין לשיחה שנמשכה ...שעה על בעית המזה"ת ...לבחבום המשך ה...

...ך אמר לאחר מכן כי הוא ...רגע גם ב„בעיות ופירות" הודו־סין. עם כתבים אמר השגריר כי במרכז הדיונים עמדו אוליס. והבעיה המזה"ת לא הוזכרו צעדים לביצוע ועידה בינלאומית לעניני הודו סין, ציין דוברינין והוסיף „המצב שם סוכנך ביותר עתה".

דוברינין אמר כי מתקבל אצלו הרושם שארה"ב אינה ממהרת לכנס את ועידת ג'נווה לעניני המזה"ת וגם לא נעשה כל מאמץ לדחות אותה". מדברים עתה על כינוס הוועידה במאי או ביוני, ציין. עוד אמר השגריר הסובייטי שלפני שתתכנס ועידת ג'נווה לעניני המזה"ת חייבים להחליט „על מה ידונו ומי עומד להשתתף. אין כל ספק שידונו בשאלות אלה כאשר תיפתח הוועידה".

...את שלח אגרות לצרפת, ...טניה, יוגוסלאויה והודו ...שן להשתתף בוע. ג'נווה

...3 (יופ"יא) — נשיא ...נואר סאדאת שיגר היום ...לנשיאי בריטניה, צרפת, ...ה והודו ההפלגה בהן את ...ציני ארצות אלו ישתתפו ...ת השלום למזה"ת ב... ...בכרז מקורות מבשל...יר.

נמסרו ע"י שר החוץ ה...ר פאהמי לשגרירי 4 ...הקהיר בפגישות נפרדות ע... הבוקר. מקורות מצריים ...סאדאת הסביר באגרותיו, ...מעוניינת למנוע אפשרות ...בין מעצמות העל בוועידת ג'נווה, העלול להביא להתמשכותה של הוועידה. מצרים גם סבורה, כי בריטניה וצרפת בתמיכת קבוצות במועצת הבטחון יכולות להרום תרומה יעילה במתן ערבויות להסכם ישראלי—ערבי סופי.

המקורות אמרו, כי סאדאת מתעתד לשגר איגרות גם לראשי מספר מדינות באפריקה, באסיה ובאירופה המזרחית ויסביר בהן את עמדתה של מצרים כלפי ההתפתחויות האחרונות של הסכסוך עם ישראל. מצרים סבורה, כי קבוצת המדינות הבלתי מזדהות חייבת אף היא להיות מיוצגת בג'נווה, כיוון שהיא מקיפה כשני שלישים של העולם. היא רואה בהודו וביוגוסלביה את הנציגות המתאימות ביותר לתפקיד זה.

ב"ה

המועצה הדתית לת"א—יפו | בית הכנסת הגדול „אוהלי ישראל"

קרן הרב א. אורנשטיין זצ"ל

ביום חמישי כ"ט בניסן תשל"ה 10.4.75 בשעה 6 בערב במלאת חמש שנים לפטירתו של הגאון גברא רבה

הרה"ג

ר' אברהם אורנשטיין זצ"ל

לשעבר רב ביהכנ"ס גאולת ישראל ומנהל אוצר ת"א והמרכז במשרד הדתות.

יערך טקס חלוקת מלגות לבני ישיבות לזכרו ומקס אזכרה „בבית מדרש אברהם"

שבבנין בית הכנסת גאולת ישראל, רח' מרכז בעלי מלאכה 16 ת"א

דברים ישמיעו:

מרן הרב י. י. פרנקל שליט"א, הרב הראשי לת"א—יפו
מרן הרב ח. ד. הלוי שליט"א, הרב הראשי לת"א—יפו
הרב הדיין ש. ת. רובינשטיין שליט"א, רב ביהכ"נ גאולת ישראל
מר פנחס שינמן, סגן יו"ר הכנסת וראש המועצה הדתית ת"א־יפו

מר מנחם כהן — יו"ר ועד בית הכנסת

בשעה 17.00 תתקיים עליה לקברו בחלקת הרבנים בנחלת יצחק.
אוטובוס יצא מבית הכנסת ברח' העבודה 22 ת"א בשעה 16.30.
ציבור מוקירי זכרו מתבקש להשתתף!

בית־כנסת מנין הצעירים רח' הרב ניסנבוים שיכון א' בני־ברק

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו

ר' יצחק לייבוביץ ז"ל

מוותיקי המתפללים המנין

הלוויה תצא הבוקר, יום שישי כ"ג ניסן תשל"ה (4.4.75) בשעה 9.00 מבית־הכנסת ע"ש „מוהליבר" ברח' הרב מוהליבר, שיכון א' ב"ב, לבית העלמין בפתח־תקוה.

במלאת שלוש שנים לפטירתו של ראש משפחתנו

ר' חיים שמש ז"ל

תתקיים עליה לקברו, בבית העלמין של נציבי ישיבת פוניבז', זכרון מאיר — בני ברק, ביום ראשון, כ"ה ניסן תשל"ה (6.4.1975), בשעה 4.30 אחה"צ.

המשפחה

במלאת שש שנים לנפילת
בננו ואחינו היקר הבלתי נשכח

סמל טוביה־דב פיקרש ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו הקדוש ביום ראשון, כ"ה ניסן תשל"ה (6.4.75) בשעה 10.00 לפני הצהרים, בבית העלמין בפרדס־חנה.

נפגשים ליד שער בית העלמין.

המשפחה

בס"ד

עירית קרית שמונה
פעילים — יד לאחים
פעילי המחנה התורתי בישראל

במלאות שנה לטבח האכזרי בו נרצחו 18 מבני עירנו

תתקיים

עצרת התעוררות ומסיבת סיום מסכת ברכות

שנלמדה לע"נ ע"י תלמידי ישיבת ערב „בקור חיים" של „פעילים יד לאחים" בקרית שמונה ביום ראשון כ"ה בניסן בשעה 6.30 בערב בבית הקהילה ע"ש נרצחי קריית שמונה „יד 18".

בהשתתפות:
כבוד הראשל"צ הרה"ג הרב עובדיה יוסף שליט"א — הרב הראשי לישראל
הרה"ג הרב יצחק אוחנה שליט"א, רב העיר
הרה"ג הרב צפניה דרורי שליט"א רב העיר
מר אברהם אלוני, ראש העיר
מר משה בנדלק, סגן ראש העיר
מר ארמונד לוי סגן ראש העיר
הרב אברהם רביץ שליט"א, נציג פעילים יד לאחים.

בשעה 6 תערך קבלת פנים להרב הראשי בבית העיריה בהשתתפות ראש העיר, סגנו וחברי מועצת העיר.

המפלגה הדתית־לאומית — הסתדרות הפועל־המזרחי
תא המזכירים

אסיפה כללית
של מזכירי הפוהמ"ז

תתקיים בע"ה ביום ראשון כ"ה בניסן (6.4.75)
בשעה 10.30, באולם הישיבות — אחד־העם 108

סדר היום בהזמנות

— המזכירים מתבקשים לדייק ולהשתתף —

ועד התא

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

יד הרב מימון
ירושלים

המכון להכשרת מורים תיכוניים למורי היהדות (לשעבר מכון שבדרון)

לבני הישיבות, לרמי"ם בפעל, לבוגרי ישיבות תיכוניות ולמסיימי ישיבות הסדר

ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו נמשכת

לבני הישיבות: (לאחר שרות צבאי)
ניתנת לכם אפשרות לשלב במסגרת לימודיכם בישיבה הגבוהה גם לימודי הכשרה פדגוגית המקנים תעודת הוראה למוסדות חינוך תיכוניים.

המכון מתמחה בהכשרתם המיוחדת של בני הישיבה להוראה תיכונית.
הלימודים מתקיימים בשעות הערב.
התחשבות מקסימלית בצרכיהם המיוחדים של בני הישיבות.
ניתנות הלוואות מותנות בשיעור גבוה (ההופכות בד"כ למענקים).
לתלמידים נצרכים נתנות מלגות.

למורים בפעל:
למורים תיכוניים ולרמי"ם חסרי רשיון הוראה קבוע. יפתח קורס השתלמות מיוחד לשם קבלת הרשיון.

בדבר פרטים וקבלת טפסי רישום נא לפנות למשרדנו בכתב או בע"פ לפי הכתובת
יד הרב מימון, בית מוסד הרב קוק, ת"ד 642 ירושלים.

למר אליעזר הדס
מנהל מחי התיירות שלנו
ולרעייתו
ברכת מזל טוב לבבית
להולדת הנכדה

המרכז העולמי של
המזרחי והפועל המזרחי

...יברסיטת בר־אילן | אוניברסיטת חיפה
...ה למדעי היהדות | המכון למדעי היהדות

...צבור מוזמן ליום עיון ...תולדות ישראל וספרותו

...ים אי"ה ביום ראשון כ"ה בניסן תשל"ה (6.4.75) ...ריום שבבנין המנהלה, בקרית האוניברסיטה בר־...

...ב נ י ה

...ראשונה 11.00 פתיחה:
...פ' מנחם צבי קדרי, רקטור אוניברסיטת בר אילן
...ם קורס שוברט, ראש המכון למדעי היהדות באוניברסיטת ...ה

...נה: דמות היהדות בספרות האנטישמית — דוגמאות נבחרות
...ר פרידק ורנר.

...שניה 14.30:
...וני פנים להשכלת ברלין
...שה מנדלסון ונפתלי הרץ ויזל — ד"ר יעקב אלדמהר

משמעותן של התמונות בבתי הכנסת מתקופת התלמוד לאור דברי חז"ל (בלווי שקופיות).
...פ' קורס שוברט.

...סכום:
...פ' נתנאל קצבורג, דיקאן הפקולטה למדעי היהדות.

כל ההרצאות תהיינה בעברית.

هكذا من الاصل

صكذا من الاصل

על המצפה

הבטחותיו של הנשיא פורד

נשיאה של קאמבודיה המובסת עזב את ארצו לאחר שהקו־מוניסטים מתקרבים לעיר־הבירה פנום־פן. אף נשיאה של דרום־וייטנאם, נגויאן תיו, עומד כנראה לפני הודחה. הצבא נסוג בבהילות, כשהוא משאיר אחריו ערים מרכזיות וציוד חדיש רב. יחד עם הצבא בורחים המוני אזרחים. ששה מיליון תושבים נהפכו פליטים.

העולם הנאור, כביכול, שבשעתו תבע הפסקת המלחמות בווייטנאם, מלווה בשתיקה שבהסכמה התקפת הקומוניסטים, שלפי בריחת המוני תושבים נראה, שהאוכלוסיה מפחדת מפני שלטון־האימים הצפון־וייטנאמי. סבל הפליטים רב. תחת מטר הפגזות הם נעים־נדים עם טפם בדרכים. אך עד כה לא קמו להם מגינים מבין בעלי המונופול על צדק, כדוגמת הדורשים צדק בקול רם לפליטים הערבים. כמובן, שאו״ם מילא פיו מים ושותק. אין מדינות שיתייצבו לימין הכורדים המובסים ולימין המוני התושבים בקאמבודיה ובדרום־וייטנאם.

מאושוויץ דרך ביאפרה ועד לכורדיסטאן והודו־סין נתגלו נושאי־המצפון, כביכול, במלוא צביעותם.

סגן נשיא ארצות־הברית, נלסון רוקפלר, סתם את הגולל על דרום וייטנאם: „מאוחר מדי לעשות משהו. אני משער שרבים מבין הפליטים עתידים למות, ואשר לשאר, הרי אנחנו נמשיך לחיות, וזה הבדל גדול״.

אשרי לו, למר רוקפלר, שהוא ימשיך לחיות כשהמוני בני־אדם בווייטנאם גוועים מרעב ונהרגים במטר פגזים. מדוע איחרו בהצלה דרום־וייטנאם, בהצלת המוני אנשים ממוות? בזעמו אמר שגריר דרום־וייטנאם בוואשינגטון, ש„ברית עם אמריקה היא מישנה כבר, מוטב לכרות בריתות עם הקומוניסטים״.

בעוד סגן נשיא ארה״ב נואש מהצלת דרום־וייטנאם המתמוטטת והוא מתנחם בכך, שנהרגים בהודו־סין ולא במקום אחר, בא נשיא ארצות־הברית, ג׳יראלד פורד, ומצהיר, ש„ארצות־הברית תקיים את התחייבויותיה. לבנות בריתה בכל מקום ומקום״. הוסיף לומר, שאנו מוכנים להתגונן ולתמוך בבעלת בריתנו כפי שנהגנו בעבר. הוא מחכה למידע על העובדות בחזיתות דרום־וייטנאם, אך הוא הבטיח לה סיוע, בהדגשה, שאמינות העולם בארה״ב מותנית בכוחנו המוסרי, הצבאי והכלכלי.

בכן, נעימה מעודדת בפי נשיאה של ארצות־הברית לאחר התחזיות הקודרות של סגן הנשיא, שר ההגנה ואחרים, שרואים את המצב כלאחר ייאוש.

ישראל, בת־בריתה של ארצות־הברית, מלווה בחרדה את המאורעות בדרום־מזרח אסיה. התמוטטות בהודו־סין פגעה קשה באמינות העולם בהבטחות ארצות־הברית.

אם דברי פורד מציינים מיפנה ביחס של וואשינגטון למאורעות בהודו־סין, הרי זה צריך להתבטא בקרוב בחזיתות. הנשיא אמר, שבמזרח־התיכון היתה נסיגה עם כשלון שיחות קיסינג׳ר. אך הבטחתו לקיים עזרתה לבנות־בריתה בכל מקום ומקום, מחייבת את וואשינגטון לא לאחר בסיוע צבאי וכלכלי כדי שישראל תהיה חזקה. על אף חילוקי־דעות בין שתי המדינות בעניני גבולות, הרי בהיענות להצעות ישראל בעניני רכש תבוסס אמינותה כאן. אין ישראל דורשת עזרה בכוחות־צבא, אלא היא מעוניינת במיטב הציוד שיוספק לה ללא השהייה. בכך תוכיח וואשינגטון את מלוא ענייננה בבעלת בריתה באיזור.

לא תגודו

מערכת בתי־הדין בארץ, העושה את עבודתה בכושר ובשקידה, זקוקה לדיינים חדשים, הן כממלאי־מקום הנדרשים לגימלאות והן כמרחיבי שירות השיפוט הרבני. העומס רב והעוסקים אינם מספיקים להיפנות בפרק־זמן סביר להתיקים המרובים שלפניהם.

מחמת מכשולים שונים לא נערכו זמן רב בחינות לדיינים חדשים. מועצת הרבנות הראשית דהיום הרכיבה צוות בוחנים, שלפניה נבחנו עשרות מועמדים ומיספר ניכר מהם עמדו בבחינות שבכתב.

מאחר שהנבחנים חייבים גם לעבור בחינה שבעל־פה אצל הרבנים הראשיים, הרי חוגים קיצוניים מתריעים על המועמדים מלהבחן אצל הרב הראשי האשכנזי. בידוע, אינם בודדים באמצ־עים, מאיימים באיומים שלוחי־רסן, וכמה מבין הנבחנים בכתב לא הופיעו לבחינות שבעל־פה בפני שני הרבנים הראשיים. הסירוב מלווה הסתה של בטאוני חוגים אלה ודובריהם, שמגבלים את עטיהם ופיהם בדיברי־נאצה כלפי גדולי התורה וההוראה.

כל ויתור לסידור ה„קדוש״ יגביר את שאיפתם להכתיב את הפצם המעוות. לא זו בלבד שאין מקום לוויתור כלשהו, אלא מועצת הרבנות הראשית ודייני הארץ דינם להרתיע את המתפר־צים שלא יהינו לאיים בשימוש באמצעים אלימים כלפי ההולכים להבחן אצל הרבנים הראשיים. כבר הגיע הזמן, שטירוריזם יהיה נחלת העבר בציבור הדתי.

מועצת הרבנות הראשית מעודדת את הנבחנים שיופיעו לבחינות בעל־פה, בהתאם לתקנות, והראויים ישתלבו בבתי־הדין הרבניים. האבחנה בין המופיעים לבחינות לבין אלה שאינם מופיעים אינה מצטמצמת בקיום או אי־קיום התקנה בלבד. מועמד־לדיינות הכרוך בפחד מפני אנשי טירור בעירורתו לדיינות מוטלת בספק.

הרב הראשי הגר״ש גורן בשיחתו עם „הצופה״, אמר: „אחד הסעיפים של תקנות הבחירות קובע, שכדי להיות כשיר להבחן כדיין, חייב הנבחן להוכיח שאורח חייו ואופיו מתאימים לדיין בישראל. וכביוון באחת התכונות החשובות ביותר שקבעה התורה ביחס לדיינים היא „לא תגורו מפני איש״. ברור שאלו אשר בצעדם הראשון מוכיחים את ההיפך מזה, אינם ראויים להיות דיינים בישראל״.

אכן, זה המבחן לעצמם ולציבור כולו.

פורד: נלך לג׳נווה

(סוף מעמוד ראשון)

כי השנתיים שהייתי בווייטנאם לא היו אלא בזבוז זמני״.

אודותל שהה בווייטנאם ב־1961 וב־1969 — בשנים, שבהן התנהלו קרבות כבדים ביותר.

„אני זוכר את נאם פלאורס, אחד מידידי הטובים ביותר, שנורה בחזה. לי שיחק המזל. חזרתי הביתה ללא פגע״. אמר והיק מלחמת וייטנאם. הגבי ריימונד גמרוק, תושבת שיקא־גו, זוכרת את בנה, פילים, מפקד בנק שנהרג בווייטנאם. „עתה אני שואלת את עצמי, האם היה טעם כל־שהו לבאת לווייטנאם ולמות שם.

„כאשר אני רואה בטלוויזיה טו־רים ארוכים של חיילים דרום ויטנ־נאמיים הנמלטים על נפשם, אני שונאת את הכבשיר.

פורד מצפה להתאוששות הכלכלה האמריקאית

סן־דייגו, 3 (ע״ר) — הנשיא פורד הביע היום אופטימיות בעניין התאו־ששות הכלכלה האמריקאית ואמר כי יש לצפות לשיפור המצב ברבע הש־לישי של שנה־זו.

פורד הצביע על העובדה כי זו הפעם הראשונה ב־6 חודשים גדל היקף ההזמנות למוצרים. הוא ציין כי שער הריבית יורד וסכומי כסף גדולים יותר עומדים לרשות ה־מבקשים אשראי.

לדעתו קיימים סימנים לשיפור ה־מצב הכלכלי.

הסנאטור קרנסטון מאשים את הבית הלבן בהטעיה מכוונת

ואשינגטון, 3 (עספ״א) — הסנטור הדמוקרטי אלן קרנ־סטון האשים את הבית הלבן כמי שעומד מאחורי הדיווחים „ההומניים״ בדבר החולשה הביכות הקונגרס בישראל ב־של כשלון מאמציו האחרונים של קיסינג׳ר במזרח התיכון.

„רמזי העקיפין של הבית הלבן נגד ישראל עלולים להגביר עד מאוד את סכנת המלחמה ולהוליך שולל אי אלה מנהיגים ערביים להאמין ש־הברית ארה״ב בישראל נחלשת ו־הולכת״, האשים סנטור קרנסטון ב־מסע״ה שערך לפני כמה ימים בלוס אנג׳לס.

לפי הערות שהשמיע קרנסטון ו־שפורסמו על ידי משרדו בוושינגטון אמר במסע״ה כי לא עלה בידו למ־צוא „כל הוכחה בוושינגטון לחיז־וק הידיעות בדבר הסתייגות בקונג־רס״. לגבי המשך הסיוע לישראל בגלל כשלון תיווכו השלום של קי־סינג׳ר. קרנסטון האשים כי דיווחי שווא אלה באו לפי כל הסימנים ב־השפעת הבית הלבן״.

לפי קרנסטון „התמיכה האמריקא־נית בישראל היוגה המניעה היחידה סן החוץ לאמביציות הפנטיות של הערבים לגרש את ישראל לתוך הים, שמטרות שהוא אלו. עלולות להיות להם תוצאות טרגיות שכן ישמשו עידודים למחבלים הפלשתינאים ל־נסות כוחם בעוד מעשי חבלה.

ירדו המחירים הסיטונאים בארה״ב

ושינגטון, 3 (ע״ר) — המחירים הסיטונאים בארה״ב ירדו בחודש מרס ב־0.6 אחוזים — על כך מסר היום משרד העבודה האמריקאי.

זה החודש הרביעי ברציפות שה־שלטונות מדווחים על ירידת ה־מחירים הסיטונאים.

משרד העבודה מציין, כי הירידה נבעה בעיקר מהפחתה בשיעור 2.5 אחוזים של מחירי המוצרים החקל־איים בחודש מרס.

בעלי הטור אוואנס ונובאק „רואים שחורות״:

הערכת המדיניות למזה״ת – נעשית בתקופה הקשה ביותר ביחסי ישראל־ארה״ב

בינתיים גרמה כבר המדיניות החדשה לעיכוב האישור של טילי „לאנס״ ומטוסי „אפ־15״ שישראל מעוניינת בהם מאוד

ואשינגטון 3 (עספ״א) — בעלי הטור אוואנס ונובאק מודיעים כי הערכת המדיניות בנוגע למזרח התיכון ע״י הנשיא פורד נעשית בתקופה „המבאישה ביותר״ של יחסי ארה״ב ישראל וכבר גרמה לעצי־רת האישור הסופי הדרוש כדי להעניק לישראל את שניים מכלי הנשק המתקדמים שישראל רוצה בהם.

לדבריהם הופסקו השיחות בדבר אספקת הטיל „לאנס״ ומטוס הקרב הסילוני „אפ־15״. עם זאת אמרו בעלי הטור כי דבר זה „אינו בשום פנים הוכחה שפורד החליט להשת־משם במנוף הנשק כדי להכריח את ישראל להסכים לויתורים וכי ה־בחינה מחדש ב־מות הגבוהות ב־יותר״ לא תוכל להגיע סופית ל־מסקנותיה לפני ה־10 באפריל.

עם זאת, מצהירים בעלי הטור, כי המהוסים שהושם על דרך שני כלי הנשק הנ״ל כרוך שיעודד החששות בישראל לאור מה שקרה תוך כדי ולאחר כשלונו של שיחות שלב ב׳ עם קיסינג׳ר.

התקוה הישראליות „שהקיסינ־גר את האמריקנים״

לדבריהם דבר אחד שגרם ל„כעסה״ של ארה״ב כלפי ישראל היו שתי הטענה אשר „ההיימרר להראות את ההבדלים בין העמדות של ישראל ושל מצרים לגבי הנסיגה החדשה ב־סיני. הם אמרו כי פקידי ארה״ב מסרו להם כי הקבוצה של קיסינגר לא קיבלה כל מפה כזו וכי המפות שישראל משחררת אין ביכולתן להצ־ביע על קווים מדוקדקים „באשר ש־הישראלים הם שסרבו לשרטט קווים מדוייקים.

עוד הם מסרו כי פקיד אמריקאני שעבר משך שנים בקירבה מתמדת עם ישראל תאר כ„שקר״ את האשמה הישראלית שכאילו מכתבו של פורד ליצחק רבין מפל פעולת במרבג ר־הקשיח את עמדת הישראלים. הפקיד אמר שהמכתב לא יכול היה להשפיע על השיחות מאחר שלא נשלח עד אשר דחה רבין את ההצעה המצרית הסופית.

[illegible]

אירוע שני בזה, אמרו, היה הנפ־צרה הישראלית של „אי לוחמה״ פור־מלית מצד מצרים למרות ההודעות הישראליות רבות השבוע לארה״ב לפני הסיבוב הסופי של השיחות ש־זו לא תהיה נקודה שנדבקים אליה״.

בינתיים עוכב האישור בשביל ה־טיל „לאנס״ למרות שהפנטגון מסר לקונגרס עוד לפני הרבה חודשים הודעה שיברתיה כי טיל זה אושר לישראל. כמו־כן השתרר קפאון ב־שיחות בדבר אספקת מטוס האפ־15.

אוואנס ונובאק מוסיפים כי החל־טות פורד אלו הן מוקדמות ואולי זמניות ואינן דומות לנכי מה ש־תהיה מסקנת הבחינה מחדש.

הם אמרו עוד כי פורד „נרגז ב־אורח פרטי בגלל זה שישראל איננה מוכנה לזוז לאותו מרחק שהוא חושב שהיתה צריכה לזוז כדי לשבור את הקפאון״. הוא רוצה לבחון את כל השאלה מחדש ביחס לאספקות נשק אמריקאני כולל האספקה לערב ול־איראן וגם לישראל.

סיכוי קלוש לפריצת דרך

„לדברי בעלי הטור זו היתה הסיבה שבגללה הזמינו כמה מדינאים בכי־רים ופקידי ממשלה גבוהים בעבר לספר פרטי ביום ד׳ בסטייטד דיפאר־טמנט שבין המשותפים בו היו ג׳ורג׳ בול, דין ראסק הדגלס דילון, אשר כל אחד בשעתו כשהיה בתפקיד ניסה לנהל מו״מ בדבר נסיגה יש־ראלית מהשטחים הערבים הכבושים.

קיסינגר שסקר את המצב בפני ה־קבוצה הנ״ל הצביע על כך שיש סיכוי קלוש מאד לפריצת דרך ב־ג׳נווה עם ישראל, בלי הצורה ה־מגינה של היוזמה האמריקאנית הימצא „בבור״ כשהיא מוקפת מדינות ער־ביות ועוינות.

הם אמרו עוד שבעוד שקיסינגר אינו מאשים את ישראל בשל כשלון המו״מ בסיני, הנה פקידים גבוהים הן בסטייטדפרטמנט והן בפנטגון אומרים „הרבה״ בשיחות פרטיות ו־„כל זה הוא מאוד בלתי מתקבל ל־ישראל ועל רקע של מצב רוח בזה של „בעס ויאוש, עיכוב הנשק ל־ישראל מקבל משמעות״.

דיין שוחח עם קיסינגר על בעיות המזה״ת

ושינגטון, 3 (עספ״א) — שר ה־בטחון הישראלי לשעבר משה דיין נפגש היום עם שר החוץ הנרי קיסינגר למשך 55 דקות. לפי הזמנת שר החוץ. לעתונאים אמר אחר כך דיין כי היתה להם „פגישה טובה וכי הנושא בה היה המצב במזרח התיכון״.

בעמדו בפני העתונאים באולם ה־המתנה של הסטייטדפרטמנט לאחר צאתו מלשכת שר החוץ, סרב דיין לחלוטין למסור הודעה אחרת כל שהיא. הסכיר את פגישתו עם קי־סינגר שלא הודיע עליה מראש ולא היתה צפויה, באמרו כי לשר החוץ נודע שהיה בארה״ב ו„הוא הזמין אותי לבוא לשוחח על המצב במזרח התיכון״. דיין נמצא בארה״ב ב־שליחות מטעם הבונדס.

משנשאל אם מתכנן קיסינגר לחזור למזרח התיכון, ענה דיין כי לא ישיב לשאלות כאלה. כאשר עתונ־אים ביקשו לדעת אם הוא חושב שארה״ב מפעילה לחץ כבד על ישראל בכדי לרכך את עמדתה של זו בסיני, השיב דיין: „אילו הייתם פוגשים אותי בישראל, בביתי, הייתי אומר הרבה דברים, אך לא עכשיו״.

דיין גם סרב להגיב לדברים כאשר נשאל אם המפלות האחרונות של אמריקה בהודו סין תהיה להם הש־פעה כל שהיא על ישראל. לשאלה על המצב בווייטנאם השיב בקצרה באמרו אמריקה חזקה עכשיו יותר כאשר שוב אינכם נמצאים שם.

מצרים מודה שטמנה „מלכודת״ לישראל

ואשינגטון, 3 (עספ״א) — במכתב חוזר לעתונאים מצביעה שגרירות ישראל בוושינגטון על כך ששר ה־חוץ המצרי איסמעיל פהמי הצהיר כי אכן נכון הגדיר ראש הממשלה יצחק רבין את ההצעות שהגישה מצ־רים כ„מלכודת״.

מדובר בהצעות שהוגשו כאשר שר החוץ קיסינגר ניסה לתווך כדי להגיע להסכם ישראלי מצרי שני.

בפרסום של מידע רקע מעירה ה־שגרירות כי בנאומו של השר המצרי לנציגי ארצות ערב שהתכנסו בקהיר ב־24 במרס לוועידה של ה־ליגה הערבית אמר פהמי: „רבין צדק שתיאר את ההצעות המצריות כ„מלכודת״ באשר היא חייבה את ישראל לנסיגה תמורת החזר פוליטי של כלום ולא כלום.

הפרסום של השגרירות מוסר את מלוא דבריו של פהמי ומציין ש־מתחילת הסרים לא היה לממשלת מצרים כל כוונה לפעול למען פתרון של שלום וראתה כל הסכם ביניים עם ישראל כבעל אופי צבאי טהור.

ערפאת מביע תקוה לשיפור היחסים הירדניים—פלשתינאיים

דוחא, 3 (ע״צ) — מנהיג המחב־לים יאסר ערפאת הביע היום את התקוה לשיפור היחסים הירדניים—פלשתינאיים.

במסיבת עתונאים שנערכה כאן אמר ערפאת כי „לטובת האינטרסים של עמנו ושל האומה הערבית, אסור שנהיה שבויים של „תסביך ספטמ־בר״.

ערפאת התכוון למלחמת האזר־חים, שהתנהלה בחודש ספטמבר 1970 בירדן, כאשר המלך חוסיין פעל בכוח צבאי נגד המחבלים.

שה״ח ההולנדי מגיע לישראל

אמסטרדאם, 3 (ע״ר) — שר החוץ ההולנדי מכס ון דר סטל המריא היום מאמסטרדאם בדרכו לישראל לביקור רשמי שיימשך שלושה ימים ושבמהלכו ידון עם עמיתו הישראלי יגאל אלון.

הוא אמר לעתונאים לפני המראתו כי הולנד תיענה בחיוב אם ישראל תציע לחתום על הסכם בדבר חילופי תרבות בין שתי הארצות. עוד אמר שידון עם שר החוץ יגאל אלון על המצב במזה״ת, בדרום מזרח אסיה ועל בעיות האנרגיה בעולם.

על פי התכנית המקורית עמד מר אלון לבקר בהולנד אולם דחה את הביקור בגלל שליחותו של ד״ר קי־סינג׳ר במזה״ת.

פקידים הולנדיים ביטלו את ה־דמוים, כאילו יכולה הולנד לתווך בין ישראל והארצות הערביות ב־עקבות כשלון שליחותו של ד״ר קיסינג׳ר. בחודש הבא יבקר שר ה־חוץ ההולנדי במצרים.

„סאברס״ — „הפועל״ תל־אביב — 82:110

מאת א. אביר

קבוצת הכדורסל ישראל סאברס, סיימה את הופעותיה בישראל בנצחון על קבוצת ה־פועל ת״א, שהוקה במספר שחקנים בתוצאה 82:110 ל־אחר 52:59 במחצית.

המשחק נפתח ביתרון של הפועל ת״א שהובילה 13:18 עקב משחק מצויין של בארי לייבוביץ.

ה„סאברס״ השוו ל־18:18, 24:24, והובילו 32:40 ו־52:59 במחצית.

המחצית השניה התנהלה כולה ב־שלטון ה„סאברס״. 64:84, 75:100, ו־82:110 בסיום.

המצטיין בהפועל ת״א היה בארי לייבוביץ. ואצל ה„סאברס״ קריגר.

המשחק נערך באיצטדיון יד־אליה־הו, לעיני 4,000 צופים.

ישראל גברה על הולנד באליפות הכדורסל הקדם־אירופי לנערות

אמבואז, 3 (ע״צ) — ישראל גב־רה היום על הולנד בתוצאה 61:83 באליפות הכדורסל הקדם־אירופית לנערות.

במשחקי האליפות הנערכים כאן היתה התוצאה במחצית 34:38 לטו־בת ישראל.

צרפת ניצחה את בלגיה בתוצאה 41:58 (במחצית 16:30).

לאחר שבוטל הפטור ממכס על חומרי גלם לייצור בטחוני

יוגדל תקציב הביטחון כדי לאפשר רכישת ציוד מקומי במחירים גבוהים יותר

מאת סופרנו הכלכלי

תקציב הביטחון יוגדל השנה כדי לאפשר רכישת ציוד מקומי במחירים גבוהים יותר לאחר ש־בוטל הפטור המיוחד ממכס על חומרי גלם לייצור בשביל מערכת הביטחון.

נציגי האוצר ומערכת הביטחון ידונו בקרוב בדבר היקף ההגדלה.

שר האוצר י. רבינוביץ פרסם צו המבטל את הפטור ממכס על חומרי גלם לייצור בטחוני. ביטול הפטור בא לאחר שנתגלו מקרים רבים בהם הסתנן חומר גלם פטור ממכס ל־שוק האזרחי או ששימש לייצור אזרחי.

אחד המקרים החמורים הנחקרים לאחרונה הוא בחברת „המגדר״ עם יש חשש של שימוש בחומרי־גלם פטורים ממכס, שיובאו בשביל ציוד בטחוני, לייצור לשיווק אזרחי.

מסתבר כי ההברחה בשיטה כזו אפשרית, בגלל קשיי פיקוח. צה״ל בודק את התאמת הציוד מבחינת ה־תקנים הבטחוניים, אבל אינו בודק אם לייצור נוצל כל החומר הפטור ממכס. שלטונות המכס לשמות זה אינם יכולים להיכנס למחנות צה״ל כדי לבדוק שנעשה שימוש בכל חומר הגלם הפטור שיובא בשביל ייצור הציוד. כתוצאה מכך „נפלו בין שני הכסאות״ חומרי גלם פטורים מ־מכס במאות מיליוני ל״י.

נוכח ממצאים אלה החליט שר ה־אוצר לבטל את הפטור ממכס לייבוא חומרי גלם לייצור ציוד לצה״ל. עם זאת יעמדו לרשות משרד הביטחון אמצעים מתאימים לרכישת הציוד במחיר המלא.

ראוי לציין כי הסדר זה הונהג כבר קודם לכן לגבי היטל הייבוא המוטל בשיעורין הרגילים גם על ייבוא בטחוני.

4 מדינות אירופיות קובעות:

המטוס האמריקאני „אפ־16״ — עולה על המירז׳ הצרפתי „פ־1״

בריסל, 3 (יופ״יע) — ארבע מדינות אירופיות, המעוניינות ב־רכישת 350 מטוסי קרב חדישים, החליטו היום שהמטוס האמריקא־ני מדגם „פ־16״ עולה באיכותו על יריבו המטוס הצרפתי מדגם „מיראז׳ פ־1״ והמחיר גם נמוך מזה של המטוס הצרפתי.

עם זאת טרם קיבלו שרי ההגנה של בלגיה, הולנד, נורווגיה ודנ־מארק החלטה בענין הזמנת המטוס האמריקאני, מתוצרת „גנראל דיינ־מיקס״. יתכן שיחולט שההזמנה ב־סכום כולל של 2 מיליארד דולר לא תימסר לחברה אחת בלבד.

הדיונים על רכישת מטוס קרב סילוני חדש נמשכים כבר כשנה.

פורטוגל לא תרשה נחיתת מטוסים אמריקניים בדרכם לישראל

בירות, 3 (יופ״יע) — ראש ממ־שלת פורטוגל ואסקו גונקאלוס אמר בראיון שפורסם היום בעתון ה־לבנוני „בירות אל מסאא״, כי מטוסי תובלה אמריקניים לא יורשו לנחות לשם תדלוק בבסיס באיים האזוריים, אם הם יישאו על סיפונם ציוד צבאי לישראל.

גונקאלוס אמר, כי פורטוגל שו־אפת להגביר את ידידותה עם הער־בים ולעולם לא תרשה ששטחה יש־מש לפעולות נגד העם הערבי. „אנו רוצים, שהסכסוך במזה״ת יושב ב־דרכי שלום, בצורה שתיקח בחשבון את האינטרסים החוקיים של עמי האיזור ובמיוחד של העם הפלשתי־נאי — אמר ראש ממשלת פורטוגל.

מחסור בכסף — הבעיה העיקרית של נאט״ו

המבורג 3 (יופ״יע) — המחסור בכסף הוא האיום הרציני ביותר המשקף לברית האטלנטית — אמר מפקד כוחות הברית באירופה, הגנרל האמריקאי אלכסנדר הייג ב־ראיון לעתון המערב גרמני „די ועלט״.

לדעת הגנרל הייג, האיום הרציני ביותר המשקף לנאט״ו הוא שכמה מדינות המתלבטות בקשיים כלכליים ימצאו כי אין הן יכולות לשאת בכל האחריות הצבאית שלהן. עם זאת הוסיף הגנרל הייג כי אין סיבה להרים ידים ולהכנע. הוא הטעים, כי המדינות החברות בנאט״ו אינן יכו־לות להעלות על הדעת שיהיו עצמ־איות מבחינה צבאית. כל מנהיג, ה־חושב שארצו יכולה להתקדם בודדה, מתעלם מלקחי ההיסטוריה הפוליטית — אמר.

הגנרל הייג היה ראש צוות עוזריו של ריצ׳ארד ניכסון בימי נשיאותו. הוא ציין בראיון; כי בבירות מער־ביות רבות מצא באחרונה חשש בפני האיום הצבאי הגובר מן המזרח, אולם בידי נאט״ו כוח אש גדול מקודם ועל אף הצרות באגפו ה־דרומי. בעקבות המשבר בקפריסין, חזקה הברית מבחינה צבאית יותר מאי פעם.

מצרים לא תכפיל את דמי המעבר בתעלה

קאהיר, 3 (יופ״יע וע״צ) — יו״ר רשות תעלת סואץ משה־הור אחמד משהור הכחיש הי־יום את הידיעות, לפיהן עומ־דת ממשלת מצרים להכפיל את דמי המעבר שיוטלו על אניות המשתמשות בנתיב ה־בין לאומי כאשר זה ייפתח מחדש בחודש יוני.

העתון „אל אחבר״ מסר שהממש־לה מכוונת צעד מעין זה, שיעלה את הכנסותיה של מצרים מעבר ל־600 מיליון דולר לשנה.

לעומת זאת אמר משהור כי אין אמת בידיעה כי ועדה מיוחדת עדיין בודקת את הנושא.

מלונדון נמסר בינתיים כי הצי המלכותי שולח שתי אניות נוספות לתעלת סואץ כדי לאפשר לממשלה המצרית לפתוח את נתיב המים ה־בין לאומי ב־5 ביוני כפי שהבטיח סאדאת.

שתי האניות הבריטיות יעסקו ב־סיהוד ותצלה בציוד כלי נשק ותח־מושת שטרם פונקו.

שינוי בגישת סעודיה לישראל?

ניו יורק, 3 (עספ״א) — על דעות שונות מאשר בעבר אצל ממשלת ערב הסעודית בנושא יחסה לגבי היהודים בישראל נמסר היום בעתונים ה„ניו יורק טיימס״ ו„כריסצן סיינס מוניטור״.

אריק הייס כתב, ה„טיימס״ בזה מוסר כי שר החוץ הסעודי החדש הנסיך סעוד אבן פייסל עבדול עזיז אמר לעתונאים כי „ליהודים זכות להתפלל בירושלים״, דעה שעוד לא נשמעה בפומבי לפי כל מה שניתן לזכור בציד אנטי־ישראלית לחה־טת זו.

לעומת זאת כותב מוושינגטון סופר ה„מוניטור״ דאנה אדם שמידט כי משקיפים פרטיים ודיפלומטיים ש־חזרו מערב הסעודית רואים שם ש־מתכוונים לתפקיד אנטי ישראלי היקף יותר בהכוונתו של יורש העצר הנסיך פאהד אשר צפוי להיות הכוח מאחורי כס המלוכה.

הכתב הייס מוסר כי הערותיו של הנסיך סעוד, לפי הנוסח הרשמי של משרד ההסברה הסעודי, היו: „ב־תשובה לשאלה בדבר זכויות היהו־דים בירושלים אמר הוד מעלתו כי הממלכה הסעודית איננה מתנגדת לזכויותיה של אף דת להתפלל. ברם זכויות אלו אינן מצדיקות את כיבו־שה של ירושלים״.

הייס מציין כי פאהד אמר השבוע ש„שחרור ירושלים העירבה הכבושה מהציונים״ היא „הכרה בסיסי״ כתב ה„טיימס״ מציין כי המלך פייסל לא קיבל את ההשקפה היהודית שהכותל המערבי ומקומות אחרים בירושלים קדושים ליהודים.

שר הפנים המצרי: „אין עוד אסירים פוליטיים במצרים״

קהיר, 3 (ע״צ) — במצרים אין עוד אסירים פוליטיים — הצהיר היום שר הפנים המצרי מחמד סאלם.

סאלם הגיב על שחרורם של שני אסירים, אשר ב־1966, נידונו לעב־דות פרך ולמאסר עולם בגלל תכנון הפיכה מסור, כי שנים. אלה אשר שוחררו כיום ג׳ השבוע, היו האסי־רים הפוליטיים האחרונים במצרים.

הגבאי של בית־הכנסת במוסקבה „מצטדק״ ו„מצדיק״

קופנהגן 3 (עספ״א) — עתון המפלגה הקומוניסטית „גובוס־בי״ פרסם היום מכתב מיודר הקהילה של בית הכנסת במוס־קבה, מר מיכאל סאנדייטניק ה־מאשים את עתונאי המערב ב־„פרובוקציה״ בדיווחם על מה שאירע לאחרונה בבית הכנסת ב־מוסקבה.

„אנחנו התפללנו ללא הפרעה. השוטרים שנמצאו בקרבת בית־הכנסת היו שם כדי למנוע בעד אנשים בלתי אחראיים מלהפריע לנו בתפילת הפסח״ — כותב סאנדייטניק.

„זוהי פרובוקציה מצד העתו־נות המערבית לכתוב שהמשטרה הסובייטית זרקה אותנו החוצה מבית הכנסת בזמן התפילה״.

סאנדייטניק גם הוסיף כי לא היה השנה כל מחסור במצות וכי למעלה מ־100 טונה מצות עמדו לרשות כל המבקשים.

ח״כ בגין יצא לארה״ב

מנהיג הליכוד, ח״כ מנחם בגין, יצא אתמול לארה״ב, בשליחות מפעל מלווה העצמאות ופיתוח.

מר בגין אמר לכתב עת״ים בנמל בן גוריון, כי בהרצאותיו ב־9 ערים ברחבי ארה״ב ובהופעתו בתכנית טלוויזיה שם יסביר שהמדובר בארץ גבוה הודות לעובדה שישראל הוכיחה שאי אפשר להתייחס אליה כאל אומה מובסת, החייבת לקבל את הכ־תיבי אוייבית.

„אנחנו יודעים שצפויים לנו פב־תנים קשים, אך נעבור בהם״, אמר בגין.

את הסברתו ישתית על העובדה שמצרים לא היתה מוכנה לוותר על מצב הלוחמה עם ישראל, ואף לא קיימת דוגמא בהסטוריה שבה נדרשה אומה לותר על עמדות הגנה חיו־ניות, לטובת אויב המוסיף לדרוש מלחמה כלפיה, ציין מנהיג האופו־זיציה.

עם סגירת הגיליון

ז׳נבה, 3 (יופ״יע וע״צ) — הועד הבינלאומי של הצלב ה־אדום הודיע היום בז׳נבה כי נאלץ להפסיק את הגשת ה־סיוע ההומניטרי לקרבנות ה־סכסוך בין הכורדים לבין ה־עיראקים.

בהודעה בשם הצלב האדום נא־מר, כי עירק ביקשה להפסיק את ה־סיוע בהתאם על ההסכם שלה עם איראן. אשר לממשלת איראן, היא הביעה אמנם הסכמה להמשך הגשת הסיוע לכורדים, אולם בהסכם שה־דבר מותנה בהסכמתם של שלטונות עירק, וזאת בהתאם להסכם בין שתי המדינות.

בגדאד: נסתיימה המרידה הכורדית

בצרה, 3 (ע״צ וע״ר) — ה־מרידה המזויינת בצפון עירק נס־תיימה וההנהגות העירקיות הגיעו לעקבות האחרונות ל־אורך הגבול האיראני — על פי הודעת הגנראל סעיד האמני, מפקד האזור הצבאי של עירק.

במסיבה עם עתונאים שנערכה על גבעה באזור גלאלה, שם היה מטה של מולא מוסטאפה אל ברזאני, אמר האמני כי מנהיג המרד הכורדי ואנ־שיו עזבו את עירק ב־25 במרס.

בטהראן דוחה היום שר החוץ ה־פרסי, חאלאטבארי, את ההאשמה כאילו „מכרה״ איראן את הכורדים. הוא טען שהמורדים הכורדים לא רצו להלחם עוד.

בהודעה שפורסמה בפאריס נאמר כי צרפת מילאה תפקיד חשוב בהתקר־בות בין עירק ואיראן.

נודע ממקור מהימן כי בזמן ביקו־רו של ראש ממשלת צרפת ז׳אק שיראק בבגדאד ב־2 בדצמבר 1974 ולאחר מכן בביקור שערך באיראן ב־20 בדצמבר, נדונו היחסים העי־ראקיים—איראניים.

מהגבול הסורי—עירקי נמסר בינ־תיים, כי כאלפיים כורדים סירבו עדיין להמשיך במלחמה.

לוחם כורדי אמר לכתב רויטר כי ציודם של הלוחמים הולך ואוזל.

ברזאני מכחיש ידיעה שביקש מקלט מדיני בדנמרק

טהראן, 3 (יופ״יע) — ידידיו של ברזאני הכחישו היום ידיעה, לפיה מנהיג הכורדים מולא מוסטאפה ברזאני ביקש מקלט מדיני בדנמרק. מקורות כורדיים אמרו כי עד כה לא פנה ברזאני לאף מדינה בבקשה למתן מקלט מדיני.

הסנאטור מק־גאוורן לאחר פגישתו עם אלון

„יש מקום לתיווכה של ארה״ב לפני כינוס ועידת ג׳נווה״

הסנאטור הדמוקרטי ג׳ורג׳ מק־גאוורן הגיע אתמול בצהר־יים לגינוסר, שם נתקבל ע״י סגן ראש הממשלה ושר החוץ, יגאל אלון.

הסנאטור הגיע לגינוסר אחרי ש־לפני כן ביקר בצפון המדינה.

בהשיבו על שאלת עתונאים לאחר שיחתו עם אלון, אמר מק גאוורן, כי אין לו שום תכנית לגבי המזרח התיכון. אני לומד, אוגר רשמים. הסיור תוכנן ביעילות בכל מדינות ארצות. הפעם, שבכל מקום למד את הבעיות ועתה הוא מיטיב יותר להבינן. „מצאתי תשוקה רבה ל־שלום ברוב הארצות. אם כי יש חילוקי דעות איך אפשר להשיגו. יש בציבור רצון עז לשלום״. כאשר נש־אל אם כך הדבר גם אצל הפלשתי־נאים, השיב: „כן, גם אצלם״.

עדיין לא קרא את האמנה ה„פלשתינאית״

„האם קראת את האמנה הפלשתי־נית״? נשאל האורח.

ת: לא לא היתה לי הזדמנות ל־כך, אך אני מתכוון עדיין ללמוד אותה.

על השאלה מה אופי השיחה ש־היתה לו עם ערפאת, השיב הסנ־טור: „אופי בלתי פורמלי. הוא דיבר ואני הקשבתי״.

יש מקום לתיווכה של ארה״ב

להלן אמר „אני חושב שיש מקום לתיווכה של ארה״ב בשיחות לפני ג׳נווה. איני רוצה לקבוע דברים אבל ברצוני לדווח לקיסינג׳ר על דעות ששמעתי בארצות שבהן בי־קרתי״. ללא ספק, הוסיף, יש מקום להבהרת מספר נקודות לפני שיחות ג׳נווה. „לדעתי ולפי התרשמותי. ישנן כמה עמדות של הצדדים ש־אינן ניתנות לגישור בשלב זה״, אמר.

בהתייחסו לפגישותיו עם אנשי ה־גדה אמר, כי מצא בהם אנשים מתו־נים ומתונים שאין להם כל שנאה לממשלת ישראל אבל הם מעוניינים במידה מסויימת של עצמאות. כמו כן אמר, כי מצא כמה גישות לבעיה הפלשתינית ולא אחת. יש מקום ל־תיווכה לבעיה ולא אל אישים.

מביע ידידות לישראל

נודע שבמהלך השיחה שקיים ה־סנטור מק־גאוורן עם סגן ראש ה־ממשלה ושר החוץ ועוזריהם, הד־גיש הסנטור את ידידותו לישראל ואת תמיכתו בה ובהמשך עצמאותה כתנאי [illegible] לכל

ביקור בגדות

לפני בואו לגינוסר ביקר מקגאוורן בקיבוץ גדות ש[illegible] חולה.

במסגרת שהותו במשק סר לסוללת שער ישנה לעבר הגולן, אשר סמנה על גדות והסביבה עד ביום במלחמת ששת הימים. [illegible] למעמים 500 פגזים של [illegible] בתום השיחה עם הכב־הסנטור במשק למצב צה״ל בגולן, שם קיבל [illegible] המשכיל רב אלוף מרדכי

המלווים

אל מק־גאוורן נלוו [illegible] אפרים עברון, משנה למנ[illegible] החוץ לעניני צפון אמרי[illegible] נחמן קרני, מטעם המש[illegible] צבי רפיח, יועץ שגרירות [illegible] וואשינגטון, ושמואל [illegible] רי משרד החוץ. מטעם [illegible] וזה אליו עם טילמן, [illegible] התיכון בוועדת החוץ של [illegible] ברוח, יועץ פוליטי לסנ[illegible] קרמי, מזכיר, ראשון של ארה״ב בישראל.

נפגש עם הקיבוצניקים

מק־גאוורן, קיים אותו עם אישים, מיהודה ושומ[illegible] מצומצם אולם נפגש עם [illegible] שבהם.

כפי שנודע לכתב [illegible] חונים ישראלים כי [illegible] נפגש הסנטור איננו [illegible] את הלך הרוח הצמוד [illegible] שומרון.

הסנטור הדמוקרטי [illegible] היו עם אישים אלה בבתו [illegible] בירושלים המזרחית [illegible] שיחות לא התקיימו ראשי [illegible] המנהיגים המקובלים [illegible] רון, כי אם אישים [illegible] דותם לשלטון המלך [illegible] רק אישיות מתונה [illegible] חות, תהו עורך [illegible] סרמאללה. שנודע [illegible] גוה.

בעת הפגישות [illegible] על שתיקה כמעט [illegible] שיב לדברים [illegible] גיבלו את ההזמנה [illegible] עותיהם.

עוד מוסר כתב [illegible] האישים לפגישה [illegible] זה עוד לפני למעלה [illegible] צות של הקונסוליה [illegible] במזרח־ירושלים [illegible] מהיועצים שבמפלגה [illegible] יועץ היה בזמנו [illegible] הסנטור הרפובליקני [illegible]

אחרי שלא נענה לדרישת הפדרציה הבינלאומית לשחמט

נשלל התואר מבובי פישר

אנאטולי קרפוב הסובייטי הוכרז כאלוף העולם ללא התמודדות

מוסקבה, 3 (יופ״יע) — אלוף העולם החדש בשחמט, הסובייטי אנאטולי קארפוב הביע היום צער על שלא ניתנה לו ההזדמנות ל־התמודד עם אלוף העולם עד את־מול, האמריקני בובי פישר.

קארפוב שוחח עם עתונאי סובייטי בטלפון.

מקורות סובייטיים אמרו, כי קרוב לוודאי שקארפוב יקיים מסיבת עתו־נאים מחר או מחרתיים.

נשיא הפדרציה הבינלאומית ל־שחמט ד״ר מכס אובה אמר באמס־טרדאם: „כמוני, כשאר שחקני שח־מט אני מצטער מאוד על שהדו־קרב על אליפות העולם לא נערך. הייתי סקרן לדעת, כיצד התפתח סגנון משחקו של פישר. מאז זכה בתואר אלוף העולם, הוא לא השתתף ב־תחרויות, אך ידוע שהמשיך בעיונו בשחמט. אילו נערך הדו־קרב עם קארפוב היה הדבר מביא תועלת ל־משחק השחמט״.

פישר לא נענה לדרישת הפדרציה

לפני כן הודיעה הפדרציה הבינ־לאומית לשחמט באמסטרדם, כי נש־לל תואר אלוף העולם מבובי פישר וכי אלוף העולם החדש הוא אנאטולי קארפוב מברית״ם.

הכרזת הפדרציה נמסרה היום ב־צהריים לאחר שפישר לא נענה ל־בקשת הפדרציה להודיע לה עד ה־שעה 12.00 לפי שעון ישראל אם הוא מוכן להגן על התואר כנגד קארפוב במאנילה באוקטובר השנה.

אתמול עשתה פיד״א את הניסיון האחרון להציל את הדו־קרב לאלי־פות העולם, כאשר נשיא הפדרציה ד״ר מכס אובה, האריך ב־27 שעות את המועד שבו היה על פישר ל־ענות. בסרבו להגן על תוארו, איבד פישר לא רק את תואר אלוף העולם אלא גם את חלקו בפרס בסך 5 מיליון דולר שהציעה ממשלת ה־פיליפינים, אילו נערך הדו־קרב ב־מאנילה. קארפוב לא יאלץ להגן על תוארו אלא בשנת 1978. פישר סירב להתמודד עם קארפוב על פי התנאים שקבעה פיד״א. פישר הציע תנאים משלו, אולם הפדרציה הבינלאומית נענתה לתביעותיו באורח חלקי כל־בד.

אלוף עולמי — ללא משחק

זו הפעם השניה בהסטוריה של השחמט העולמי, שבתר התואר עובר מאדם לאדם בלי שעל לוח השחמט יוזז אפילו כלי אחד. בפעם הקודמת קרה הדבר ב־1946, כאשר אלוף העולם דאז אלכסנדר אליוכין מת והתואר עבר באורח אוטומטי לקודמו, מקס אובה — הוא נשיא הפדרציה של היום. אובה החזיק ב־תואר זמן קצר ביותר בהסטוריה — חצי שעה בלבד. הוא מיד הכריז, כי התואר פנוי והעולם נשאר ללא אלוף עד אשר הסובייטי מיכאל בוט־ביניק זכה ב־1948. מאז ועד לנצחונו של פישר נגד ספאסקי ברייקיאוויק ב־1972 נשאר התואר בידים סובייטיות.

האלוף הצעיר ביותר בהסטוריה של השחמט היה מיכאל טל הסובייטי, שהוכתר לאלוף העולם ב־7 ב־מאי 1960 וחגג את יום הולדתו ה־24 ב־9 בנובמבר אותה שנה.

בגיל 15 — רב אמן

קארפוב נולד ב־23 במאי 1951 ב־לנינגרד ולמד לשחק שחמט, כמוהו כילדים רוסיים רבים בהיותו בן 3. בגיל 11 היה מועמד לתואר אמן ו־בגיל 15 זכה בהתואר רב־אמן. בגיל 18 זכה קארפוב באליפות העולם ל־נוער ומקץ שנה הוכיח את אמנותו הרבה, כאשר זכה בטורניר לזכר אליוכין שנערך במוסקבה בהשתת־פות טובי רבי האמנים בעולם. בינ־תיים סיים בהצטיינות את בית הספר התיכון בטולה והחל לומד לכלכלה באוניברסיטת לנינגרד. בשנתיים ה־אחרונות סילל דרכו קארפוב אל ה־דו־קרב על אליפות העולם בגוברו על ענקי שחמט מסוגם של מיכאל טל, בוריס ספאסקי בנט לארסן ו־ויקטור קורצ׳נוי. בכל ההתמודדויות הללו זכה קארפוב ב־20 נצחונות ו־3 הפסדים בלבד ואילו 37 משחקים נסתיימו בתיקו.

סירובו של פישר להתמודד איתו גרם לו בודאי אכזבה, כיוון שלא רצה ב„תואר של נייר״. הוא נדיב מאוד בהשמעת דברי שבח ליריבו, כאשר נשאל, אם יש לו סיכויים לנצח את פישר, ענה: „אינני יכול לערוב, שאנצח, כיוון שפישר הוא גאון. עם זאת אני חושב שאינני חסר סיכויים לנצחון״ ומקץ רגע של הר־הור הוסיף: „אם אדם אינו שואף לנצחון, אל ישחק״.

קאדומי: הפלשתינאים [illegible] לג׳נווה רק במשלחת עצמ[illegible]

בירות, 3 (ע״ר, יופ״יע) — אם המועצה הלאומית הפלשתי־נאית תחליט להשתתף בוועידת ג׳נווה, הרי הפלשתינאים יעשו כן רק בתור משלחה עצמאית — הצהיר פארוק קאדומי, ראש ה־מחלקה המדינית של הארגון ל־שחרור פלשתין בראיון שפורסם בעתון הבירותי „אל נהאר״.

עם זאת חיווה קאדומי את דעתו, כי בשלב הראשון של הדיונים ה־מחודשים בועידת ג׳נווה לא ייוצגו הפלשתינאים. הוא אמר, כי לדעתו הפלשתינאים אינם רצויים בועידת ג׳נווה, כיוון שארה״ב וישראל עדיין מסרבות להכיר ב־אשי״פ ופירוש הדבר שועידת ג׳נווה תתכנס בלי הפלשתינאים. עם זאת הוסיף, כי כל הצדדים המעורבים ב־סכסוך במזה״ת מתחילים להבין, כי אין לדון על כינון שלום באיזור ב־העדרם של הפלשתינאים.

קאדומי אמר, כי הדרישה לחידוש ועידת ג׳נווה היא קודם כל ענייגן של הארצות הערביות שאימצו ל־עצמן את הגישה של פתרון הסכסוך עם ישראל בדרכי שלום ואילו ה־פלשתינאים לא קיבלו גישה זו.

קאדומי התנבא, כי ועידת ג׳נווה תבזבז זמן רב בויכוח אם להזמין את אש״פ או לא והדבר יחזק את עמדתה של ישראל, ש[illegible] כריזמונאליות קיצוניות [illegible] רוד ערבית בלתי מתוית [illegible] ישראל, התשובה הערבית [illegible] של ישראל הוא [illegible] ורצינית מטעם כל ארגון ונקיטת פעולה צבאית, [illegible] תהיה מלחמה השניה [illegible] באיום בשימוש מחדש [illegible] נפט, כדי שתהיה אפשר[illegible] את הלחץ הערכי על ישראל — אמר קאדומי.

[illegible] משלחת אשי״פ [illegible] על השאלה, אם הוא [illegible] הכרה אמריקנית באשי״פ [illegible] הבחינה המתודשת של [illegible] ד״ב כלפי המזה״ת אמר [illegible] נוכח ההסטוריה של [illegible] כנית בלפי המזה״ת אין [illegible] יכולים לתת אמון במד[illegible] ארה״ב.

לעומת זה הם נותנים [illegible] גיותה של ארה״ב.

לעומת זה, הם נותנים [illegible] גיות ידידותם, בריה״מ [illegible] אישר כי בקרוב תצא מש[illegible] תינאים למוסקבה. אשר [illegible] אש״פ כעוניין בשמירה [illegible] וזה אתה, אולם קאדומי [illegible] נתגלעו חילוקי דעות בין [illegible] דים, אף שהפלשתינאים [illegible] יכולתם כדי להסלם.

שר־התחבורה: טיסות ה[illegible] לא יגדילו את מספר התי[illegible]

שר התחבורה מר גד יעקובי הירצה אתמול בפני אנשי התעו־פה האזרחית בנמל בן גוריון הב־ינלאומי על ענייני התעופה התיירות גם לטיסות השכר. בעמשו חוות דעת של כלכלנים במשרד התח־בורה ציין השר כי מדינה שאיש־ראית לגורלה אינה יכולה לשקול שינוי מדיניות טיסות השכר רק מנקודת ראות כושר של ה־תייר הבודד.

בחוות הדעת של האגף לתיכנון ו־כלכלה במשרד התחבורה, שהוגשה לשר, נאמר בין היתר כי טיסות ה־שכר הקיימות בסקנדינביה, לא הצדיקו את עצמן שכן לא הגדילו את מספר התיירים משם.

לעומת זאת מציינים הכלכלנים כי התחבורות שעלולות להגרם על ידי שינוי המדיניות הקיימת לגבי טיסות־שכר, בכוחם לפגוע לטווח ארוך ב־קשר האווירי הסדיר שלנו עם הצי־לם. עוד אומרים הכלכלנים כי שינוי המדיניות הקיימת חייב להתחשב ב־כי כולל שלם של גורמים בנוסף ל־השפעה על מספר התיירים שעשויים להגיע לארץ. מדובר בהשפעה על מאזן התשלומים, על מעמדה הכל־כלי של „אל־על״, על ערך זכויות הטייס שלנו, על יכולתה של „אל־על״ לפעול בעתות חירום ועוד.

אומדים ששינוי המדיניות הקיימת על ידי התרה כללית של טיסות־שכר לא יצמיחו, אלא תוספת נמוכה ביותר והסרת משבעות מהותיות ל־צמת כל אותם נזקים והדאיים ש־יגרמו למשק.

בדברו על פיתוח התעופה אמר מר יעקובי, כי תכנית החומש ש־סוכמה בעת במשרד התחבורה מדב־רת בהשקעה חוויה של שני מיליארד ל״י בחומש השנים הקרובות בתעופה האזרחית. הממשלה תשקיע 300 מי־ליון ל״י בנמל בן גוריון והחברה ל־„אל־על״ יוקצבו במיליארד וחצי ל״י לרכישת ששה מטוסי „ג׳אמבו 747״ נוסף על המטוס המוטען סוגם 747 שכבר נרכש. כן יפותחו שדות ה־תעופה באילת, אופירה וירושלים. גם ב„ארקיע״ יושקעו בפיתוח וב־רכישת ציוד 100 מיליון ל״י [illegible] שו שיפורים בנמל בן גור[illegible]

כמה מעובדי התעופה [illegible] הציגו שאלות לשר התח[illegible] נגע בכמה נקודות שעני[illegible] לעובדי נמל התעופה. [illegible] השר כי בשבוע הבא [illegible] הדיון בנושא ה„סיטיפ[illegible] שנמשך 25 שנה [illegible] זכויות״ חזקה הפתרון הא[illegible] ציין השר.

לפני האסיפה עם עובד[illegible] האזרחית נפגש שר התח[illegible] חברי ועד עובדי התעופה.

זכו בהגרלה

בהגרלה הרגילה של מ[illegible] שהתקיימה אתמול, זכה בס[illegible] ל״י המספר: 681229.

בסך 100,000 ל״י זכה 150070.

בסך 50,000 ל״י זכה 283712.

בסך 10,000 ל״י זכו [illegible] 101025 ; 390987.

בסך 5,000 ל״י זכו המ[illegible] באים: 069979 ; 224741 ; 282001 ; 333857 ; 342052 ; 415906 ; 447022 ; 757671.

בסך 1,000 ל״י זכו הכר[illegible] מספרים מסתיימים ב־: 57049 ; 60994 ; 70706 ; 1020 ; 75310 ; 81752 ; 82741.

בסך 500 ל״י זכו הכרטי[illegible] פריהם מסתיימים ב־: 3681 ; 49075 ; 58982 ; 68319 ; 8548 ; 78498 ; 78697 ; 91168.

בסך 200 ל״י זכו הכרטי[illegible] פריהם מסתיימים ב־: 1645 ; 6433.

בסך 100 ל״י זכו הכר[illegible] מספריהם מסתיימים ב־: 0311 ; 0319 ; 0482 ; 0533 ; 50[illegible] ; 0869 ; 0878 ; 1170 ; 1385 ; [illegible] ; 4216 ; 4381 ; 4421 ; 4833 ; [illegible] ; 5135 ; 5150 ; 5449 ; 5581 ; [illegible] ; 6427 ; 6427 ; 6537 ; 6686 ; [illegible] ; 7293 ; 7383 ; 7709 ; 8142 ; [illegible] ; 9037 ; 9805 ; 9941.

בסך 6 ל״י זכו כל הכר[illegible] הרגילים שבמספריהם מסתיי[illegible] רה : 4.

יהדות ארה"ב מתגייסת לימין מדינת ישראל

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצפה" בארה"ב

מאז כשלון השיחות של ד"ר הנרי קיסינג'ר מורגשת התעוררות ה בקרב יהדות ארצות הברית. גם אותם החוגים שנראו לאחרונה סתייגים מכמה שכינו „תכתיבים ישראליים" הביעו נכונותם לפעול מען ישראל.

הציבור היהודי בארה"ב שעקב בענין אחרי השיחות שניהל ביר המדינה ד"ר הנרי קיסינג'ר בירושלים ובאסואן מצא את מו „מרומה", אחרי שראשי הממשל האמריקאי, במקום לומר האמת ולהאשים את הערבים בכשלון השיחות תלו את קולר שלון בצוארה של מדינת ישראל. אמנם מלכתחילה רבים מבין שי הציבור היהודי כאן הטילו ספיקות בעצם שליחותו של ד"ר זינג'ר ובכוונותיו, אך הם קיבלו אותה בדיעבד — צתה, אחרי לון השיחות, הם החליטו להתגייס לפעולה מרוכזת ותקיפה, כדי ביא לשינוי יסודי בקו המדיני אותו נקטו הנשיא פורד ושר יץ שלו קיסינג'ר.

ז הודע תוצאות כשלון השי־ התכנסו כאן — מועדון ה־ ים, בראשותו של הרב עזריאל ", ושאר הארגונים ובעלי השפ־ יהודיים, כדי לטכס עצה במ־ ", כיצד להשיב מלחמה שערה פעה הערבית ש„התגנבה" ב־ ות הגבוהים של הממשל ב־ נגטון.

ו זאת אין להתעלם מהעובדה שי הציבור כאן מגששים ב־ ה. הם חסרים מידע מספיק על יחש. אמנם, שגריר ישראל ב־ יב מר שמחה דיניץ קיים שיחה ת לב עם ראשי מועדון ה־ ים אך אין זה מספיק, מה אם לדון לפי הידיעות המגי־ הן מוושינגטון והן מירושלים "מוים על „התפיסות" עם ה־ יט דיפרטמנט" עוד בטרם שו־ ים היהודיים כאן הספיקו ל־ ל את מלוא השפעתם על ה־.

לבטל כראוי את ה„שורף ה־ לי" בארצות הברית חייבים יותר מידע לעומדים בראש ק, על מנת שידעו מה דרוש ובאיזה כיוון לפעול.

התעוררות

הג הפסח היו ימי התעוררות בקהילה היהודית בארצות ו. הנושא הישראלי תפס את ם הראשון, בשיחות, בכתבות ות, בדרשות רבנים בבתי־ ובכל מפגש יהודי אחר. דר־ גמה זמן רב לא ידענו התעו־ ה, בכלל הנושא המזרח־תיכו־ ש כאן דעת הקהל כולה, שערב פסח נתבשרנו על ה־ של צורך היהודים המלך פייר־ כך שגם האמריקאנים שאינם בריתי" התעוררו. לפתע להמו־ "הולות באוזר. ואם תמול של־ היו נכונים לקבל את גירסת ביר על „חוסר גמישות" מצד ", ה„הרהור שני" הולו אימ־ לאולי צודקת ישראל, כי הרי לסמוך על שליטי ערב ועל בריותיהם.

המשגר החמור בדרום מזרח כאשר המאורעות האחרונים של ב בקמבודיה ובוויטנאם פתי־ ים להולסין, הגביר את החר־ הדאגה בקרב יהודי אמריקה הנוגע למדינת ישראל. גם אלה ר צידוד במה שמכונים „משורה דיאליתי" בסכסוך הישראלי־ בערמות של ארה"ב חוזרים אסיאס, באשר — אף הם — כי קשה מאוד לסמוך ערביות כאלה. כי הרי מה בוויטנאם ובקמבודיה כאשר יום של אנשים נעקרו מבתי־ יתנים להרג, באין מי שיחוש ום, הכיצד אפשר לסמוך על ות הניתנות מצד הממשל ל־.

...ורי חרטה

שר, עוד עדים בעת ל„הרהור ים" מצד מוסדות וארגונים יהו־ בכל הקשר ביחסם לישראל. להבין את השינוי שחל, כן לציין, כי בזמן האחרון (עד ז שיחות קיסינג'ר) הורגשה ם מסויימים מגמה „להשתחרר הו" במדינת ישראל. אנשי רוח, קהילות, פעילי חינוך ואחרים כי יהדות ארה"ב הגדולה ו־ שגת צריכה לנהל מדיניות מש־ וינה יכולה לשמש „הד קולי" ומה שנעשה במדינת ישראל. זיפו לכך שיהדות ארה"ב צרי־ פעול באופן עצמאי ולא לה־ סמכה על שולחנה של ישר־ הן בכל הנוגע לענינים רות־ במיוחד במישור המדיני. כולל ארה"ב — ישראל. כתוצאה הורגשה מעין התמרדות נגד „פקודות", או „הדרכה" מאת השלטון בישראל ונציגיו ה־ ים בארה"ב. „עלינו לחשוב עצמאי ולפעול בהתאם" — אולם מאותו רגע שחל שינוי אסטי ביחסי ה„סטייט דיפט־ וירושלים, שכחו את כל אותן את על עצמאות פעולה וב־ ו חיש מהר אל ראשי מדינת בשאלה: מה אנחנו מסוגל־ מה אנחנו צריכים לעשות למען.

ו זה הוא — כאמור תוצאה תוצאות האחרונות במזרח ה־.

...ם קרוב לעצמו

זאת הרף ההתעוררות הגדולה בקרב יהודי אמריקה יש לד־ את האימרה: „אדם קרוב ל־ יהודי אמריקה טרודים ב־ יום־יום שלהם ואם לא ישים שיעמוד על גביהם, כדי ש־ זאת הצלית, הרי היא עלולה עוד בטרם תחזיל. ראשי הארגונים, הנשיאים ל־ טרודים, כל אחד ואחד, ב־ ובמילא ההתעוררות בדרך יא דעכת.

לכך, כפי שכבר צויין, מהם שרויים במבוכה באין מידע המספיק, ושום אינם, מהי הפעולה היעילה וה־ שיש לעשותה. כך שמן היה שבעניין זה המלא ישר־ ז התפקיד המדריך, אפילו אם ימצא חן בעיני אותם הגור־ מוענים נגד „הדרכה ישרא־ בפרט שמאז כשלון שיחות ר אף הם נתמלאו הרהור־ בלבם.

ה מזה, ההתפתחויות האחרו־ מוכיחות, כי „הגלות" כביכול ל היא כחוה מציאות. היא נובעת מתנאים אובייקטיביים והיא הכרחית ונחוצה לכל הצדדים.

סופו של דבר, הערכת המצב ו־ הבנה של המתרחש באופן ברור יותר קשורים קשר בל ינתק במידע ה־ מסופק על־ידי ממשלת ישראל ואי־ שיה המוסמכים ושום מידע אחר ה־ מסופק על־ידי ארגונים פרטיים אינו יכול להתחרות בו.

הילכך התלונות שכמה יהודים, או מוסדות יהודיים השמיעו כאן נגד „הולות" בגורמים ישראליים אינן מבוססות.

אולם, כל זה — הכוונה להשדלנות וכו' — בימים כתיקונם. בשעת חי־ רום — כמו בשעה זו, החשדנות נעלמת במי יד והכל מתייצבים ליד ימין ישראל.

לאחרונה נוצר הרושם, כאילו ה־ ציבור החרדי שרוי בימים אלה ב־ אווירה של מחלוקת ופילוג. הא־ אמנם?

לא ולא. ייתכן ופה ושם אנו עדים למחלוקת בין חצרות אדמו"רים, אבל אין לזו כל משמעות והשלכה על הציבור החרדי בכללותו.

המחלוקת ודברי הפולמוס החרי־ פים המתלווים אליה מצטמצמת ב־ עיקר בין חסידי סטמר וחסידי ליו־ באוויץ. כמובן שלא שבענו נחת מכך. היא עלתה לכותרות העתונים ויצרה רושם, כאילו בציבור הדתי אוחזת המחלוקת. אבל לא כן. זוהי — כפי שציינתי — תופעה שולית, אם כי גרמה כשלעצמה חילול השם.

הציבור הדתי בכללותו אין לו כל קשר עם המחלוקת הזאת והיא מת־ רכזת רובה ככולה בפעולה למען מדינת ישראל.

ציבור זה עוקב בדאגה, ואף ב־ חרדה, אחרי ההתפתחויות בישראל. ביחוד כאשר מאורע רודף מאורע, וההורשות שונות תופסות את הת־ ענינותם של רבים וכן סוגיים. שלי־ חותו של ד"ר קיסינג'ר וכשלונה, רצח מלך ערב הסעודית, והשתלטותם של הקומוניסטים על שטחים נרח־ בים בדרום ויטנאם, וההתפתחויות בפורטוגל, — והשלכותיהם של כל אלה המאורעות על אמריקה, על ישראל, אינם משאירים פנאי ושי־ מת־לב לקרעים פנימיים, שאין ל־ הגים בחשיבותם.

אבל אין להתעלם מהעובדה ש־ גם לתדמית משמעות, השפעה, אפילו אם התדמית אינה מדוייקת. בעידן של יחסי ציבור המוצרים פה מה שמצטייר חשוב לפעמים יותר ממה שמתרחש.

האם הציבור הדתי מפולג?

לכן היה זה צעד נבון קריאתה של הסתדרות הרבנים בערב חג ה־ פסח לאחדות ביחוד של המחנה החרדי ולעצירת מועצה מאוחדת ל־ מען פעולות הגנה על ישראל. וגם על אינטרסים של יהודי אמריקה, שגורמים עויינים מתנכלים גם ל־ אלה. הרב שרגא שיינפלד, נשיא הסתדרות הרבנים, יצא מגדרו לג־ נות בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים את המחלוקות הבלתי־פוסקות בין חוגים חרדיים, שאינם מביאים לא כבוד ישראל ולא כבוד התורה.

היו אלה דברים בעתם וכדאי להם חיזוק בתוך הקהל, אם כי ספק אם יניבו פירות. שכן פילוג הוא מן המוסכמות אצל קבוצות מסויימות ואינן נוטות לגשר על קרעים. להיפך.

מעניין שהתנגשויות מילוליות אלה — בצעקנות מוגזמת וברעשנות פר־ סומית, מתרחשות דווקא בין יהודים דתיים. במחנה החילוני אין מחלוקת.

אולם, כאן יש להתעכב על ה„תמו־ הות" אם מפלגות חלוניות, ציוניות ואחרות, „חיות בשלום" זו עם זו. הרי זה משום שהן שרויות במצב של אדישות והעדר פעולה כלשהי. כולל ויכוחים וסכסוכים בינן לבין עצמן. הן מתעוררות רק בהזדמנות שאפשר לרכוש קצת פרסומת מלא־ כותית, ללא אחיזה במציאות וללא כסוי במעולות.

לעומתם המחנה הדתי תוסס ו־ פעיל. ובמצב זה מן הנמנע שלא יעלו דברים שנויים במחלוקת.

אולם זה אינו מצדיק את הסכסוכים שברובם הם מעשים, מלאכותיים, ויש הם משמשים כסוי להעדר פעו־ לות ממשיות, חינוכיות, קונסטרוק־ טיביות.

אבל במצב של היום, שעה שעיני כל ישראל תלויות במה שמתרחש בישראל וסביבה, כל אלה ה„תק־ ריות" הן כאמור רק תופעות שו־ ליות.

נקודת המוקד היא המאמצים ל־ שכנע את השלטון, ואת דעת הקהל, בצדקתה של העמדה הישראלית.

השלכות של התנכרות

יהודי ארה"ב בוודאי שיתגייסו, ברובם, למען הגן על ישראל בדר־ כים מדיניות וכלכליות. אבל ההת־ פתחויות האחרונות מוכיחות עד כמה רבים מיהודי אמריקה נרתמו למאב־ קים לא להם, ונקטו עמדה, שכיום כבר ברור שהיתה בניגוד לאינטר־ סים של יהודים, של ישראל.

לדוגמא, דרום וייטנאם. ליבראלים ושמאלנים, יהודים מתנכרים לעמם, היו קופצים בראש מתנגדי המדי־ ניות השלטון בנידון זה. בסופו של דבר להתבטאותה של ארה"ב מלתמוך בסייגון השלכות שליליות לא על מעמדה של זו בעולם, וגם על ישר־ אל.

או דוגמא אחרת. בין המקרים החריפים ביותר של פעולות בין ישל „התערבותה" של „סי־איי־אי" (הבון האמריקאי) במדיניות באר־ צות חוץ, ולא תמיד בדרכים מקו־ בלות, נמצאים יהודים רבים. הרי חברת הקונגרס היהודית בלה אבצוג,

(סוף בעמוד 6)

שיחה עם יו"ר הנהלת הסוכנות פנחס ספיר

ממשלת רבין אינה גרועה, אבל יש חברים שחושבים אחרת...

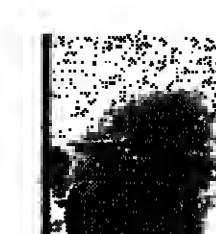

קיימת סכנה שהרוב היהודי בישראל ייהפך למיעוט * הריבוי הערבי חייב ל־ הדאיג אותנו * אין לי כל קשר לפר־ שיות הכלכליות * מה גרם לעליות ולמורדות במספר העולים מבריה"מ * לא אני יזמתי את הוצאת ה„גוש" * מה שקרה בבנק א"י בריטניה יש לשאול את נגיד בנק ישראל * לא התכוונתי להיות ראש ממשלה ואינני מועמד ל־ כהונה זו *

מאת שאול מיזליש

לא קל לראיין את יו"ר הנהלת ה־ סוכנות, ח"כ פנחס ספיר, תשובותיו אימפולסיביות, מתפרצות, לא תמיד מ־ מין השאלה, מקיפות שמיים וארץ — ולא תמיד עונות לך על מה ששאלת. אבל יש בהן מן הסחף, מן הלהב, שגם המראיין מן העבר השני של המתרס מוכרח להשתלב בהן. אותו פנחס ספיר גדול־מידות, מישיר מבט, לא מצטעצע, עונה „מן המוכן". אותו פנחס ספיר, בעל קצב העבודה הנדיר, בעל החספק של עשרים שעות ביממה, שכל שיחה עמו נקטעת בעשרות שיחות טלפוניות העוסקות בעשרות עניינים שונים — ובכל ענין הוא שוחה כדג. אבל, טבעי, שבין מעגלי הסוכנות, המפלגה, המשק והכלכלה — עומדת בראש מעייניו: ה־ עלייה. ובנושא זה משקיע האיש, שעו־ דיין רואים בו את „החזק במדינה", את מירב כשרונותיו ומרצו הבלתי נדלים.

שאלה: כיצד אתה מסביר את הירידה המש־ מעותית בעלייה ארצה. האם מעדיפים העו־ לים־בפוטנציה את ארה"ב או ארצות אח־ רות, על פני ישראל ואם־כן, מדוע?

פנחס ספיר: העליה בירידה, לא משום שהי־ הודים שיצאו מבמה יצאו למדינות אחרות, אלא משום שפשוט יצאו פחות! רוסיה הקטינה את העליה, אחרי שביטלה את התורה, את תקון ג'קסון, עם האמריקאים. משום כך אנו חוזים עתה בירידה המשמעותית מ־33,500 עולים ל־16,800. משום כך בפברואר השנה היו לנו רק 831 עולים לעומת 1565 בפברואר דאשתקד.

מה חלקו של במול „תקון ג'קסון" ב־ ירידה של העליה?

— אני מודיע כמה שעשו הרוסים. המספר הזה של 16,800 עולים ב־1974, לעומת 33,440 ב־1973, ו־31,500 ב־1972, מלמד על מצב רע. אני מצידנו נמשיך במאבק, ואני מניח שכל ה־ כוחות שעסקו במאבק הזה יגבירו ויחדשו את פעולותיהם ביתר־שאת.

אתה מתכוון למאבק דיפלומטי או למאבק גלוי?

— מאבק בכל המישורים המקובלים בעולם. מאבק דיפלומטי, מאבק לגיוס דעת־הקהל העו־ למית, באמצעות העתונות וכו'. הפגנות־רחוב ב־ ארה"ב? אינני מדריך ואינני מכוון את יהדות ארה"ב ומנהיגיה. הם התעוררו עוד קודם לכן מעצמם, המספרים והעובדות שמונחים לפני — מונחים גם לפניהם.

בידיעות בעתונות מסמרות על הפתעת ה־ תמיכה הכספית האמריקאית בנושא זה של עידוד העליה היהודית מרוסיה. כיצד אתה מתכוון להגיב?

— אינני יודע מקרוב את הפרטים, לא למהר מה אמת בידיעה זו ולכן אינני יכול להגיב.

כיצד תסביר את הירידה במספר העולים מארצות הרווחה?

— אני קורא הרבה דיווחות על מצב העליה מארצות אלה. הנה, היום קראתי (השעה היתה רק שמונה בבוקר!) את הדיווחות שהגיעו מצרפת ומברזיל. זה מדאיג, אבל מוסבר במצב הכלכלי שנתדרדר בעולם כולו, מוסבר במספר המקרים בנוהים שקיבלו לפתע יהודים בברזיל למשל, וגם עניני הבטחון אצלנו, כאן ממלאים תפקיד ב־ ירידה שבעליה.

הביורוקרטיה ו„העלייה

האם לדעתך הביורוקרטיה בה נתקלים העולים אינו כן הסיבות שמניעות עולים מלעלות?

— החלק של הסוכנות, בעניני הקליטה כאן, הוא לפחות פורמלית קטן ביותר. מעשית, אנו לוקחים על עצמנו אחריות גם בענינים שאינם שייכים לנו אורגנית. אני מוכרח לציין שאנו עוסקים במניעת תופעות של ביורוקרטיה שלי־ לית. אחד האתגרים שלי הוא פתרון הבעיות שעולים מעלים אותם. בנקודה זו אני מוכרח לציין שלא תמיד יש לטענות האלה יסוד מוצדק. אבל הבעיות הטעונות תיקון — אנו ממהרים לבדוק ולתקן.

האם לפרשיות הכלכליות האחרונות, ש־ נחשפו במשק ובכלכלה הישראליים, אין קשר לירידת העלייה?

— הפרשיות הכלכליות צצובות בפני עצמן, אבל אין להן שום קשר לא לירידת מספרי ה־ עולים ולא לירידה בהכנסות המגבית. בכך, אי־ נני מוריד מחומרתן הרבה.

כאן אני מבקש ממר ספיר להתייחס לכמה מן הפרשיות האלה, ששמו שורבב במהלך חשי־ פתן, מכח התפקיד המרכזי שמילא בכלכלה ה־ ישראלית, בהיותו שר־האוצר.

— אינני מבין כיצד משייכים לי אלי כל דבר. למשל „עמידר". חברה זו „לא שייכת לסקלנות. היותה עם הנהלה, הכפופה למספר שרים, ואלה חייבים באחריות למה שקורה שם. „ורד"? — מתנהל עכשיו משפט, ולכן זה בחזקת „סוב־ יודיצה" ואי־אפשר להתייחס לפרשה. מקור ה־ פרשיות הללו הוא ברצון לעבוד בארצות אחרות — ולכן הפסידו בספים. קח, למשל, את „אומר־ קארט". הזיכוי היה מלא. הזיכוי הזה מעלה את ההרהור אם היה צורך לפרק בכלל את המפעל. ההוכחה הטובה ביותר היא ח"כ יוסף קרמרמן, שקנה את המפעל באשדוד ואת שנת 1974 סיים ברווח (משושר) של 7.8 מליון ל"י לעומת ה־ ר־5.1 מליון ל"י אחרי מס. והוא אינו מתבייש בזאת... באשר ל„נתיבי־נפט": נחכה לתוצאות משפטו של פרידמן ונהיה חכמים יותר. (מהרהר): „באופן כללי צר לי על כל המקרים הללו. עוד יותר צר לי על ניפוחם ללא הצורך. ניפוח שמרעיל את האווירה בציבור. צריך לי־ הסתכל על הדברים בפרופורציה הנכונה, ול־ השוות את הפרשיות הללו לדברים הגדולים ש־ משרד האוצר, ומשרדים אחרים, עשו בתקופת עבודתם של שרי האוצר קפלן אשכול ועבדך הנאמן.

האם למה שהתרחש בבנק איי—בריטניה, בוהברה־לישראל, אתה קורא נפוח ללא צורך?

— באשר למה שקרה בבנק איי־בריטניה, אתה צריך לשאול את נגיד בנק ישראל, ואת המפקח על הבנקים. מעולם לא היו לי עסקים עם בנק איי־בריטניה, כמו שלא היו לי עסקים עם בנקים אחרים שפורקו, או שהחליפו בעלים. היו וי־ כוחים בין נגיד הבנק לאשכול, ביני לאשכול, אבל בכל המקרים הללו נעזרו לבסוף הבנקים עצמם והכלכלה הישראלית. קח למשל את בנק „המזרחי" ו„הפועלים"; אני זוכר את חילוקי ה־ דיעות שהיו לי עם אשכול ז"ל, על שהמלצתי להעניק 10 מליון ל"י במניות בכורה לבנקים הללו. ותראה שכעבור שנים מעטות הם שילמו 54 מליון ל"י כמס דבידנדים". והוב, בעניין בנק איי־בריטניה — אני מהדיר אותך לנגיד הבנק ולמפקח על הבנקים שהם יענו...

על הפרשיות הכלכליות

מאשימים אותך ביצירת ה„שיטה" שהביאה לפרשיות הכלכליות ולהתנכמוניות שהזם המשק על השוו. מה דעתך?

— כשתהיה שיטה אחרת — נשווה עם ה־ שיטה הזו. נבין את הרכילות הללו שבהם מש־ תמשים המשמיצים היום. אפשר לראות באוצר את המספרים, את התכנון, את המחקרים שעליהם בנויה ה„שיטה". אפשר לראות כיצד גדלו ה־ תפוקה הלאומית, היצוא, וההשקעות. ובקיצור כיצד התפתח המשק — ומתוך כך להסיק אם הדרך היתה נכונה — אם לאו. הרכילות היום איננה חשובה. חשוב מה יגידו בעוד עשרים שנה על „שיטת ספיר". קח למשל, את היצוא ש־ רשות התיכנון מעריכה אותו ב־1975 בסכום של 4 מיליארד דולר. ובשנת 1967 ב־4,400 מיליארד דולאר. (ברמז שיש בו מן האירוניה) אני לא חושב שאלה דברים חדשים שהתחילו דווקא מ־ חודש יוני 1974...

„תופעה דומה בשטח המיסוי: ב־1955 היו ה־ הכנסות 176 מיליון ל"י. ב־1963 כשנכנסתי ל־ אוצר מצאתי 840 מיליון ל"י הכנסות. ב־75־1974 יגיעו דומני ההכנסות ל־10 מיליארד דולאר! אני חושב שהמספרים האלה מדברים בעד עצמם...

מה דעתך על המיסים החדשים ועל מס־ קנות ועדת בן־שחר. האם הן לרוחך?

— אינני מתעסק בכך היום. אני מוכן להתי־ יחס לדברים שקרו בעבר. בעת כהונתי כשר־ האוצר. (בסרקזם) אני מתייחס לועדת בן־שחר, רק מן הנקודה שאשלם פחות מיסים (עורך הי־ שוב מהיר), ולפי החישוב אשלם פחות 350 ל"י על זה אני שמח...

האם בעקבות ביקור קיסינג'ר באזור וה־ התפתחויות במגעים עם המצרים, שעבדו ועדיין ביום להחזרת השטחים. האם אתה עדיין כבר הוא החזרה מתשאלית של יהודה ושומרון להתהיא את ירושלים?

— דיעותי לא נשתנו, ואני ממשיך להיות מודאג מהריבוי הטבעי הערבי לעומת זה היהודי. מספיק שיהיו 40 אחוז לא־יהודים במדינה, כדי שזו לא תהיה מדינה יהודית ואם נסתכל באחוז הלא־יהודי במדינה נבחין שב־1973 הוא עמד על 36.3% ובי־1974 — 36.5% זה מספר מדאיג ומעורר מחשבות.

האם אינך מתחרט על שלא הצגת את מועמדותך לראשות הממשלה, במערכו מפ־ לגת העבודה?

— אינני מתחרט, ואני לא מעלה זאת על דעתי אפילו לשניה אחת.

מהי מידת מעורבותך במפלגה היום?

— בדיוק כפי שהיתה בעבר. לא פחות ולא יותר. יכולים לספר סיפורים ורכילויות על הישיבה המפורסמת שדנה בהתיישבות. אני רוצה להגיד דברים ברורים: את הישיבה הזו הכין מר רבי־ נוביץ. הוא נתן את העיכון והתדריך למר דוד קלדרון והוא הכין את רשימת המשתתפים בכנס. לו היה אומר קלדרון שהתחייבויות תביא לפילוג — ודאי לא היה מוכן את הישיבה. התפלאתי מאד מההתחמקות הזאת של רבינוביץ וקלדרון ברגע האחרון. אומץ — זה לא דבר שצריך להתבייש בו...

הממשלה איננה גרועה

מה דעתך על הממשלה הנוכחית ודרך פעולתה?

— אינני רואה את הממשלה הזו כגרועה ויותר רעה מאחרות. כל אחד — חולשותיו. (בחיוך רחב) אבל יש דעות אחרות, אפילו בין חברים שעבדו יחד אתי את הממשלה — ואינני מתכוון רק לאבא אבן — שחושבים אחרת...

טוענים שמפא"י־לשעבר מתפוררת יותר ויותר מכוחה. מה דעתך?

— הייתי מבין אלה שעשו למען האיחוד ואינני מצטער על כך. חברות ב„גוש"? — מעולם לא הייתי חבר ב„גוש", כשהגוש היה שרגא נצר וכשהגוש היה יהושע רבינוביץ. לא הזמינו אותי מעולם לישיבות, ואפילו היה לי דנש בחיוות בגלל שלא הוזמנתי לשבת בסוד חכמי ה„גוש"...

טוענים שהתנגדת למלווה הקונפדרציה למפלגות, היות וזה היה מפרר את כוחך במפלגה. האם זה נכון?

— זוהי רשעות ורכילות מתחת לכל ביקורת לומר כך. אני בעד מאמץ של חברים תחילה לנסות ולכסות חלק מההתרבות, ורק אח"כ להסתייע במילווה הממשלתי. אני מוכן להיות חבר בועד חברים לארגן מאמץ התרמה ומגבית בין החברים לכיסוי החובות. מדברים על מכירת נכסים, אבל צריך להבין שכשם שאין מוכרים בתי־כנסת, כך אין מוכרים מועדוני מפלגה, וכלים מפלגתיים כמו דפוס.

כשיבקשו ממני לתרום אתן כמו כולם. אני מוכן לתת 500 ל"י אם ימצאו 5000 איש שיתנו כ"א 500 ל"י. אני מוכן לתת 1000 ל"י אם גם יתרמו אחרים. ואהיה בטוח שכך אפשר להשתחרר מן החובות.

לאחרונה חזרת ממסע מקיף בריכוזים היהודיים הגדולים בעולם. מה הם רשמיך ממסע זה?

— הגורם החשוב ביותר, בקרב יהדות ארה"ב למשל, הוא מוסד הקהילה היהודית. רק אם נרתום את התא היסודי, המשפחה, הקהילה, לענין זה של עליה — וניצור את הדחף המדרבן לעלות — מלמטה: נוכל להגיע לעלייה גדולה. מוסד השליח עושה עבודה קדושה, אבל הוא לא יפתור את הבעיות. את העלייה צריך ליצור מלמטה למעלה, ואת התוכנית הזו שהגיתי כבר מתחילים לבצע. התכנסה ועידה בת 60 איש מ־32 מדינות בארה"ב, הם מתחילים בתרגום הרעיונות לשפת המעשה. באשר למשאבי הסוכנות היהודית: אנחנו נמצאים בתהליך של חיפוש־דרך לחסכון וקימוצים — ולא על חשבון העבודה בשטח. הקיצוץ והחסכון יהיה בדברים הטפלים — ולא בעיקר. הדבר העיקרי אותו יש לספק בגולה — הוא החינוך היהודי. בלעדי החינוך הזה — לא תהיה עליה, לא יהיה עם יהודי.

עושים להרחבת ההתיישבות

מה באשר להתיישבות בישראל, מה באשר להרחבת ההתיישבות בשטחים?

— אנו עושים במיטב יכולתנו להרחבת ההת־ יישבות. גוש אמונים? — הא, הם עושים רק פיקניקים... אבל קח לדוגמה תופעות חיוביות ומרשימות של הפרחת השממה בנקודות זעירות כמו סדהרינצן, שם יש עליה מארה"ב, מדרום־ אפריקה, מאנגליה ומקבוצה של 28 משפחות, מה ההבדל בין העליה הזו לבין מבצע העליה לסירות־ צבי בזמנו?...

באשר לנקודה היהודית עליה שאלת. היהודים בעולם תרדים יותר מקודם, ונראה לי שהדברים הולכים לקראת הכרעה גורלית. מדוע פחתו תרו־ מותיהם למגבית? אני חושב שזה הן בגלל המצב הכלכלי הקשה שם, הן בשל המאמץ הכספי הכביר שעמדו בו בשנת 1973/74 לאחר המלחמה. תופעה דומה היתה אחרי 1967, הם התאוששו וחזרו לתרום כמקודם.

כשציינו 50 שנה לתעשייה הישראלית, אמר יו"ר התאחדות התעשיינים, מר מארק מוש־ ביץ, כי אתה הוא האיש שהלך יד ביד עם התעשייה הישראלית מראשיתה, ובשום כך יש לך מקום כבוד בהיסטוריה. האם לדעתך גם צבור העובדים, יפעל להתבטא כך?

— את זה אתה צריך לשאול אותם. אבל, עשה לי טובה, הרם טלפון לאנשי חברת־עובדים, לאנשי התעשייה הקיבוצית, למאיר עמית מ„כור", ללינטמן מבנק־הפועלים — הם כבר יספרו לך...

אקדח מול הרקה

מאת יצחק דויטש

אין טעם להסתיר את האמת: אוירת מחנק הולכת ונוצרת ס־ ביבנו. היא היתה לפני הפסקת שיחות קיסינג'ר; חלה בה הפוגה מסויימת עם הפסקת השיחות, אך חודשה חיש־מהר לאחר הפסקת השיחות הללו. ניתן לחוש בה ב־ יתר שאת לאחר נאומו של סא־ דאת במוצאי שבת שעברה.

הפרשנות אצלנו מרבה לנתח את נאומו של נשיא מצרים; אם הוא „מתון" או „זהיר"; האם הוא שם דגש רק על האופציה הצבאית, אם עודנו שומר על אופציה מדינית.

בדבריו של סאדאת חשוב לשים דגש על הנימה שלו ועל הסגנון בו הוא מדבר על ישראל. סגנון זה הו־ אם קו ממושך שבו הוא נוקט מזה זמן. הוא מתאר את ישראל כמי ש־ עודנה מלקקת פצעי מלחמה; מדבר סביבי חלש המדבר על כח באשליית האתמול ועל שלום בפחד המוות; הוא מגלה קבר אחים של חיילי יש־ ראל ומציג אותו כ„תוסרות של ה־ אמת". הנימה היא — מדינה מסו־ ררת, נפחדת, חסרת יכולת להגן על עצמה, תלויה כל־כולה בחסדיהם של הערביים וממילא אפשר להכתיב לה תנאים.

זהו סגנון שכמותו שמענו בעבר בהיסטוריה היהודית. יש בו הד ל־ דבריו של גליית הפלשתי המצהיר „אני חרפתי את מערכות ישראל ה־ יום הזה".

דיונים מתוך חולשה

מקובל לראות בסאדאת את הרי־ אליסט בהנהגה המצרית. אולם גם הוא נופת לו תיאוריות אשר בת־ חילה נוצרו לצרכי תעמולה פנימית, אך במשך הזמן החל להאמין בהם כאמת. סאדאת שכח מזמן כי הפ־ סקת האש במלחמת יום הכפורים הצילה את צבאו מתבוסה ואת ה־ ארמיה השלישית שלו מכליון.

תעמולתו שלו פעלה כדי שהעם המצרי לא ידע זאת; או ישכח זאת. היא פעלה גם כדי שהעולם הגדול לא יתייחס לעובדה זו.

בהתאמה לאותה תעמולה הוא מצ־ ציג את ישראל בחולשה ומתפוררת, המו"מ המתנהל עמו נערך על בסיס זה. למרבה הצער, ההנהגה היש־ ראלית הסכימה לניהול מו"מ העומד כל־כולו נוחת רושם זה.

האמריקאים — וכמותם ישראליים רבים — פיתחו תיאוריה בשנים ה־ קודמות כי כדי שאפשר יהיה להידבר עם מדינות ערב צריך להחזיר להן את כבודן העצמי. לאמור: הנה מ־ דינות אלו עומדות מובסות אחרי כך וכך מלחמות. מולן מדינה קטנה שרמסה את כבודן. במצב כזה, כך, אמרו, לא ניתן לנהל מו"מ עם סיכוי להשגים. לכן יחולו לכך ש־ הערבים יגיעו להשגים מסויימים, היו גם, כאמור, ישראלים שהתפללו לכך. שינוי מסויים שכזה יצור את הבסיס למו"מ. הערכה למצב ש־ כזה מצאה את ביטויה בנאומים שו־ נים, במאמרים ו„בהערכות מצב" ל־ פני מלחמת יום הכפורים וחזרו עם כך גם אחריה.

אלא שגם האמריקאים ואף לא או־ תם ישראליים ריאליסטים לא חשו בהידרדרות שנוצרה: כיצד תרגמו ל־ הפיכת הקערה על פיה. אותו ערבי שאין לנהל עמו מו"מ כאשר הוא „מובס" ו„כבודו נרמס" — כפל כפ־ ליים אינך יכול להידבר עמו כאשר הוא רואה צל הרים של נצחון כ־ נצחון אדיר. שוב הוא מהלך ב־ ענגים.

את הגולם הזה של הנצחון הערבי האדיר צורו לפתח האמריקאים וב־ מידה רבה מאד הישראלים.

סיכומים מתוך חולשה

גם לו היינו מגיעים לסיכום כל־ שהו בשיחות התיווך של ד"ר הנרי קיסינג'ר, מתוך תיווך ישראלי מו־ סלג, לא היה בכך סוף פסוק ואף לא שלב שבו שמים אתנחתא. אדר־ בה, בכך היה ברור לערבים שהם השיגו אה שלהם מתוך כתוס־הם ו־ מתוך חולשתנראנו. במקרה כזה ה־ המשך הטבעי הוא להמשיך ולהכות בישראל בנשק שנמצא יעיל בזמנו, כאשר האופציות פתוחות בפני נשק אחר.

אין להעלות על הדעת את קיומה של ישראל במשך כל השנים כאז הקמת המדינה, כאשר מדינות ערב מזלזלות ביכולתה להגן על עצמה. מצב כזה לא היה אף בתקופה ש־ לפני הקמת המדינה.

ישראל בעזרת סאדאת

ישראל עצמה סייעה לסאדאת ל־ העניק את האווירה הזו של המדינה החלושה והנפחדת העומדת בפניו. זאת בעיקר בשתי דרכים:

א) הממשלה הנבהלת מו"מ יש־ או צקיף באווירת תכתיבים וכתוצ־ הפגנת חולשה.

ב) העם והתנהגות העסוקים ב־ פרשיות פנימיות, כאשר מגלים ה־ נאה בליקוק פצעים קיימים ושאינם קיימים.

כך תרם אולי דבר נוסף: העם ש־ הירשה לעצמו בינון בממשלה חלשה, הנשענת על רוב זעום בלבד, של תקופה שכזו.

הסכנה המחודשת

לעמידה על ההצעה שהועלו ב־ שלב האחרון של השיחות באמצעות ד"ר ה. קיסינג'ר האמירה „לאו" ל־ דרישות נוספות של מצרים, הביאו לזקיפת קומה מסויימת בציבור. ב־ כך כאילו בצעד הבידתם והתמחה בעמידה הלאומית. אפשר היה לחוש שינוי האווירה בציבור הרחב וגב־ צרה התלכדות בשדרות רחבות.

אולם שבוע בלבד לאחר שממשלת ישראל נקטה עמדה זו — חלה תפ־ נית. שוב קורצים לד"ר ה. קיסינג'ר לבוא ולחדש תיווכו, כאשר קריצה זו משמעה כי מה שנדחה בסיבוב האחרון ישמש בסיס לדיונים מחוד־ שים. בכך טמונה הסכנה. השתחוות הקומה בשלב זה אף עלולה להיות מסוכנת מזו אשר בשלבים הקודמים.

דומה שאנו עומדים היום, יותר מ־ בעבר, על פרשת דרכים. ההנהגה צריכה לדעת כי מדינה ישראל לא תוכל להתקיים כאשר כול הרקה ש־ לה שלוף אקדח סעת. כל הסכם ש־ יוכן בצל זה לא יחזיק מעמד. מ־ עיקרו הוא נועד לכשלון. ההנהגה צריכה לחתור למצב שבו יובהר הו־ צב שישראל מסוגלת לעמוד על ש־ לה, להתקיים כמות שהיא ולא כ־ תכתיב של מי ששולף לעומתה את האקדח.

ג'נווה אינה סוף פסוק...

מאת יעקב אדלשטיין

מאז עלותו לכס הנשיאות במצרים, צחק העולם לאנוואר סאדאת, שהיה מכריז כל כמה שבועות על שנת ההכרעה, ואיש לא לקח את דבריו ברצינות. כיום, התברר שלפנינו מדינאי בעל יכולת תמרון. התמרונים שלו — הצבאי והמדיני, הביאו לו נכסים רבים. הוא הצליח לערוך מבצע הטעיה במימדים בינלאומיים במלחמת יום הכיפורים, ועדיין ממשיך במבצעי הטעיה אלה הן במישור המדיני והן במישור הצבאי. המו"מ שניהל באמצעות ד"ר קיסינג'ר על הסדר ביניים, היה מו"מ זהיר, מחושב, במטרה להכניס את ישראל למלכודת. הוא הצליח בכך מבחינה תעמולתית, אך לא מבחינה מעשית.

ברגע האחרון חששה הממשלה את המלכודת שמבקש סאדאת לטמון לה — חתימה הסכם צבאי מחוסר כל משמעות מדינית. אך הוא הצליח להכניס למלכודת את ד"ר הנרי קיסינג'ר, שמבקש להאמין לסאדאת ולהתעלם מתמרוניו. עתה מתברר ממכתבו של שר החוץ המצרי איסמ־ עיל פהמי לקיסינג'ר, שאכן הבטיח קיסינג'ר לסאדאת נסיגה ישראלית נוספת, וסאדאת הסתמך על כך ב־ תמרוניו. פהמי מוכיח את קיסינג'ר על שהטעה את סאדאת ולא הגשים את הבטחתו. לדעת פהמי, נתונה ישראל בידי ארה"ב לשבט או ל־ חסד, ולכן הרי לא יתכן שממשלת ישראל תסרב לעצותיו של קיסינג'ר. ביסוד הנחה זו טמון התמרון של סאדאת. הוא קיוה להבנות בעזרת קיסינג'ר, לקבל הרבה תמורה לא כלום, וכאשר נוכח כי התמרון לא הצליח, האשים את קיסינג'ר שהטעה אותו.

השגיאה של קיסינג'ר

במבט לאחור נראה כי היתה זו שגיאה של קיסינג'ר ושל ממשלת ישראל ביחד, שנכנסו למו"מ בטרם בירדו את העמדות לפני פתיחת ה־ מו"מ. כאשר קיסינג'ר בא בפעם הראשונה לאסואן, קיווה לקבל מ־ סאדאת הבטות יותר למו"מ, אך הת־ ברר שסאדאת העביר לו נקודות טכניות בלבד ולא נקודות מדיניות. בהמשך המו"מ התברר כי סאדאת מוכן להתקדם רק לעבודות מדינ־ יות, שכלולות כבר בהסכמים קוד־ מים ושהוכחו את חוסר המשמעות שלהן. בתוספת מליצות על אי שי־ מוש בכח, אך לא לעבר נקודה מדיניות של אי לוחמה. או אלמנ־ טים של אי לוחמה. היה דרוש אומץ לב מצד ממשלת רבין שלא להת־ פתות לשכנוע של קיסינג'ר. היה זה שכנוע מרדים, מפתה, הגיוני לפעמים, אך מחוסר בסיס מדיני. קיסינג'ר הוא אמן ההסכמים ה־ שבירים, שמרגיעים לרגע את ה־ באים, אך לעתיד הם הרה אסון. שני ההסכמים החשובים שלו, ההס־ כם בוויטנאם והסכם ה„דטאנט" עם ברית המועצות, נשברו ברגע שהצד השני חש כי ארה"ב היא חל־ שה ולא תעיז להשתמש בכוחה. הס־ כם עם מצרים היה מתוסף לשני ההסכמים הללו, ובעוד כשנה הי־ ה מתברר שהסכם איבד מערכו ה־ מדיני והצבאי גם יחד.

משבר ביחסי ישראל—ארה"ב

כשלון המו"מ יצר משבר ביחס־ ישראל—ארה"ב. אין זה המשבר ה־ ראשון. מאז מלחמת ששת הימים, באו משברים כאלה. אחד מהם היה מסביב לקבלת תכנית רוג'רס. אר־ צות הברית איימה בהפסקת התמי־ כה הצבאית, אם ישראל לא תקבל תכנית רוג'רס. נכשלה ישראל בב־ עה תמרון סילולי וקיבלה את תכ־ נית רוג'רס. אך כרגיל היו אלה המצרים שהפרו את הסכם של הפסקת האש, כאשר העבירו טילים באותו לילה לאיזור המוקפא, שלפי ההסכם אסור היה להכניס בו טי־ לים. אז נשבר ההסכם בטרם שהת־ חיל לפעול. אבל תמרון זה הפסיק את מלחמת ההתשה. כלומר, ישראל הרוויחה כאן מספר שנים שקטות בהוצאה מתמרון קבלת תכנית רוג־ רס, שלא נתקבלה בכלל. נאצר המציא עזר לישראל במקפצות המדיניות שלו שכללו התקפה כנגד על אר־ צות הברית. אך סאדאת הוא יהיר וידע את דרכו, מבלי לערער יחסי דות פתע לאומניים. הוא קבע לו מדיניות של תמרון בין שתי ה־ מעצמות. תחילה היה נדמה כי נכשל במדיניות זו, כי ברית המועצות ע־ בה לו את הנשק. אך כיום ברור למדי כי הוא עלה על הדרך ה־ נבונה והצליח להסעות את שתי מעצמות העל ולהכניס אותן למירוץ של התחרות על השפעה במצרים. בעוד שסאדאת מחזיק את הרוב בידיו ומושך פעם לצד זה ופעם לצד זה, לצורך המשחק בין שתי המעצמות.

כיצד לתמרן?

כיון שיש לנו ענין עם מדינאי זריז ומתמרן בשובה ונחת כמו סא־ דאת עלינו לדעת כיצד לתמרן נגדו. הכללים שהנחו את המדיניות הישראלית בימי נאצר אינם רלוו־ נטיים כיום. יש לנסות כללים חד־ שים. הכשלון ההסברתי הישראלי, בסיבוב האחרון מוכיח כי בהסברה אנו עדיין בפגרים, וזאת בחלק גדול בשל ריבוי ההצהרות של שרים. מבלי לתאם ביניהם. ישראל היתה האחרונה בהודעה המסבירה על כש־ לון השיחות, לאחר שהתקבלה כבר הגירסה המצרית. סאדאת הצליח ל־ תמרן גם את קיסינג'ר, שאת ההוד־ עה על הכשלון הוא פרסם בירוש־ לים ולא במצרים. הוא סירב אף לקבל לעיתה פרידה כדי שלא יתן רושם כי הכשלון בא באשמת שני הצדדים. ההודעה על הכשלון יצאה בירושלים ובה היה מקור המשבר ולא במצרים. זה היה תמרון תעמו־ לתי מצרי מוצלח.

התמרון השני של סאדאת שהצ־ ליח, היה סיבוך ביחסי ישראל— ארה"ב. סיבוך זה הגיע לידי כך שהנשיא פורד בכבודו ובעצמו האשים את ישראל בחוסר גמישות ולא את מצרים. דומה כי מהלך זה ל־ סכסך בין ישראל לארה"ב הוא מהלך מהיר של סאדאת, בזכותו הוא מצ־ דיק את הליכה עם ארה"ב, בפני הקיצוניים הערבים. סאדאת סוכן דבר משום הגיוני. ישראל עומדת בזכות תמיכה בארה"ב. כל עוד שאנו הערבים קשורים עם ברית המועצות, אין לנו סיכויים להפסיק את התמיכה של ארה"ב, אך אם נאזן את יחסינו גם עם ארה"ב, כי אז יש לנו סיכויים להסיר או ל־ רופף את התמיכה האמריקאנית ב־ ישראל וכך נשמיט מידה את ה־ בסיס שעליו היא יושבת. נדמה כי סאדאת יכול לומר כי הוא רואה את קצה החוט שלו הולך ומתקשר במישור זה של הסתבכות ביחסי ישראל ארה"ב.

אי אפשר לסמוך על סאדאת

כיום אי אפשר לסמוך על סאדאת שהוא יוציא אותנו מן המשבר, שכן מסכנן תמיד על נאצר והוא אמנם צפה זאת בשבילנו. סאדאת לא יעשה את המלאכה הזו עבורנו. נאומו האחרון יוכיח זאת. היה זה נאום זהיר, מחושב, שקול בכל משפט — נאום להשאיר דלת פתוחה למו"מ, והכל בתוך הנחה אחת יסודית, הגיונית. רק באמצעות קשר עם ארה"ב יכול הוא לשבור את ישראל. בלי קשר זה אין לו כל סיכויים. מול מהלך זה עלינו לדעת כיצד לתמרן.

במצב זה עלינו לחדש נקודות שי־ תוף חדשה עם ארה"ב. הסיכוך מע־ מיד אותנו במצב מסוכן. הוא חושף אותנו לסכנות של קרע. נוצר מיתח ביחסים. ההסברה היא אמנם ענין חשוב, אבל לא העיקר. חשוב יותר להוכיח לארה"ב כי אם הערבים ינצחו, כי אז פירוש הדבר השפעה סובייטית, לא רק בסוריה, אלא גם בירדן, באמצעות מדינה פלסטינאית שהקים שתהיה בהשפעה סובייטית תסכן את קיום המדינות השמרניות כמו ירדן וסעודיה. עלינו לעשות בחינה מחודשת ביחסי שתי המדי־ נות. נוכח ההגירה של סאדאת ל־ קרע ולסיבוך ביחסי ישראל—ארה"ב, חשוב להוכיח גם כי סאדאת אינו פרו מערבי, אלא הוא מתמרן בין שתי מעצמות העל והוא חוזר ל־ נקודת הזינוק של נאצר של תמרון בין שתי המעצמות, נקודה שנשב־ רה על ידי נאצר עצמו בשל חוסר הזהירות כביכול.

מה רוצה ארה"ב?

ארה"ב מעוניינת שלא יווצר מצב של קפאון, משום שכל קפאון מע־ מיד את הערבים במצב של חוסר מוצא, ואז המוצא הוא מלחמה. לכן עלינו ללכת בכל הדרכים. וועידת גינווה, כיחזות קדימה, תיווך.

גינווה איננה תחנה סופית. יתכן ובמסגרת גינווה ניתן לנהל שיחות פרוזדור או שיחות בתי קפה, כפי שארע בוועידת לוזאן בשנת 194 שהמשלחות הערביות התנהלו בפרוז־ דורים או בבתי קפה ואילו באופן פומבי כמעט שאי אפשר היה לנהל שיחות בשל ההתחרות על הקיצור בינוח בין המדינות הערביות. במס־ גרת גינווה ניתן לחדש גם את שיטת קיסינג'ר לאחר תקופה של הערכה מחדש. סאדאת נוכח לדעת כי לא ניתן היה לו לקבל שטחים תמורה מבצעי הטעיה. לכן יתכן וכיום יהיה מוכן לתת יותר מאשר הסכם צבאי.

לאור המצב החדש

עלינו להביט סביב ולראות מצב חדש שנוצר באיזור, הנוצר לדחו־ את ההשפעה הסובייטית. נוצר צי־ ר ואשינגטון—קהיר—ריאד. ואילו ב־ איזור עיראק—איראן, נכשלה מלח־ מת הכורדים, שהעכירה את היחסים בין שתי המדינות. איראן מטיפה על עיראק לנטוש את הקו הסובייטי ולהתקרב יותר לקו ההשפעה ה־ אמריקאנית. עיראק שהיא מבודדת נוטה לכך. במצב זה עשויה ברית המועצות להשאר עם סוריה בלבד. והיא, סוריה לא תוכל לעמוד ל־ אורך זמן בלי תמיכה סעודית ב־ כסף. לכן אנו עלולים להכנס לרשת במצב של הכורדים שאיבדו את התמיכה האיראנית ונאלצו להכנע. כלומר, הערבים יסכימו להשפעה אמריקאנית, שלפיה נתמרן עצמנו אמריקאנית תמורת הרשית התמיכה של ארה"ב בישראל. וזו התמרון הנראה לעין כרגע ואותו עלינו ל־ קדם. לכן מעוניינת ארה"ב בהסכמי ביניים עם מצרים, כדי שתוכל ל־ תמרן במזרח התיכון בכיוון של שבירת ההשפעה הסובייטית. מכאן הלחץ של קיסינג'ר להשיג הסכם ביניים ומכאן הרוגז של פורד ש־ ישראל לא היתה גמישה.

מול מהלך זה מבקשת ברית ה־ מועצות להעביר את המיתוח המל־ חמתי בין ישראל לערב. הכשלון של קיסינג'ר נתקבל בתרועות ומיד ה־ דיעה מוסקבה שפרצו התנגשויות גבול. מוסקבה נבנית על מתיחות באין מתיחות אין לה מה למכור לערבים. מהלך זה הוא המהלך ה־ קבוע שלה. מוסקבה מעוניינת בחי־ דוש שיחות גינווה משום ששם יש־ לה היא לשחק את המשחק של תמיכה בערבים מול התמיכה בישר־ אל מצד ארה"ב. בגינווה צפויה לנו סכנה של הסכם סובייטי אמריקאני, הסכם כפוי, בדוגמת ההסכם בשנת 1956 שאילץ אותנו לסגת. לכן יש מקום ללכת לשיחות גינווה, אך לא לראות בגינווה תחנה סופית, אלא את התחנות השבורות הסמאות ד־

[illegible]

هكذا من الأصل

עיטורי

סופרים וספרים

הפוסק ו„מפתו"

מאת ש. קורא

דמותו של הרמ"א, ר' משה איסרליש, זה„מפתו" שלו לשולחן־ערוך, רשומות כדברי הימים ובאורחות־חיים יומיומיים של שומרי־מצווה. מאמרים וספרים רבים חוברו על אישיותו וספריו. לפני שנים מעטות יצא ספרו המקיף של ר' אשר זיוו, שבו מגולל פרשת חייו, חיבורו ודעותיו. הוא גם ההדיר שו"ת הרמ"א עם מבואות והערות.

ספרו של ד"ר יהושע הורוביץ (ר' משה איסרליש־הרמ"א, הוצאת משרד החינוך והתרבות והקיבוץ המאוחד), מגמתו, כנראה, לסקור ולהעריך את הנושא בצורה תמציתית. בפרקים קצרים וענייניים, מצויידים במקורות, מבורר המחבר רקע תקופתו וספריו, דרכו בהוראה והגותו וקטעים מפירושיו בהלכה ובאגדה. ספר הנועד להקנות מושגים יסודיים על הפוסק המובהק של יהדות אשכנז. המובאות והביבליוגרפיה מסייעות לכל מעיין להרחיב ידיעתו בסעיפים שונים.

במבוא באים דברי־הסבר לתקופה מלפני ארבע מאות שנה ומעלה בפולין. הרי „ועד ארבע הארצות", שבו השתתפו פרנסים ורבנים בפולין גדול, שמרכזה פוזן, ובפולין קטן, שמרכזה קראקא, רוסיה ופודוליה, שמרכזה לבוב, ווהלין וליטא, שמרכזה ווילנא. הוועד, שייצג את האוטונומיה היהודית בארצות מזרח אירופה, היה מתמנה בכל שנה מחדש, בחול־המועד־פסח, על־ידי „בורריט" שנבחרו בגודל. סמכותו היתה רחבה כלפי פנים וייצוגית כלפי חוץ. מגמתו היתה טיפוח הייחוד היהודי בלימוד תורה ובאורחות מסורת בחיי היחיד והכלל, ושתדלנות אצל השררה למנוע גזירות קשות.

חכמי ההלכה שהניחו יסודות למרכז תורני בפולין היו ר' יעקב פולק, ספולפל נודע ב„חילוקים" החריפים שלו, ותלמידו ר' שלום־שכנא, שעסק גם בבירורה של הלכה פסוקה. הוא היה רב כולל בעל סמכות רבה בפולין־קטן. בבית מדרשו למד ר' משה איסרליש, (יליד קראקא בן השנים רפ"ה־ר"ע), שפסקיו הלכה למעשה נתקבלו בתפוצות ישראל של הקהילות האשכנזיות. בהקדמתו להגהות השולחן־ערוך הוא כותב בין השאר: „כבר אמרו למדין מן הכללות, כל־שכן מן הכלל שכלל הגאון ר' יוסף קארו לעצמו, לפסוק אחרי הרי"ף והרמב"ם במקום שרוב האחרונים חולקים עליהם... בספריו הרבה דברים שאינם אליבא דהלכתא לפי דברי חכמים שמפיהם אנו שותים, שהם הפוסקים המפורסמים דבני אשכנז וצרפת, אשר אנו מבני בניהם".

בקטע על בית־הכנסת של הרמ"א, כמוסד: „בשנת ש"י"ג, 1553 בנה ר' ישראל, מפרנסי קהילת קראקא, אבי הרמ"א, בית־כנסת לזכר אשתו שנפטרה. בית־הכנסת היה בנוי וחזוק מעץ ובדליקה שנפלה ברובע היהודי נשרף גם בניינו. במקומו הוקם בית־כנסת מאבן, הוא הידוע בשם „בית־הכנסת של הרמ"א". הוא התקיים עד למלחמת־העולם השנייה. בתקופת השואה נהפך בית־מנורים. לאחר שחרור קראקא משלטון הנאצים החול בשיקום בית־הכנסת ובראש־השנה תשי"ת נפתח. שוב לקהל המתפללים. סימין לארון־הקודש ניצבה כורסה שלפי המסורת היסב בה הרמ"א ובה כתובת: „מקובל אצלנו, שבמקום זה שפך שיחו לפני הקדוש־ברוך־הוא". בספר באים צילומי בית־הכנסת וצילום מצבת הרמ"א שנשארה שלימה.

בפרק על ספרי הרמ"א מסתייע המחבר במובאות מן החיבורים להסברת שיטתו ב„דרכי משה", בהגהות לשולחן־ערוך וכתשובותיו. ספר, ספר ותכנו. אף־על־פי שהדברים באים כלשון קצרה הריהם מכילים נופי עניינים. בסקרו את הספר „דרכי משה" הארוך והקצר, הוא אומר, ה„בית־יוסף" של מרן הר"י קארו לא גרס את הכלל הלכה כבתראי, בעוד הרמ"א אומר וחוזר ומדגיש: „דהלכה כבתראי וכל שכן במקום שבעלי התוספות מסכימים". בפרשו את ה„מפה" שלו לשולחן־ערוך, הן הגהותיו, מגמתו היתה הן להכריע כדעת חכמי צרפת ואשכנז במקומות שהיו חולקין על הפסיקה של בעל שולחן־ערוך, והן להנהיג מנהגי צרפת ואשכנז. לדוגמה, בדיני ספירת העומר כותב מרן ר"י קארו: ביום ראשון אומר היום יום אחד, והרמ"א מוסיף: בעומר. בנוסף להגהות ופסקי דינים ומנהגים רשם הרמ"א ביאורי מלים ומונחים המסברים לביטויים סתומים.

באוסף שאלות־ותשובות של הרמ"א, שבהן דן בעניינים מגוונים שהעסיקו יהודי פולין, הוא מציין פסיקתו, ש„מותר לקדש בשבת במקום הדחק ויש לחוש שלא יביא הדבר לידי כיסופא ואפשר להביא לידי ביטול הזיווג". חכמי דורו לא הסכימו להוראתו. משום־כך התקינו בקראקא לא לערוך חופות ביום ששי כלל ובמיקרים יוצאים מן־הכלל לערכן מחוץ לעיר. באחת התשובות דן במינוי רב על־ידי השלטונות, שאילו מועמדים הסתייעו בהם כדי לתפוש משרה זו, והשאלה היא: למנוע תמיד התערבות מבחוץ בענייני רבנות, או במקרים מיוחדים לאשר את המינוי? הוא פוסק: „ביד הקיסר למנות מורה ורב... מיהו צריך להיות ראוי לכך והוא מרצון הקהילות שנתמנה עליהן". בתשובה אחת הוא מחייב להתדיין ולהשפט בפני בית־דין של חכמי התורה ולא בערכאות של גויים, „שמי שיש לו בית־דין של ישראל ומניחן והולך לפני כותים אין זה כי אם להכעיס, דשביק התירא ואכיל איסורא". לפי פסקו יש להפעיל הטלת חרם כדי להגביר מרות בית־הדין הרבני.

בהמשך דבריו הוא סוקר תכניהם של הספרים „מחיר יקר" למגילת אסתר; „תורת העולה", פרשנות הגותית לקרבנות ועבודת המקדש; „תורת חטאת" להוראה בהלכות איסור והיתר; הגהות לספר המרדכי ולספרים אחרים. בספר כולו הושקעו עבודת־חקר ואומנות־ניסוח רבות. מועט המחזיק מרובה.

בסכמו דרכו בהוראה הוא כותב: „מתוך תשובותיו משתקפות שתיים ממידותיו, תקיפות וענווה, הכרת אמת מהולה בספקנותו מצד אחד וענוותנות מורגשת מצד שני. יום זה אפשר לראות בפולמוס בינו לבין בעל הבית יוסף ובינו לבין המהרש"ל". בנוגע למנהגים קבע: מנהג ישראל תורה הוא. כינס מנהגים היקנה להם תוקף של דינים. שקד ליישב סתירות בין מנהגים להלכות. הבחין בטיבו של כל מנהג ובשורשיו.

בספר ישנו פרק על הרמ"א ב„הוגה דעות" שצירף בדבריו פילוסופיה וקבלה. על־פי דרכו הוא מסביר מדרשי חז"ל. דיוניו הם בעיקרי האמונה, בחירה חופשית, יש מאין, השגחה כללית ופרטית, שכר ועונש, בנצחיות התורה וכיוצא.

במצבתו חרותה המליצה „ממשה עד משה לא קם כמשה", זו שבאמרה על הרמב"ם, תוך נסיון להעביר קו מקביל בין „יד חזקה" ל„מורה נבוכים" ל„מפה" ו„תורת העולה".

בספר שלפנינו, על עיד עמודיו, כתוב בידי חוקר מעמיק, תמציות של חיבור רב־היקף כראוי לאדם הגדול ולחיבוריו.

„אם בישראל"

במלאות ארבעים שנה לפטירתה של שרה שנירר, ע"ה, מייסדת מערכת החינוך החרדי לבנות, „בית יעקב", יצא בשלושה חלקים הספר „אם בישראל" (תולדות חייה, מאמרים, סיפורים ומחזות, הוצאת „בבה", תשל"ה), סיפור־חיים של אשה־מחנכת שיצרה מפעל חינוכי מסועף, ראשיתו בפולין והוא קיים ומתפתח כיום הן בארץ והן בתפוצות.

שיחותיה, סיפוריה ומחזותיה אמורים־כתובים בלשון עממית, בפשטות רבה, שהשראתם נבעה כנראה מדמותה הסגולית. ד"ר נתן בירנבוים מספר: „הברתיה בעמידה בראשית דרכה, זכור לי אותו החדר דיק, עם מיספר נערות צנועות, תלמידותיה, שלמדו תורה מפיה לפי שיטתה. אם מתחילה צנועה זו צמחה והתפתחה תנועת בית־יעקב, הרי זה בעיקר בזכות מירצה העל־טבעי, ויתירה מזו, בזכות מידה עצומה של יראת־שמים שמילאה את נשמתה". עשרות רבנים, סופרים ומחנכים מפליגים בשבחה בדברי מליצה ושיר.

באחד מיומניה היא רשמה: „מן ההכרח ליצור בתי־ספר חרדים לבנות, שבהם יתחנכו ברוח ישראל סבא. להשגת מטרה זו אין דבר יקר מדי וקשה מדי. עדיין קיימת יהדות חרדית, שמן הצורך להזכיר לה את חובתה לגבי הדור הצעיר. יש להכות באצבע צרידה ולהוכיח בלי הרף, מבלי לנוח ולשקוט, עד שתתעורר הכרה ברורה בקרב שכבות רחבות, שגם בנותינו צריכות ליהנות מאוצרותינו הרוחניים".

כדבריה התמימים, הישרים הכנים, שמבוארים חגים ומועדים, מאורעות היסטוריים, מצוות ומנהגים, חינכה אלפי ילדות ונערות ליראת־שמים ולמידות תרומיות. באחד מקטעי יומנה כתוב: „יושבת אני בחדר בית־הספר שלי ומסתכלת בפניהם הקורנים של בנותי התובבות. כמה היו עיניהן נוצצות בשעה שביארתי להן את משמעותה של ברכה. עשרים וחמש ילדות הן, רובן ילדות, שהייתי תופרת בשבילן שמלות, ועתה הנני תופרת בשבילן גם מלבושים רוחניים".

לאחר הימים הנוראים רשמה ביומנה: „מי יודע מה צופנת השנה בחובה? ואני, רק בקשה אחת בפי, ישועת ישראל וביאת המשיח, ולא יותר מזה". ולפני הפסח רשמה בתמימות: „אילו היינו חיים על פי התורה והמסורה, הרי היינו עתה שם, בארצנו היפה, בירושלים הבנויה ובבית מקדשנו. הלא בידינו נתון הדבר להיות בעלי הארץ הזאת. שום דבר אינו דרוש לכך, כי אם מלים מספר: חטאנו, השיבנו אליך ונשובה. אילו הייתי יכולה לשכנע יהודים הקוראים לעצמם לאומיים, שלא השם יהודי אלא תורתנו בלבד ושמירת מצוותיה, עשויות להשיב לנו את ארצנו הקדושה ואת ירושלים הבנויה, כי אז הייתי המאושרת עלי אדמות".

בנעימה תמימה זו כתובה צוואתה, שבה היא קוראת את הבנות ליראת־שמים, לצניעות ולשמחה. היא מצטטת אימרתו של רש"ר הירש, „קל מאוד להתלהב, אך העיקר הוא לשמור על אש הנפש שלא תדעך", ומוסיפה: לא להתעייף ולא להתייגע, לא מחמת צרות חומריות תכופות ולא מחמת חוסר־הצלחה. יקויים בכן מאמר חז"ל שהאיר את דברי: הבא לטהר מסייעין אותו. שימו על לבבכן, בנות, כי תורת ד' תמימה משיבת נפש, אימתי היא משיבה נפש, אימתי מנחילה לאדם אושר אין קץ, בשעה שהיא תמימה, שאין גורעים ממנה בקוצו של יוד".

באלה הימים הקריאו בעצרת־אזכרה בניו־יורק צוואת תשעים ושלוש נערות יהודיות בגיטו הרשה, חניכות מורות בית־יעקב, שבחרו לשים קץ לחייהן כדי שלא להטמא על־ידי הנאצים. במכתב שנשלח לניו־יורק, החתום על־ידי חיה פלדמן מקראקא, נאמר בין השאר: „אנו כאן, 93 בנות בגיל 14־22, כולן חניכות ומורות בית־יעקב. הצעירות מפחדות מאוד. אבל אני מנחמן שעוד מעט נתראה ונהיה יחד עם אמנו שרה".

האם שרה שנירר, מייסדת בית־יעקב, דמותה המאירה ליוותה את הבנות כאשר אמרו וידוי ושתו את הרעל. בתומתה חיבבה תלמידותיה ותלמידות תלמידותיה לקידוש־השם.

כדאי לכאוב - על מנת לדעת

(השואה וליקחה — לאחר ל' שנה)

מאת משה פראגר

הבחינה שנראית לי מכרעת דווקא כיום הזה בחלוף כימות־דור מאז השואה — היא: „מי ניצח את מי בעימות גורלי־אכזרי זה של הנאציות הגזענית והרצחנית עם היהדות ההיסטורית?"

זאת אומרת, שבכל מלחמה נמדדות התוצאות בהתאם ליעדיה המוגדרים והמוצהרים של המערכה. אילו היתה משאלת לבה של הנאציות הגזענית להתנקם ביהודים, להרוס את עמדת הבה של יהדות אירופה, או אפילו לשפוך נהרי־נחלי דם של מיליוני יהודים — אין כל ספק שהנאציות השיגה את מלוא שאיפותיה. אך מבוין שהנאציות ניסחה את השאיפה למלחמה מוחלטת ביהדות במושג שנצעד במיוחד לתכלית זו: „יודן ריין", אשר פירושו חד־משמעי: — לטהר את העולם כליל מן „הווידק היהודי", לעקור כל שרשי ההשפעה היהודית בהיסטוריה האנושית, להכחיד את גזע היהודים ואת תורת היהדות גם יחד — לכן נדרשת בחינה של תוצאת השואה.

לפני כ־800 שנה הגדיר משורר והוגה, מחבר ספר־הויכוחים „הכוזרי", רבי יהודה הלוי את ייחודה של היהדות בכהלך ההיסטוריה האנושית, לאמור:

„ישראל באמות — כלב באברים
הוא רב־חליים מכולם
ורב־בריאות מכולם" — —

זו הגדרה ברורה, וחותכת. ישראל האומות — הן הלב והאברים. כאשר הגוף מותקף על ידי מגיפה או מחלה ממארת — היכן מוקד ההתקפה? הלב. כאשר כל אבר מאברי הגוף נפגע מכל מכה ומצוקה — מי מרגיש ומבחין ביסוריו ומי קולט וסופג את עוצמת הכאב? הלב. ומי מזין ומפרנס את הגוף, מי מחלק ומפיץ את זרמי החיות בכל תאי הגוף? הלב. ומי אוגר ומייצר את מלאי משאבי החיים, מי מוציק מבעוד מועד את כוחות־המגן שבגוף הזה, התושתה של מי רגישה וכן מעודנת להידתע ולהרתיע בפני כל סכנה? הלב.

*

כאחד משרידי השואה, אני תוהה: מי אני? האני חש במלוא ישותי, כי אני הקרבן ואני העד. האני אומר לעצמי במלים של אותו משורר וסובל, אדם מיצקביץ': „אני מיליון — כי עבור מיליון אני סובל ומאמין" ואני שואל את עצמי שוב ושוב: בעבור־מה הם שונאים אותי שנאה עזת־מות כזו? ואני פותח, למשל, את ספרו ההיסטורי של הרבר זומבארט „היהודים והכלכלה", וזה אותו זומבארט שנסתתף עם האידיאולוגיה הנאצית ונהפך כאחד מדובריה של האנטישמיות הגזענית, והוא שהיה ראשון להעריך, ולבטא בצורה גלויה כל־כך את תפקיד היהודים בהיסטוריה המודרנית:

„כדוגמת השמש כה מובבת ישראל מעל אירופה: בבקום שהיא מופיעה — חיים ודשים צומחים ועולים; במקום שהיא מסתלקת — שם נובל הכל אשר עד כה פרח... לא היתה קמה התרבות המודרנית — אלמלא היהודים לא היו מתפשטים על־פני ארצות־הצפון של כדור הארץ" — —

ולאחר שאני משתכנע בעצמי, שאילו בגלל „החטא" הזה, אשר בתמציתו הוא מצמת את דברי „הכוזרי" על הלב שהוא „רב־בריאות מכולם", ולאו דווקא מפאת חטאים מדומים אחרים והשלכתי לכבשני אושביץ ומדבלינקה אני חתר ומשתאה על השואה ולקחה.

*

על מה אני משתאה? כי הנה מונח לפני ספר־הוידוי של אחד מגדולי פושעי־המלחמה הנאצים, ד"ר האנס פראנק, כי שהיה שר המשפטים של גרמניה הנאצית ובראשית המלחמה מינה אותו היטלר בתור „גנראל־גוברנאטור" של פולין הכבושה, והוא שנשפט ונתלה בנירנברג השאיר אחריו רשימות שנכתבו בתא־המוות ונתפרסמו בספר הנושא את השם: „אל מול עץ־התליה". ואותו פושע זה שהיה גם מראשי המתכננים של חוקי־נירנברג הגזענית וגם מראשי המבצעים של מבצע ההשמדה נגד העם היהודי, האיך הוא הסתכל מתוך אשנב תא־המוות שלו על מעמד היהודים בהיסטוריה? כי כאלה הם בעיניו קווי־האופי היהודי: „האומה היהודית טיפחה דורות תכונות הראויות להערצה: עצמה רוחית, נאמנות למסורת־אבות, לערמת הידוק מוסרי של המשפחה, כוח־סבל נפשי וכן הכרה עצמית פיוטית־משתלהבת לעתים — וכל זה בתנאי־קיום שהיו רווי־דאגה למדי" — —

ועכשיו אני מנסה לסקור. ולו במבט חטוף, את מפלו ואת יעודיו של העם היהודי השבור הרצוץ, במשך אותן שלושים שנה שעברו עלינו מאז השואה — דווקא לאורה של אותה תמונת־אופי אשר שורטטה בידי האנס פראנק ברגעי הוודויה שלו לנוכח עץ־התליה.

„עוצמה רוחית" — אמנם כן. למן אותם המונים־המונים הנהרים ללא הפוגות אל הכותל המערבי המשוחרר בירושלים העתיקה ועד לאותם הרוקדים בחג של שמחת־תורה ליד שערי בית־הכנסת הגדול במוסקווה, השרים במלוא הלהם „עם ישראל חי".

„נאמנות למסורת־אבות" — ועדות לכך הכמיהה המחודשת ללימוד התורה והשיקום הנמרץ של המוסדות להגות בתורה בדרג גבוה, הישיבות והכוללים, במדינת ישראל, בארצות הברית וביתר התפוצות, לאחר שנהרסו במהומה שבית כל מוסדות התורה והדת ביבשת אירופה, שהיתה מצודה עוז למורשת היהדות.

„הידוק מוסרי של המשפחה" — הלוא עם ישראל כולו הואר מאז ומתמיד בשם המשפחתי־האינטימי „בית ישראל"; ואבן ההתלכדות המוסרית הכלל־ישראלית טרם רשמה שיאים כאלה של סולידאריות לאורבית בללית כמו בדורנו זה והראיה המותבה ביותר היא מדינת ישראל, אשר קמה ונאבקת בהצלחה על קיומה וביצורה כמאמץ קולקטיבי מופלא ומתואם של עם ישראל כולו.

ופאן אני חתר ומשתאה על עצמי, ולו לרגע קם: ומה על אודות „ישראל באומות — הלב באברים"? אך מספיק עבורי לוודק מבט הפוך על מעמד היהודים כיום הזה בעולם המדעים, בטכנולוגיה המודרנית, בחקר האטומי המתקדם, ברפואה ובקידום, הבריאות הכללית, בכלכלה ומתבונן הכלכלי ובנוסף לכך — בזירה המדינית הבינלאומית והבינמעצמית...

כי אז בא אני למסקנה, שהתשובה ההולמת ביותר על השאלה הנוקבת: „מי ניצח את מי?" בלולה בעצם באותו מחזה נורא־הוד שנתגלה למשה במדבר:

„וירא והנה הסנה בוער באש
והסנה איננו אוכל" — — —

וכך משגן אני לעצמי את לקח השואה על תוצאותיה:

„היהודי בוער באש —
והיהודי איננו אוכל" — — —

*

כתוך להבות הכבשנים בקעה ועלתה שירת־הנצח הישראלית המדהימה והמלהיבה: „אני מאמין", היהודי אשר דחקו־דחפו אותו לתוך תאי־הרעל של ברגן בלזן הזל ויצא מתושל מ־במה, מבוון ששם במחנה העקורים הענקי של ברגן־בלזן פרצו בעוז שלא ישתוה מעינות החיוניות של שארית הגזע היהודי שנכרת ולא נכחד בליל.

וברגע זה צף לעיני מחזה זעיר ובלתי־נשכח בברגן־בלזן מלפני כשלושים שנה.

הגעתי לברגן־בלזן לחוג עם העקורים את חג האביב, חג הפסח. בצהרי־היום של ערב־פסח הבחנתי בהמולה גדולה שקמה במחנה. כה יש? יהודים כשרים מזדרזים לאפות מצות של ערב־פסח במו ידיהם, כנהוג מימים ימימה, על מנת לקיים;

(סוף בעמוד 5)

השואה בחינוך הגרמני

מאת י. עמוס

יד ושם, קובץ מחקרים בפרשיות השואה והגבורה, קובץ יו"ד, בעריכת ליוני ראסקוביץ, יד ושם, ירושלים — תשל"ה.

עשרת הקבצים של מחקרי יד ושם כוללים מחקרים רבים מגוונות ת"ש—תש"ה ומבררים פרשיות רבות מימי הכיבוש הנאצי. אחת הפרשיות, החוזרת ונשנית בכל קובץ, נוגעת ליודנראטים, למועצות היהודים, שעמדו בראש הקהלות מטעם השלטונות הנאציים, ופעלו הן כמכשיר בידי הגרמנים והן כמגשר בידי היהודים.

מצד אחד ניסו חבריהן לעזור ולסייע לאחיהם ולדחות את הקץ עד כמה שרק יכלו, ומצד שני — היה עליהם להגיש רשימות של יהודים למחנות עבודה, אם כי במקרים רבים ידעו אז האמת הנוראה על אותם המחנות. כמובן, שהדברים היו שונים בכל מקום, ובעיקרם נקבעו על ידי האישים, שעמדו בראש המועצה. הרבה דברים ידועים והרבה דברים לא יוודעו לעולם ויישארו נגוזים, לבדות התעמקותם של חוקרים רבים, המנסים לחתור ולהגיע לעובדות הנכונות ולמסקנות ההגיוניות.

שלושה מחקרים

גם בכרך יוד שלפנינו, עוסקים שלושה חוקרים בפרשיות דומות. יוסף מכמן מספר על הוויכוח על דרכו של היודנראט בהולאנד ועל מאבקו של לודוויק א. וויסר כנגד המועצה היהודית, שמונתה בידי הגרמנים. אותו ויסר, שהיה עד לכיבוש הנאצי, נשיא בית המשפט העליון של הולנד, ויהודי מתבולל. גילה בימים הנוראים של יהדות הולאנד, לא רק הזדהות עמוקה עם אחיו, כי אם אומץ לב בלתי רגיל. השקפתו היתה, שאין ליהודים להכיר בגרמנים או לנהל משא ומתן אתם, כי אם עם שלטונות הולאנד בלבד, ואת בתוקף החוקים והמשפטים הקיימים. כמאבק היהודים דרש להטיל על ההולאנדים מתוך עקביות של משפטן ותוך עקשנות של יהודי. דעתו לא נתקבלה, אך עצם מאבקו, שנהל מתוך הסתכנות עצמית מירבית, הוא מיוחד במינו. כולו גרם לו, שמות מיתה כבצית, לפני שהגרמנים נתפנו לטפל בו.

במאמרו של ראנדולף ל. בראהאם מצויה הערכה לתפקיד שמילאה המועצה היהודית בהונגאריה. אור וצל משמשים בערבוביה. המנהיגים נטעו בהמונים תחושה שוא של בטחון וביצעו את פקודות הגרמנים. אלמלא עשו כן, היו הגרמנים ממנים פרנסים שלא כאנשי הציבור ומבצעים את הגזרות באכזריות רבה יותר. אך אילו היו העסקנים הראשונים במעלה, שישבו במועצה, מתפטרים, היו אולי היהודים לומדים מכך את חומרת המצב, חולק מהם היה אולי ניצל בזכות פעילות עצמית, ולא היו מצייתים לגרמנים בהכנעה. קשה מאוד להוציא משפט על מנהיגי הקהלות ועל מעשיהם ומחדליהם מטעם פשוט שהרי אין לשחזר כעת את מציאות האישים המוושת של אותם הימים. ללא מציאות זו אין להבין לעולם את התנהגותם של האנשים, כשם שאין לדון אותם על התנהגותם בשעת רעידת אדמה, התפרצות הר געש, או שטפונות.

בעיות דומות במקצת קיימות לגבי הפולמוס בשאלת הנהגה של יהדות גרמניה בשנים הראשונות ל„רייך השלישי" (1933־1938). מתברר, כי גם יהודי גרמניה לא היו מאורגנים כהלכה ולא נתארגנו כדין, כאשר הגיע היטלר לשלטון. היהודים הסכסוכים החברתיים, האופייניים כל כך ליהודי מזרח־אירופה, היו גם מנת חלקם של אחינו המערביים. רק עם חדירת תודעת מצבם החדש לתחושתם הקימו את הנציגות הארצית המוסכמת, שעמדה להם בימי הזדון הדמים, שקדמו לימי המלחמה.

כיצד מלמדים תקופת היטלר בגרמניה

אך המחקר המעלף ביותר בכל הקובץ נעשה בידי מארטין ואוזה קולינסקי על „נושא השואה בספרי הלימוד במערב גרמניה". החוקרים ביקשו לדעת — מה שכולנו רוצים — כיצד מלמדים לתינוקות של בית רבן בגרמניה המערבית את ההיסטוריה הקרובה של העם הגרמני, ומהו המקום שהוקדשו בה היטלר ומרעיו מזה ויהודי גרמניה ואירופה מזה. לאחר שהמחברים בדקו ספרי לימוד רבים בתחום ההיסטוריה הם מביאים את חומר הראיות וההוכחות המובאות ומגיעים לידי סיכום נוגה, שיש בו להדאיג, ואולי אף למעלה מזה.

בספרי הלימוד בולטת ההתעלמות מן העבר וההתכחשות לחשיבות שלו. והדבר מוסבר בפסיכיאטריה המודרנית, הטוענת, כי אדם נמנע לפעמים מחוויות, שעלולות לפגוע בתדמיתו העצמית, על ידי כך, שהוא שולל את קיום החוויה בכלל. בדומה לכך היא התגובה הקולקטיבית לנאציזם. דוחים „מחוקי" אותו בעבר, מתוך שלילת זיקתו להווה. לשם כך מציגים הקרבנות כנטולי אישיות והמלאכה נעשית קלה יותר. ספרי הלימוד שנבדקו מעידים על התעלמות והתחמקות כזו.

ספרי הלימוד מפרידים את הנאציזם מן העם הגרמני ומנצצים מלבחון את היסודות החברתיים של הנאציזם, האנטישמיות והנטיעות הגרמנית. כל אלה מופיעים כמעשי תעתועים של היטלר, ולאחר שמוקיעים אותם כאידיאולוגיה של היטלר וקבוצתו, נוח להם למחברי הספרים לרחוץ בנקיון כפיהם ולנתק את עמם מן התקלה הטוטליטרית. להיטלקות זו מסייעים להם פרסונאליזציה מצד אחד ודהפרסונאליזציה מצד שני. האירועים הגדולים של תקופת היטלר מוצגים כהחלטות אישיות של יחיד ושל סיעתו בלבד. העם הגרמני כולו לא היה כלל בנמצא בכל שנות שלטונו של היטלר... מצד שני מתעלמים מן השאלה מי השתתף ברדיפות ומי עסק בהן ומסתירים גם את הזהות האנושית של הקרבנות. ליהודים, לאסירים הפוליטיים, לרוסים, לפולנים, ולצוענים לא היתה זהות אישית כאילו לא היו אנשים...

רחמנות עצמית

בדרך זו מוכיחים שכמעט לא היו רוצחים. ואילו הרוצחים היו מאוד דהוא, שאיש לא יודע עליהם ואיש אינו מכיר אותם. „כתוצאה מכל זאת — קובעים המחברים — לא מתקבלת ראייה אובייקטיבית של אירועים היסטוריים אלא אדישות גמורה, כיוון שהמשמעות נתרוקנה מתוכנה כליל..." ממילא אין צורך בהדנאציפיקציה, אבל יש צורך ברחמנות עצמית על הסבל שעבר על העם הגרמני בהפצצות, בעקירת הגרמנים מן המזרח והפיכתם לפליטים, בחלוקתה של גרמניה, וכו'. ולבסוף — המחברים שמזכירים בספריהם את זוועות היטלר, אינם שוכחים לציין ולהזכיר, שהעם הגרמני שמע עליהם רק לאחר המלחמה, ולפני כן לא ידע עליהם בכלל, שהיטלר פעל כיודע, בחלל ריק, ובמו ידיו הרג את הקרבנות הרבים, ואיש אין אתו זולתו תולה כת מרעיו.

החוקרים מבדילים בין הספרים שהופיעו עד שנת 1960 ולאחר מכן. ההבדלים אינם גדולים אך מעניינים. כי דווקא ספרי הלימוד, שהופצו מיד לאחר המפלה, ושבדרך הטבע היו צריכים להיות ערוכים בצורה קיצונית יותר נגד האתמול הנאצי, שהפך את גרמניה לעיי חרבות, ספרים אלה היו יותר „רחבי לב" וסתומי עין. מחבריהם לא ראו ולא שמעו כלום, אך לבם היה גדול כפתחו של אולם כדי לכפר ולסלוח פשעים וחטאים, שלעולם אין להם כפרה. גם שלטונות הכיבוש נתנו דעתם לספרי הלימוד ותרמו את חלקם לשינוי שרכש בלימוד ההיסטוריה הקרובה. את העבודה השלמה עשו הרוסים, ובעקבותיהם הלכו צרפתים. האנגלים והאמריקאנים פעלו, כדרכם, באמצעי עקיפין. אלמלא התערבו השלטונות של המעצמות המנצחות מי יודע לאיזו ספרי לימוד היינו מגיעים. אך גם לאחר התערבותם בשנים הראשונות שלאחר המפלה, ולאחר כינונה של הריפובליקה המערב גרמנית, עדיין המכשלה רבה ושדה לימוד ההיסטוריה הגרמנית מלא מוקשים רבים.

בין נאציזם לקומוניזם

בולק מן הספרים מציגים את הנאציזם כתנועה טוטליטארית, בדו־

(סוף בעמוד 5)

לפרשת השבוע

שמיני

500 שנה ל„אותיות רש"י"

מאת ישראל ארליך

חמש מאות שנה עברו מאז, ודומה שמאז ועד היום אפשר לראות את המראה הנפוץ: אב ובנו היניק ותכים, הלומד בשנים הראשונות את לימודי־הקודש, והאב בוחן את היניק: הידוע הוא כבר לקרוא בפירוש רש"י? המבוחן הוא בין האותיות הקלויות „אותיות רש"י"? ובשנים שלאחר מכן: השוספת היא קריאתו בפירוש רש"י, העוסרות את החומש?

חמש מאות שנה עברו מאז שנת רל"ה/1475. בשנה זו נדפס לראשונה פירוש רש"י, ובאות המיוחדת לכך, שמאז ועד היום שגורה שמה בפי־כל: „אותיות רש"י".

רבנו שלמה יצחקי (רש"י) נפטר בשנת ד' אלפים תתס"ה/1105. יצירתו כבר נתפשטה בכל תפוצות ישראל: פירושו לחמישה־חומשי־תורה, למסכתות הש"ס, שאלות ותשובות, פיוטים. דמותו כבר עמדה בכתול־המזות של המופלאים בין יוצרי רוח ישראל. אולם — הכל עדיין היה בכתב־יד, כמרבית הספרים אותם ימים. תלמידים העתיקו, העבירו מיד ליד — מדור לדור. כך עברו שלוש־מאות־ושבעים שנה. בתום 370 שנה נתבשר העולם: פירוש רש"י לחמישה־חומשי־תורה יצא לאור כדפוס. ההדפסה באות מיוחדת, הקרויה מאז: אותיות רש"י. היה זה בשנת רל"ה־1475, לפני חמש־מאות שנה.

רק שלושים־וחמש שנה קודם לשנה זו, הומצא הדפוס, ואין לשער את השינוי העצום שהדברים הביאו לכל היקף הספרות והתרבות. בעולם כן — בישראל עאכו"כ; בין הגויים כן — ב„עם הספר" ודאי וודאי. חלוקות הדעות אם תוך שלושים־וחמש השנים הללו נדפסו גם ספרים עבריים. יש הסוברים שלא, ומתוך כך באים לכלל דעה, כי אותו פירוש רש"י שנדפס בשנת רלה/1475, הוא הספר העברי הראשון שיצא־לאור בדפוס. חוקרים אחרים סבורים שגם תוך השנים הללו יצאו לאור ספרים בעברית, אלא שבשעריהם לא נדפסה שנת ההדפסה ולא נדפס מקום ההוצאה. כך או כך, תמימים הכל בדעה, כי אותה שנה היתה שנת מפנה בתולדות הספר העברי: שני ספרי יסוד עבריים הופיעו בדפוס. האחד הוא פירוש רש"י, באות המיוחדת; השני הוא: ארבעת הטורים לרבי יעקב בן אשר; שניהם יצאו־לאור באיטליה: האחד — בעיר רג'יו די־קלבריה, שבדרום איטליה; השני הופיע בעיירה פייבה־די־סאקו שבמחוז פאדובה, שבצפון־מזרח איטליה — וכארבעה חודשים לאחר הופעת פירוש רש"י.

זאת ועוד: מאז נדפס פירוש רש"י באות המיוחדת בשנת רל"ה/1475 — כמו נתקדשה צורה זו של אותיות. רש"י ופירושים אחרים לספרי־הקודש, ספרי מחקר ודרוש, ספרים בנגלה ובנסתר, ספרים בחסידות (פרט לספר התניא של רש"ז מליאדי) — מרביתם נדפסו באות זו, „אות רש"י". בין שהספרים כולם נדפסו כך, בין שפירושים נדפסו באות זו בשוליהם של ספרים אחרים.

אברהם בן יצחק בן גרטון — זה האיש אשר טרח ויגע והדפיס את פירוש רש"י הראשון, בשנת תרל"ל/1475. אין אתנו יודע בוודאות מאין בא האיש, מה מוצאו, ולאן נשא עמו את מאות הטפסים שהדפיס ברג'יו די־קלבריה, שבקצה הדרומי במגף האיטלקי.

אך יש חוקרים המספרים את תולדות המוציא לאור, ההדפסה וכל שסבב מאז. נספר את שאומרים חוקרים אלו:

היה זה בשנת רל"ב/1472. כאשר הגיעה לספרד הידיעה על המצאת הדפוס, יצא מפבה ר' אברהם בן יצחק בן גרטון, ופנה בנסיעתו לאיטליה, בה כבר הופיעו ספרים מספר בדפוס. ר' אברהם נתיישב בעיר רג'יו די־קלבריה — עיר נמל היושבת בדרום המגף־האיטלקי ומולה יושבת מסינה, עיר־הנמל שבאי סיציליה. כאן כבר היתה אז קהילה יהודית פעילה, מרבית היהודים עסקו במסחר שמן ויין, והעשירים שבהם עסקו במסחר משי ובדים. לכאן הביא ר' אברהם בן יצחק בן גרסון את צורת האות, כפי שנהגו לכתוב אז חכמי־ישראל בספרד, אות בסגנון קורסיבי. וכאן יצקו את האותיות כפי שהוא צייר. שלוש שנים עמל ועשה ר' אברהם — יגע ומצא כי אחד הספרים הנפוצים בתפוצות ישראל, נדרשים בידי גדולים וקטנים ובידי מלמדים לקטנים — הוא פירוש רש"י לתורה. כתבי־יד מפי מעתיקים רבים של פירוש רש"י כבר נפוצו בכל תפוצות ישראל, עתה יעשה הוא מעשה־נחשון — יביא את פירוש רש"י, והוא מודפס, בדמות האותיות הכתובות בספרד, ארץ מוצאו. כן היה שלוש שנים תמו, והוא עמד בפני סיום הדפסת הספר. את השגיאות שמצא בספר, לאחר הדפסתו, תלה ר' אברהם בשותף למלאכתו, שחבילתם נתפרדה סמוך לקשירתה. וכמנהג אותם ימים: במדם נסתיימה ההדפסה חיבר אברהם דברי־סיום, בהם סיפר בחרוזים קצת מתולדות היוו ומהסיבות שהביאוהו להוצאת הספר לאור. בין היתר מספר ר' אברהם בדברי־הסיום הפיוטיים (קולופון):

„בשלם פירוש תורה,
שרשיי בארת,
ובו זאתה אורה,
לכל בני אברהם;
אשיר בשיר לא־ל צור פודה וגואל,
אשר נתן כאל —
בלב אברהם;
אני ברית חשקתי,
בלב אותה תמרתי,
דרשתי חקרתי,
כיד אברהם;
אך הנאגי הזמן,
ביקשתי מעשה אמן,
בעזר אשר נתן,
אלקים לאברהם".

באותם ימים עדיין לא נהוג היה להשתמש בפועל „דפס". ר' אברהם משתמש, כמנהג אותם ימים, בפועל „כתב" להדפסת הספר: „כתבתי" (אגב, היו גם שהשתמשו אותן שנים בפועל „הקק". להדפסת ספרים. בפועל „דפס" החלו משתמשים אך בשנת רל"ז/1477, הראשון לכך היה המדפיס אברהם בן חיים שהוציא־לאור את פירוש הרלב"ג לספר איוב, בעיר פירארא שבאיטליה).

מה עשה עתה ר' אברהם בן יצחק בן גרטון? הוא לקח אז את מאות העותקים שהדפיס, וחזר עמם לספרד ארץ מולדתו. אין אנו יודעים איך נתגלגלו הדברים. יש הסוברים כי סמוך לשובו לספרד, נפטר ר' אברהם — ויורשיו מכרו את הספרים...

ידענו כי אך טופס אחד נשאר בעולם כולו מהמהדורה־בראשית זו של פירוש רש"י לתורה, שהדפיס ר' אברהם בן יצחק בן גרטון ברג'יו די־קלבריה, והוא נמצא בספריית פאלאטינא שבפארמא. לפני כתשע־עשרה שנה, בעת באנו לאיטליה, חפצנו לנסוע בעקבות אותו טופס בודד: לבקר את רג'יו די־קלבריה שבדרום, לבקר את פארמא וספרייתה שבצפון. לצערנו, הצלחנו בכך אך באופן חלקי: את הערים ראינו, את הספריה והטופס הבודד — לא ראינו.

ככל שהדרמנו מניאפולי — הפכה אמיליה את פניה. לא עוד בניני פאר בערים שחלפנו, לא עוד אנשים לבושי הדר. בתחנות הרכבת היו האנשים מעטים, ואלו שהיו — נראו כה דלים בלבושם, בהודרת־פניהם, במבעם־ומשאם, במזוודותיהם, ובדיבור שהלך וקשה. המחלקה הראשונה, בה נסענו ברכבת, נתרוקנה והלכה; המחלקה השניה — צפופה היתה עד מאוד. הדבר העיד כמאה עדים שאנו מדרימים והולכים. הנסיעה מעוינת היתה, לפיכך לא טסנו במטוס מרומא עד לסיציליה, בה עמדנו לסייר. ביקרנו להתנהל לאטנו ברכבת. לאחר שעות נסיעה, הגענו לאזור קלבריה. אזור חקלאי מובהק: עצי זית, כרמי גפן, בתי־בד לדריכת זיתים ותעשיית שמנים, בתי־מלאכה לפיצים, בתי־חרושת לתעשיית בדי־משי. עוד מעט קט והגענו עד עיר המחוז והנמל, רג'יו, בה נשהה יום־יומיים עד עברנו את המיצר אל עבר מסינה שבסיציליה.

היש זכר ליהודים בעיר זאת? יש אמנם חוקרים הסוברים כי בכנסית פלונית יש זכר לבית־כנסת יהודי שהיה קיים במקום, אך אין ראיות לכך. אמנם כמעט ודאי שעיר זו, רג'יו, נתנה מקלט ליהודים בימים קדומים ביותר. ויש המקדימים אף לימים שלאחר חורבן בית שני, אך אין הדבר ברי. הידיעה הראשונה היא משנת ד'תתפ"ז/2127, כאשר בסביבה זו עבר ר' בנימין מטודלא הנוסע, אך לעיר לא נכנס. אותה תקופה קיימת היתה קהילה מאורגנת: רבנים, בית־דין ואף מסים אשר הסוחרים היהודים, בעיקר סוחרי היין, שילמו למוסדות הקהילה. עיקר עיסוקם של יהודי רג'יו־קלבריה היה בתעשיית בגדים ובמסחר בהם, בצביעת בדים ובמשי. בשנת הקנ"א/1391 ולאחריה גדלה הקהילה ברג'יו, לאחר שהגיעו לכאן פליטי העיר האראגוסה שבספרד, שבאותה שנה פרצו בהם הספרדים והכנסיה. אף פליטי ספרד משנת הגירוש הכללי (רנ"ב, רנ"ג/3־1492) הגיעו לרג'יו, פתחו בה בתי־כנסת בנוסחתם והגדילו את הקהילה. אך ידיה הארוכה של האינקוויזיציה הנוצרית הגיעו אף לקצה זה של איטליה. לאחר דחיות רבות, נאלצו כל יהודי רג'יו־קלבריה, כיהודי מרבית הערים בדרום־איטליה, לגלות מעירם, בקיץ של שנת 1511. רבים מהם עברו את המיצר, לערי סיציליה, אחרים — עברו אל מעבר לים. מאז אין קהילה יהודית ברג'יו־די־קלבריה.

היה זה לפני כשתים־עשרה שנה כאשר מסד בין הינו בעליית־הגג צרה, בגיטו היהודי בוונציה. כאן התעורר אחד ומיוחד בין יהודי איטליה: ג'וספה (יוסף) פאנו. פאנו היה ציוני פעיל מאוד, אם־כי לא עלה בידו לעלות ארצה. לפני מלחמת־העולם־הראשונה היה זה פאנו שניהל את המשרד הארץ־ישראלי בוא דל־מנבה שבטריסט. אלפים רבים של עולים עברו תחת ידו — והוא נשאר בבקומו. לימים — חלה, סבל, עבר לונציה, ומכאן, מעליית־גג דלה זו, בבית ישן־נושן בכבר הגיטו, הוא מנהל את ענייני העליה לארץ, דרך צפון איטליה: טריסט, ונציה. לכאן, לעליית הגג באים מפעם לפעם לבקרו מרבי־המדינה, הממשלה והסוכנות היהודית בישראל. כאן הם משגיחים בפתח הבית, באבן גלופה כתובת — הפסוק בתהילים: „רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו" — עולים במעלות העץ הדלות, ומוצאים את ג'וספה פאנו, שוכב במיטתו. יושבים ליד מיטתו, והוא חבוש בכיפתו השחורה הגדולה — פותח להם אפקים אל עברה של יהדות איטליה... כאן, בעליית־הגג של פאנו, הגיעה לאזנינו השמועה, כי המחלקה היהודית שבספריית „פאלאטינה" שבפארמא, אשר במחוז רג'יו־אמיליה, עוברת למכירה, ולהעברה לארצות־הברית. ג'וספה פאנו ראה את הדברים בחיוב: „כאן אין לספריה יהודית, כל עתיד... מי מעיין כאן בכתבי־יד עבריים? מי דורש אותם או את הספרים הכתובים עברית?" כך אמר פאנו. אך מיד הוסיף ואמר: „אך למה להגלותם לגלות חדשה, לארצות הברית? למה אין מעבירים את הספריה לירושלים?"

אותו רגע עלה על דעתנו אותו טופס בודד של דפוס רש"י ראשון, שנדפס ברג'יו־קלבריה, וגנוז בספריית „פאלאטינא" אשר בפארמא. רצינו לראות את מאה־ושבעה־עשר הדפים, שבכל דף שלושים־ושבע שורות — באותיות רש"י, בבריאת בראשית. כל קריאות הטלפון שניסה ג'וספה פאנו לקרוא לידידיו המכרים אשר בפארמא, מר מוג'ה, מר פאה, מר לוי, לא נענו. גם הקריאה לספריה לא השיבה. „קיץ — והכל בחופשה"... — הפליט פאנו ביאוש. חשבתי: אסע לפארמא, ונראה איך יפול דבר... עד למוצא הרכבת נותרה לנו עוד שעה ומעלה, ובמשך זמן זה האזנתי לדבריו של פאנו על תולדות הקהילה היהודית בפארמא.

אין אנו יודעים אימתי באו היהודים הראשונים לפארמא. יש להניח כי תולדות קהילה זו, שאף פעם לא גדלה במנין, דומה לתולדותיהן של קהילות דומות בצפון־איטליה, שבמאות הי"ד עד ט"ו פעלו בהן קהילות יהודיות, גדולות עם קטנות, מהידיעות הראשונות המצויות בידינו על קהילה יהודית בפארמא היא הידיעה אודות מחלה חמורה „המגיפה השחורה" שפרצה בסביבה בשנת 1348, לערך. תושביה הנוצרים של העיר האשימו את היהודים, כי הללו בהיותם סוחרים עוברים מעיר לעיר — הביאו לפארמא את „המגיפה השחורה". וגרמו אסון לעירם. מהומות פרצו. דמם של יהודים רבים נשפך אותה שנה בפארמא, עקב אשמה זו שתלו בצווארם. ימי המהומות לא ארכו. הקהילה גדלה מעט. רוב יהודיה סוחרים היו, אף בנקאים ומלווי־ברבית; מיעוטם עסקו ברפואה. בשנה 1440 נודע כאן רב־רופא בשם אליהו, שישב והיה רב בעיר פאוויה, ועקר לפארמא ושימש כאן רופא הדוכס של העיר. שליטים לבית ספורצה הייטיבו עם יהודי העיר והעניקו להם את מלוא זכויות־האזרח. בשנת 1453 נודע כאן הרופא יעקב, ששימש רופאם של דוכסים של רבי־השלטון בפארמא ובערים הסמוכות. אותה תקופה קבלה הקהילה תוקף והייתה דנה בענייני ישראל בין אנשי הקהילה. לא ארכו שנות הבטוחה:

בשנת 1488 גברו מסיתים בכנסיות הנוצריות, שיסרו את ההמונים נגד היהודים, „בעלי הבנק, העשירים". צעדי היהודים הוגבלו. בשנת 1570 הוכרחו לשאת סלאי לאות קלון, וחודשים מספר לאחר מכן — גורשו יהודי פארמא מעירם. שוב מוצאים אנו קהילה יהודית בפארמא בשנת 1630, אותה שנה גורשו יהודי מאנטובה מעירם, יהודי פארמא סייעו ועזרו להם, ומאז קשורות־שתי הקהילות: קהילת פארמא הזעירה — בקהילת מאנטובה הגדולה והולכת. הקהילה בפארמא נתארגנה, כל סוחר יהודי שבא לעירה העלה מס לקהילה, והקהילה פרחה. בשנת 1850 היה לקהילה בית־כנסת קטן, בבנין שכור. ושש־עשרה שנה לאחר־מכן בנתה הקהילה ברשות השלטונות, בית כנסת גדול, אותם ימים שימש כרבה של הקהילה ר' רפאל פואה מקורטה־מג'ורה. בית־כנסת זה קיים עד היום. קודם מלחמת־העולם־הראשונה הגיע מנין יהודי פארמא לשלוש־מאות. בעת השלטון הפאשיסטי ירד מנינם לפחות ממאה נפש. כיום יושבות בפרמא אך משפחות יהודיות מעטות.

פעמים החלפנו רכבות מאז יצאנו את ונציה, עד אשר הגענו לפארמא, היושבת במחצית הדרך, בין מילאנו לבולוניה. יצאנו את ונציה בשעות הצהרים, והגענו לפארמא עם חשיכה. תחנת־רכבת קטנה, משרתת את העיר בת כמאה־אלף התושבים. מכונית הביאתנו במהירות אל עבר פתח הספריה „פאלאטינא". סגור. נעול מסגר. שוטר־שומר במדים שסבב סחור־סחור מסביר לנו: „זה שלושה ימים סגור... חופשה... קיץ" —

אנו מבקשים את הנהג להביאנו אל עבר ויקולי צירבי הנהג נושא אלינו מבט תוהה, מוציא מכיסו מפה. מחפש, מחפש. כן, בעיר העתיקה. לאחר שעה קלה, ואנו נכנסים לסימטה צרה. נעצרים. ויקולי־צירבי מספר 3. כאן בית־הכנסת.

שעה ארוכה סובבנו סביב בית־הכנסת. הכל חשוך, נעול. אין איש. האם נלך ללא בדיקה נוספת? בבית הסמוך לבית־הכנסת — שלוש קומות, בחזית כפתורי־פעמונים לדירות, ששה כפתורים. אנו קוראים בשמות, מרביתם אינם אומרים לנו דבר. רק באחת הדירות גרה משפחת די־רוסי. משום־מה צלצלנו דווקא בפעמון זה? אולי משום שיש לנו קשר לשם זה. דה־רוסי. מן־האדומים. גם שמו של ר' עזריה מן־האדומים — דה־רוסי היה, ומקור משפחתו מאיזור זה. הוא נולד בשנת רע"ג/1513 במאנטובה, שהה בבולוניה ובאנקונא, והתיישב בפירארא. לאחר רגעים מספר ישבנו בביתה של משפחת די־רוסי. משפחה ותיקה היא בפארמא. די־רוסי הישיש הביט בתמיהה הן בנו והן ברעייתו הישישה כמותו, בעת ששאלנו על בית־הכנסת הסמוך. לא, אין הם יהודים, גם אין הם מכירים יהודים מבני־העיר. אמנם, יודעים הם שיש קהילות יהודיות בערים הסמוכות, אך כאן — לא, אין הם מכירים... לרגע נכנס בנם של הזוג די־רוסי. הוא לומד באוניברסיטה של בולוניה. כן, יש לו מכרים וידידים יהודים... ישראלים... הם לומדים עמו בפאקולטה לרפואה באוניברסיטת בולוניה... הספריה הגדולה של פארמא? כן, הוא מכיר יפה את הספריה, אך לא את המחלקה היהודית שבה... הוא אף שמע כי לפני מאה שנה ויותר שימש כאן לא־יהודי בשם ג'ובאני־ברנארדו דה־רוסי כפרופסור לעברית ולשפות שמיות באוניברסיטה הקטנה של פארמא, ואף עסק בכתבי־היד העבריים המצויים בספריה. מנין לו? באופן מקרי בהחלט, התעניין רק משום שם המשפחה הזהה... בית הכנסת? כן, באים לכאן לפעמים יהודים ועורכים טכס. אימתי? הוא שמע כי רק שלוש פעמים בשנה נפתח בית־הכנסת לתפילה. לאחר שיחת־בירור נתבאר לנו, כי אכן פועל בית־הכנסת אך שלוש פעמים בשנה: בראש־השנה, ביום־הכפורים וביום הראשון של פסח... אך הנה, אנו מתוחים היינו לשאלה האחרונה, אודות המחלקה היהודית בספריית „פאלאטינא" — אך התשובה צוננת היתה. לא, אין הוא יודע... לא שמע...

בחצות לילה עזבנו את פארמא ברכבת — בולוניה, פירנצה, רומא עברים אחרונים משכחים את הראשונים. מאז ועד היום.

היום — חמש־מאות־שנה מאז נדפס פירוש רש"י על התורה לראשונה, בדפוס שברג'יו־די־קלבריה. טופס יחידי נשאר ממנו, שכקן שנים רבות בספרית „פאלאטינא" שבפארמא.

היכן הוא טופס בודד זה? הנשאר במקומו — או גלה גלות חדשה?

.ושם נעלה ונראה (בי...

מעלות בתחומי הר הבית והמקדש

מאת הרב שאר־ישוב כהן

הר הבית מתחלק לכמה דרגות של קדושה והמפורסות במשנה ...ים פרק א' משנה ח—ט) שעיקרן הן: הר־הבית עצמו דהיינו, ... המקדש. החיל — הוא המחיצה שלפני העזרה ברוחב י' אמות ...ה פירוש הברטנורא מדות פרק ב' מ"ג ותויו"ט שם ולהלן). ...רה והמקדש עצמו. המתחלק אף הוא לדרגות אחרות של קדושה.

בזמן שבית המקדש היה קיים ...והר היה לטמא מת להכנס ל־ ... המוגדר כ„הר הבית" עד החיל, ...סק הרמב"ם: „טמא מת, אפילו ... עצמו מותר להכנס להר הבית, ...ר: „ויקח משה את עצמות יוסף (שמות יג, יט) עמו — במחנה ...ל" (הלכות ביאת מקדש פרק ...יח; ע"ע הר"ש לכלים פרק א' ... „מנחת חינוך" מצוה תקסיה, „מעשה נסים" לר"א בן הרמב"ם ...ג, וראה גם ב„ספר המצות ל־ ...ים מהדורת הגר"ח הלר ניו־ ... תשי"ד מצות ל"ת ע"ז הערה.

...ע התחם איסור הכניסה לטמאי ...תחיל מתחיל (רמב"ם שם וער־ ... כלים פרק א' אות ב"ח), ...בי שטח זה אין האיסור אלא ...; הוא הדין לגבי שטחה של ... נשים" שאיסור כניסת טמא ...יה הוא מדברי סופרים. איסור ...ממש — שיש בו כרת — לטמא ... למקדש, חל כידוע רק על ...ם „עזרת נשים" ולפנים ...ם שם הלי"ב); „עזרת ישר־ ... „עזרת כהנים". מקום המזבח, ...אולם למזבח, ה„היכל" וקודש ...ם, וכן י"א אמות שמאחורי ... — לצד מערב, דהיינו: כל ...זה מוגדר מבחינה הלכתית ... המקדש.

אינן מדוייקות, שהרי בהתאם לשי־טות שונות של הראשונים והאחרונים לגבי החיל והסורג ומקומן, וכן לגבי מיקום העזרה ביחס להר־הבית, יש עוד הרבה להחמיר בקביעת השטח המדוייק מכל ארבעת הצדדים. מן הראוי שמרנן ורבנן שבאר"י יקומו ויכריעו במדידה מדוייקת לסי הד־שיטות השונות. לכן ברור שאין לס־מוך על מה שנכתב כאן להלן רק לבירור דברים — ולא הלכה למ־עשה.

בירורי מידות הר הבית כיום

את האמה — כמדת יסוד לשטח הפנוי בהר־הבית — נוהגים לחשב עפ"י המקובל בירושלים שכל אמה היא 48 ס"מ לפי שיטת הגר"א נאה זצ"ל בספרו „שיעורי תורה". (עפ"י המקובל אצל תלמידי מרן החזון איש זצ"ל, האמה היא 57.6 ס"מ ובנדון דידן, ודאי ראוי להחמיר בהרחקה — באיסור כרת).

בזמנו היתה לי הזכות לעיין ב־מפות החדשות המתארות את השטח בימינו, שהוכנו עפ"י מדידות מהנ־דסים ולפיהן יוצא, שלפחות שטח שמדרום החומה ולפנים באורך של כ־100 מטר הוא לדעת החוקרים, שטח שאינו מהר הבית כלל, ועוד שטח של כ־90 מטר צפונה לו מותרת הכניסה לטמא מת — עפ"י יסוד הדין שבמשנה — שהוא מהר הבית ולא ממקום המקדש.

לדעת החוקרים הארכיאולוגים ד־המהנדסים, זהו שטח מינימלי גם אם נלך להחמיר בכל ספק, כדי להרחיק מן האיסור. דעת החוקרים מבוססת על מדות חומת ההר בימינו, בדיקת המדות במפות מראה שאורך החומה המערבית — מצפון לדרום — הוא 478 מטר. אורך החומה ה־מזרחית הוא כ־452,25 מטר. אורך החומה הצפונית ממזרח למערב 305,3/4 מטר; ואורך החומה הדרומית המקבילה היא 227,3/7 מטר. כמובן, שהחומות של היום אינן מתאימות בדיוק לחומות של הר הבית, הנז־כרות במשנה, לא רק שאין הר־הבית רבוע, אלא שהשטח הכולל הנודע להר הבית גדול בהרבה מ־השטח של 500%500 אמה הנזכר ב־משנה. אם נחשב ב„כפת הסלע" כנקודת מוצא נוספת, יש לזכור, כי המרחק בין „כיפת־הסלע" לדרום הוא 234 מטר ומ„כיפת הסלע" לצפון הוא 225 מטר.

מכאן הסיק, שניתן לסיים ולק־בוע שטח בדרום הר הבית שאינו שייך לא למקום המקדש ולא להר־הבית, אלא למה שאפשר לכנות ב־שם: „תוספת הר הבית" וכן על פי הנ"ל להגיע בקרוב למדות שאפשרו לקבוע לפיהן את מקום המזבח. (ראה מאמריהם של מ. בן ישר וא"ז קאופמן תוברת „תורה ומדע" תשל"א ותשל"ד).

כל זאת על בסיס ההנחה שהאבן ב„כיפת הסלע" היא אמנם „אבן ה־שתיה". הנחה זו שנויה כידוע ב־מחלוקת. (ראה במיוחד: מ. בראור „אבן השתיה או אבן הטועים" ירו־שלים תרי"ז, „עיר הקודש והמקדש" ח"ד עמ' ד'—ט"ו ועוד).

נקודת המוצא של המדידות

עלינו לזכור, כי הבעיה היסודית היא כמובן נקודת המוצא של המדי־דות. והיי שאלה הקוקה לליבון ובירור ע"י חכמי ההלכה, בצירוף ארכיאולוגים ואנשי מדע, וכבר נכתב רבות ע"כ ע"י גדולי ישראל, ואף בדורנו נתפרסמו ברורים ומחקרים רבים על כך.

משקל כיום לקחת כנקודת המו־צא למדידות, את שרידי הכתלים החיצוניים של הר־הבית מתקופה הורדוס, (ואולי מתקופה קדומה יו־תר) הקיימים ונראים בהירות ב־מערב, בצפון ובדרום, ובקרן המז־רחית דרומית. (כיום, לאחר החפי־רות — ניתן לראותם ביתר בירור. אמנם רבו הדעות בחישוב נקודת המוצא, ואכמ"ל).

ויהוי הכתלים אלו וביחוד „שער שושן" למזרח ו„שער קיפונוס" מן המערב נעשה כבר ע"י רבנו איש־תורי הפרחי („בפתור ופרח" פרק ו' „...מכל זה יראה כי מה שאנו רואים היום בזמננו זה מהכתלים העומדים ואלה שהם כתלים מחומת הר־הבית, עוד היום ניכר שער שושן למזרח... וכן ניכר שער הקיפונוס למערב". ראה שם הערה רא"מ לונץ, שבזמנו של ר' אישתורי הפרחי — לפני כ־650 שנה. — לא נתגלת עדיין הכותל המערבי ראה גם בקו־בץ „ירושלים" של לונץ כרך י', שנד שנה הי"א ר"ס (=1519 בערך) נהגו להתפלל סמוך לחומה המזרחית של הר הבית ליד שער הרחמים). כידוע פקפק בדבר זיהוי הכותל המערבי ככותל הר הבית הרדב"ז — לדעתו, הכותל המערבי אינו מחומת הר ה־בית המערבית, אלא כותל העזרה. (שו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תרמ"ח ו־תרצ"א), וכן דעת הגר"י כלבו (מח"ס „בנין־אריאל" — עם תבנית ירושלים ביהמ"ק וצורות כלי הקו־דש — וינה, תרמ"ג. הובא בשו"ת „בית רידב"ז" סי' ל"ה). גם הרידב"ז בעצמו שם הטיל ספק בנידון. ראה הדיון בשאלה זו וזיהוי הכותל ה־מערבי — ככותל העזרה, גם ב„הכ־סת אדם — שערי צדק" (ירושלים תרכ"ו, שער „משפטי הארץ" פרק י"א הל"ח); הגרצ"ה קלישר, ב„דרי־שת ציון" ובעתון „בכור הלבנון" תרכ"ו; הגר"ד פרידמן (שם, גליון 6 ובספר „עבודה תמה" שער ב', וראה גם בספר „משכנות לאביר יעקב" ח"ב דף ו' ע"ב). אלא שאצל רוב הפוסקים וגדולי הדורות האחרונים לא נתקבלו דבריו של הרדב"ז ל־הלכה, (עי' ב„דרך הקודש" אלפאנ־דארי, דף כ"ד; „פאת השולחן" ב„בית ישראל" סי' נ"ן שו"ת „אבני נזר" יו"ד סי' תנ"ן „תבואות ה־ארץ" לר"י שווץ ב„חוזר הגבימית" פרק ד' עמ' שמ"ב, ובשו"ת „תפארת צבי", בספר „עבודה תמה", דף מ"ד ע"ב, ועוד. סיכום מעניין של שאלה זו ימצא המעיין אצל ז. מ. קורן: „זיהוי הכותל המערבי" בתוך רבבען „מורשה" חוב' ו' תשל"ב; בספרו של הגרימים זצ"ל עיר הקודש ו־המקדש" ה"ד עמ' כ' ואילך, ומן ה־בחינה המדעית, במאסף „ציון" תרפ"ט „ציון הרמ"ס ספר ב' ה„כותל המערבי" מאת י. י. יחזקאל) כן קבעו שהכותל המערבי הוא כותל הר הבית. כל גדולי החוקרים האחרונים והארכיאולוגים שעוסקים כיום ב־חפירות הכותל. ראוי גם שנזכיר כאן כי הרדב"ז הנו גם הראשון שזיהה את אבן „כיפת הסלע" עם אבן השתיה. שו"ת הרדב"ז שם סי' תרצ"א: „חזה כי הדבר ברור אצלו שתחת הכיפה, שם אבן השתיה בלי ספק הנקרא אצלם: „אלסבראי" („הסלע")... גם שמעתי שהמלכים שעברו והפרו שם למצוא יסוד האבן הזאת ולא מצאו, מים אין ספק כי האבן הזאת אשר תחת ה„כיפה" היא אבן השתיה אשר עליה היה הארון בבית קדש הקדשים לצד מע־רבי". לידוע יצאו על קביעה זו ער־רערין. (ס. בראור שם. וראה גם „עיר הקודש והמקדש" שם. ובקונטרס „ב־שעריך ירושלים" לר"ש סלומון ירו־שלים תשי"ב. ועוד. ואכמ"ל). — בעניין כאן ביחוד שלכאורה שקביעה זו של הרדב"ז עומדת בסתירה עם הנחתו היסודית על הכותל המערבי, כלומר, המרחק שבין „כיפת הסלע" לכותל המערבי עולה בהרבה על המרחק הידוע מהמשנה. ואכן, רבה של ירושלים מר הגרצ"פ פרנק זצ"ל פרחיק לכת ואומר, שהרדב"ז כלל לא נתכוון לכותל המערבי שלנו אלא לכותל אחר („מקדש מלך" ירו־שלים תשכ"ח עמ' קכ"ו—קל"ח).

בעיית נקודת המוצא של המדידות היא, איפוא, קשה ומסובכת. דבר זה הביא רבים לחפש דרכים נוספות, לסיוע הכנתו של מיפוי נכון ומדוייק של הר הבית המקדש, ע"י קביעת נקודת מוצא נוספת למדידות באמ־צעות איתור מדוייק של מקום המז־בח.

חישוף הכותל

סיוע לכך נוכל לקבל מכיוון חדש, הנובע מהתפתחות שחלה בשנים ה־אחרונות, כידוע, אנו עדים בימינו לחזיון נפלא, שגם הוא מסממניה ה־מובהקים של אתחלתא דגאולה. כוו־נתי למפעל הגדול של החפירות ה־עמוקות שנעשות מכל צדדי הר־הבית ע"י נקיפים שונים. מרנינה ומרחיבה את הלב, העבודה הנהדרת שנעשית ע"י משרד הדתות בחפירות בצד הצפוני של הכותל במחילות ה־סהלכות סכיב לחומר הר־הבית, ואף במשכות למרחק תחת כל העיר. סיור בחפירות הללו מהוה חויה של הת־עלות ושל קדושה רזית הוד קדו־מים.

מפעל קודש זה של חשיפת הכותל חומת הר הבית — הבמחקרים הרבים שנעשו בשנים האחרונות ע"י ה־מהנדסים — המודדים וביחוד ע"י הארכיאולוגים הבדענים העוסקים בחפירת שרידי החומות והרבעים העתיקים של ירושלים — חשיבותו ההלכתית מרובה ביותר, ומן הראוי שגדולי התורה ולומדיה בדורנו יתנו דעתם עליהו, נזכיר עוד את מחקרו של ידידנו פרופ' א"ן קאופמן על קביעת מקום המזבח בשיטה מדעית וחדישה, ואת המאמצים שהושקעו ב־שאלה זו ע"י גדולי תורה דעת ואמר גה בדורנו, שאף הקימו ועדים מיו־חדים לשם חיזוק הקשר של עם יש־ראל בארץ ובתפוצות עם הר־הבית המקדש, ברוך סיוטר בשאלת חשי־בותו ההלכתית של „המחילות ש־בהר הבית" בימי חז"ל, ואף בזמן הזה, שמור אמנו בכהונים, והנגו מ־קוים לפרסמו בקרוב בעזה"י.

אנו תפלה שמעבודת קודש זו תצמח בעזה"י ישועה גדולה לקירוב בנין הבית ו„כבוד ה' שיתגלה במ־הרה בימינו בקרוב במלא כל עול־מים, לשמחת לב דורשי ה' מהר ה־קדש, מציון וירושלים מכסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו שיבנה במהרה בימינו אמן". (מכתבו של מרן הגראי"ה קוק זצ"ל לאבי מורי זצ"ל, נדפס בחוברת „קול צופייך" — אגרותיו וקטעי יומניו — ירי ביום השנה הראשון להסתלקותו — הסלי"ג עמ' קי').

(מהרצאה ביום עיון של המד־רשה הגבוהה לתורה).

מסכת אבות

המקורות הנ"ל (במשנה מס־...זת פרק ב') יוצא, כי שטחו ... של מקום המקדש עצמו מש־...ל שטח של 322 אמות אורך ...זרח הר־הבית למערבו, על ...של 135 אמות מצפון לדרום, ... העזרה 187 אמות, עזרת ...13 אמות. על זה יש להוסיף ...בי החומה שבין עזר"נ לעזרה ... אמות (תויו"ט מדות פרק ה' ... אות א', ועוד), עובי חומת ... המזרחית 5 אמות (ראה להלן ... הראי"ש וכו' וע"י בספר „עז־...נים" להגר"י פינברג זצ"ל, ...רק ב' מ"ו ד"ה „עזרת יש־...כר בחלק „בני יוסף"), עובי ... המערבית של העזרה = 6 ... (ראה לעיל), ועוד 20 אמות ...חיל", (ישנן שיטות שונות ...יתויל"), אם הקיף את כל ה־ ...סביב כשיטת הרמב"ם שם, ...יה רק בצד מזרח, וראי"ש ... פרק ב' מ"ג. כמו"כ נחלקו ... בהגדרתו של החיל, וכן ב־...תבו.

...ם כאן בקצרה רק ביחס ל־ לפי שיטת הברטנורא, מדות ...ג, התוספות שם „כליך" את ... כ"ג, „עזרת כהנים" שם, היה ...ג אמות עד חומת עזר"נ, ל־ ... הראי"ש: 10 אמות אלו כלל ... עובי חומת עזר"נ, דהיינו, ... חומה 4 אמות ו„מקום עבור־...פרישים שם) ובו 12 בעלות — ... כל ההר מצפון לדרום — ...ני אמה = 6 אמות. אמנם, ...ת הראי"ש יוצא חישוב שונה ... להנ"ל ואכמ"ל). — משני ... מזרח ומערב — (כאמור, גם ...יסה לשם הוסיפו חכמים ל־ ... כניסה לטמא מת, רמב"ם שם, ... ביאת המקדש פרק ג' הלי"ט), ... 359 אמות, מדות אלו הן ... מורעת של השיטות שישנן ... (יש להעיר אגב, שלשיטת ... עובי החומה המזרחית של ... היא 4 אמות). אם נחשב את ... בין סי"ה של 359 אמות לבין ... הבית — המשתרע כידוע ... מאות אמה על חמש מאות ... (מדות פרק ב' מ"א, חישוב ... כולל את עוביים של חומות ...ת, ראה תויו"ט בספרו „צר־...ת", תפא"י שם „יכין" אות ...יורים אות א'; רבנו מנחם ... בפרושו למדות שם (מהדו־... א. סופר — ספר „משכנות ... יעקב" ח"ב אות א' ואות ...רת כהנים" שם ועו"ש — ...חב של 141 אמות משטח ...ת ממזרח למערב. שלא נכלל ... גם לשטח זה אסורה ה־ ...למי שטומאתו יוצא מגופו. ...לו יכולים להסתר ע"י טבי־ ... בימינו אנו.

...ש לברך על טבילה כזו, ה־ ... להכנס בזמן הזה לתר־ ...עיין בשו"ת „תפארת צבי" ... ר' צדוק הכהן מלובלין ... אות י"א, וראה גם ב„גמרא ... על מסכת פסחים להגרי"ב ...יטא, ירושלים תשי"ד. עמ' ...ערות שם.

... הפנוי בהר הבית שמצפון ...לאור האמור ועפ"י המפורש ... (לפי ביאור הרמב"ם שם) ...יכוי מקום העזרה, הוא 365 ... לפי „רובו בדרום" (משנה ... 183 אמה לפחות („רובו" ...גבה את 10 אמות של החיל ... אמות של עובי חומת העז־...צא שבכיס שטח אפשרי ל־ ... טמאי מת ולגברי (ע"י ריש, ... ברטנורא על כלים פ"א מ"ח, ... מ"ש מסאבו סי' צ"ח) כולל ...ות בדרום.

... כל זה הוא לשיטת הר־ ... המאירי בפירוש שם, וב־ ... המפורש למסכת תמיד ... ע"א), „שלטי הגיבורים" ... שער אריה מ"ב), התוי"ט ... שהשטח הפנוי „רובו היה ... אולם ר' שמעיה הראי"ש ...פרש ש„רובו היה בדרום" ... שרוב בנין הלשכות היה ... של הר הבית. לפי"ז, אין ... לקבוע עפ"י זו את מקומה ... של העזרה בתוך שטחו של ...ה. לכאורה מתקבל מתוך ... שצריך להחמיר מפני חשש ...רת לטמא מת גם לגבי דרום ... אכן מן הראוי לזכור כי ... לא באה לכאורה אלא ל־ ... הביטוי „רובו היה בדרום" ... ואילו לגבי המציאות, ד־ ... רובו של השטח הפנוי היה ... הר הבית, אין שיטה זו חו־ ... הרמב"ם וכו'.

(המשך ... בעמ' שביעי)

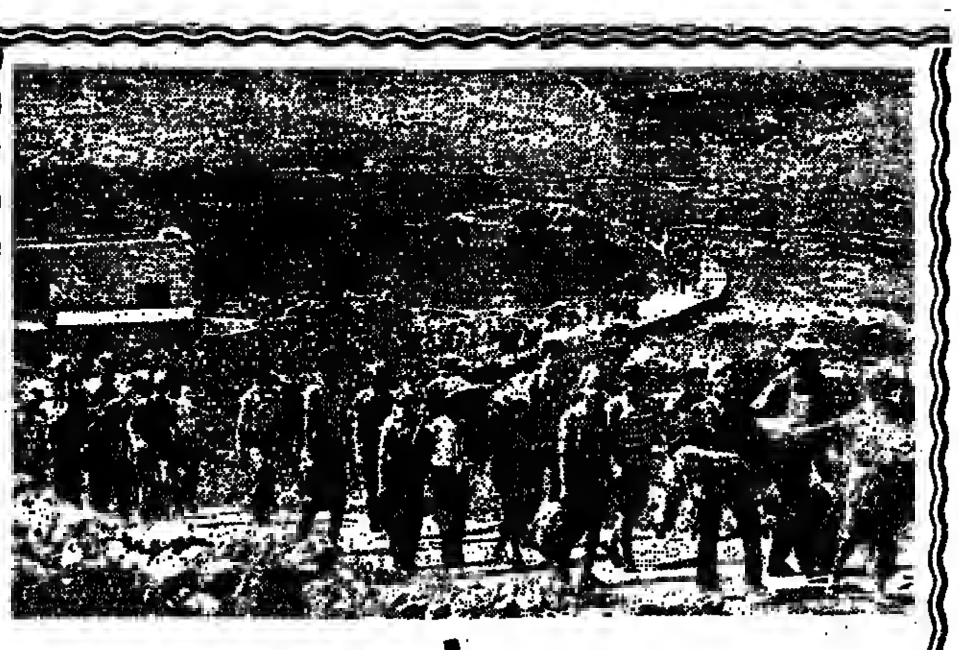

הצעדה על השומרון

„הצעדה על השומרון" לא הי־תה הצעדה הראשונה שנתיבה עבר בשטחי יהודה ושומרון. גם צעדות קודמות, מאז מלחמת ששת הימים, עברו בשטחים מעבר ל„קו הירוק", שכאדאת ועדפאת רואים בהם חלק מ„מדינה פלש־תינית" לעתיד לבוא. אך הצע־דות הקודמות, שנעשו בארגון ו־במימון ממלכתי, לא המחישו את זיקתו העמוקה של העם לשטחי מולדתו המשוחררים. הן נשאו, כקודמותיהן, אופי של ספורט עממי, של חילוץ עצמות ובילוי, והנתיבים החדשים הוסיפו נופך של עניין.

שונה היתה „הצעדה על השומ־רון", שנערכה בימים ראשון ו־שני השבוע, בארגונו של גוש „אמונים". לא רק שכספר מש־תתפיה עלה על מספר המשת־תפים של צעדות בעבר, שחלק ניכר בהן היוו קבוצות החיילים והגדנ"עיים, אלא שהיותה זו הפ־גנת הזדהות אדירה של רבבות, שבלטו בהם בני „דור הכיפות הסרוגות" שמאחוריהם ציבור ג־דול פי כמה, שהפגינו את הזיקה העמוקה ללב ליבה של ארץ יש־ראל, יהודה ושומרון. לא היתה זו סתם צעדה בשומרון אלא צע־דה על המהבזין, שבאה להמחיש קבל עם ועולם כי התודעה והזי־קה אל שטחי ארץ ישראל הן עמוקות ומושרשות וכי קיים רצון איתן, בקרב שדרות נרחבות של הציבור, להרחיב את מפת ההת־נחלות ביהודה ושומרון.

נהר אדם ססגוני

הטור הארוך התפתל בכבישים צרים ובשבילים, כשנהר האדם המתמשך בטור שאין רואים את קצהו. כשהגיעו ראשוני הצועדים לעמק שבין הכפרים שופה ד־סאפאריו, רק החלו האחרונים ב־צעידתם מהורשת שער אפרים, צעירים וזקנים, גברים, נשים ו־טף, בני עיר ובני התיישבות, ו־תיקים ועולים חדשים, דתיים ו־שאינם דתיים, נושאים תרמילי אוכל, שקי שינה ו...עגלות תינו־קות — סוד אדם ססגוני מתפתל בין הרים עטורים בפריחת אביב ירוקה.

לא ייפלא שאנשי גוש „אמו־נים" שואבים עידוד וסיפוק מ־הצלחת הצעדה. ואף שכלי ה־תקשורת ההכוניים נהגו לה, או־לי באופן מגבתי, סיקור בממדים הרבה יותר צנועים מזה שניתן, למשל, לצעדות בעבר — הרי ש־הצעדה וסמליה עוררו עניין רב בשדרות רחבות ביותר של הציבור.

אומר הרב יוחנן פריד, חבר מזכירות גוש „אמונים": כבחינת כמות המשתתפים הוכתרה הצע־דה בהצלחה גדולה ביותר. לפי סיכום בלתי רשמי, על יסוד אומ־דנים של המשטרה ושלנו, יש להניח כי ארבעים אלף איש הש־תתפו בצעדה. נוסף לכך, אלפי מכוניות פרטיות ניסו להגיע ל־חניון בלילה, ביום הראשון של

מאת יהושע שמש

הצעדה, לשומרון העתיקה, ביום השני — אך לא הצליחו בכך, בשל הכבישים החסומים. מה ש־הרנין את הלב היתה הרבגוניות של הציבור — אנשים בני כל המעמדות, ותיקים ועולים חד־שים. בני נוער, חיילים. אנשי התיישבות מכל הזרמים. השתתפו גם אישי ציבור. שייצגו קשת רחבה ומגוונת של השקפות. לא היתה זו סתם צעדה —, אנשים באו על משפחותיהם בחול המו־עד, כשאפשר היה לצאת לפיק־ניקים ולבילויים בצורה הרבה יותר נעימה ונוחה, הצעדו בנתי־בים לא קלים. הדבר מוכיח על שורשיה העמוקים הרחוקים של תודעת הזיקה אל שטחי ארץ ישראל המשוחררים.

ציונות מול ציניות

שאלה: מה מעצם מהבחינה ה־צעדה להשיג?

תשובה: המטרה היתה לחשוף ולגלות את התחושה האמיתית ה־מקננת בעם, תחושה של אומץ לב וצעידה קדימה, לא להסתכל לאחור ולצדדים — אלא קדימה אל ראש ההר. מסלול הצעדה תוכנן כך שעבר דווקא בקצה „צוואר הבקבוק" של המדינה, שהוא כה רגיש מבחינה אסט־ראטגית. מי שעלה על ראש ההר יכול היה לראות משם את תל אביב, הדבר מבליט את הצד הבטחוני, נוסף לקשר העמוק אל הקרקע. מטרת הצעדה היתה לתת לעם את יכולת הצעידה קדימה, לא לחוש הרגשה של דיכאון ונחיתות, אלא של העפלה אל ראש ההר. המעשה ההתיש־בותי צריך להזדהות עם הצד ה־מדיני, וכשמעפילים הצועדים אל ראשי ההרים חשים הם כי ה־רים אלה שייכים לעם ישראל וכי שטחי מולדת חייבים להתמלא ב־יישובים.

הצעדה נתנה גם מימד מחודש לחזון הציוני של ההתיישבות אצל רבים מהצועדים — ועל כך יכולתי לעמוד בשיחות רבות — היתה תחושה של שבירת הציני־ות. כי אם שואל עצמו צעיר, מה הוא עושה בעצם בקרב ה־צועדים ולשם מה הוא צועד — אין שום דבר שאפשר להצביע עליו באצבע, פרס לערכים, פרס לתחושה שהוא שייך לקבוצה גדולה של העם. שדרכה סלולה ויעודה ברור. אבל רבים, ביניהם צעירים מעיירות פיתוח, דווחה התחושה כי לא פסו אתגרים ו־שוב מדברים בשפה של הציונות, מול ציניות ואבדן ערכים.

נציגים של כל שכבות העם

שאלה: מה משמעות הצעדה בבחינת פעילותו של גוש „אמו־נים" בעתיד? האם יש בה כדי לשנות את מדיניות הממשלה ל־גבי התנחלות בשטחים?

תשובה: השתתפותם של הר־בבות, שמאחוריהם ציבור רחב בהרבה. מוכיחה שהעם רוצה בהקמת התנחלויות ביהודה ו־שומרון. היושבים במלכות צרי־כים לדעת, כי אין להמשיך בעי־כוב הכרעות ובדחיית התיישבות. יש לקוות, שהממשלה לא תאבד את הקשר אל העם ותשכיל לע־מוד נכונה על הלכי הרוח הרוח־שים בו. 40 אלף הצועדים הם נציגים של כל שכבות העם, ו־התלכדותם מלמדת כי בעתיד יתי־ין רבים־רבים מוכנים להיחלץ למטרות של התיישבות ההתנח־לה. אף אם יש ביניהם החול־קים על פעולה זו או אחרת של גוש „אמונים", הריהם מזדהים עם המטרות. יש להניח, כי מי שצריך לראות את פני הדברים בשטח, עמד על טיבו של הגל ותאריך ועל הלכי הרוח שהצעידו את הרבבות. אגב, רבים מהמש־תתפים ציינו, כי כשלון השיחות של ד"ר הנרי קיסינג'ר נותן יסוד לתקוה לעמידה תוקה ולאי־וי־תור גם בעתיד.

שאלה: האם ניתן לומר כי הי־תה זו צעדה ספונטאנית, לנוכח פעולות הארגון המדוקדקות ש־קדמו לה?

תשובה: מבצע כה מורכב הצ־ריך, כמובן, עבודת ארגון מסוע־פת. היה מטה מבצעים שטיפל בצדדים הלוגיסטיים המסובכים, בבעיות של תוואי הדרך, דרכי הגישה וכו'. פעילים במקומות היישוב השונים ארגנו מסות פעולה. אך עצם ההיענות הרחבה היא—היא שמבטאת את הספו־נטאניות. לא היה צורך בפעולות כדי להסביר את משמעות ההש־תתפות בצעדה וחשיבותה — ל־כך היתה הקרקע מוכנה. רבים מאד מהמשתתפים נרשמו רק על סמך מודעות בעתונים.

שאלה: כיצד התייחסתם ב„קב־לת הפנים" האזנת מצד תושבי כים ערביים במסלול הצעדה?

תשובה: אמנם, בכל מקרה לא היו התושבים הערביים מקבלים אותנו בזרועות פתוחות — אך ללא ספק, הדרבון לפעולות מח־אה מצידם, במסלול הצעדה, נע־שה על ידי יהודים. ידוע לנו על שמאלנים, המסיתים ומתסי־סים נגד התיישבות יהודית, ב־חלקים שונים של יהודה ושומ־רון. אין ספק, כי גם הפגנתם של קומץ הצעירים מ„ברית שלום" עודדה ערבים להביע את מורת־רוחם מהצעדה.

אגב, בשיחותינו עם אנשי צבא שונים, אמרו הללו כי יש לחשוב בעתיד על אי־עירוב הצבא בפעו־לות נגד מבצעי התנחלות. כמה מהם אמרו לנו, כי הם מזדהים עם מטרותינו, ופעולות נגד התנ־חלות הם עושים בכאב ובצער.

ומסכם הרב יוחנן פריד: הצע־דה היתה מין אמירה אדירה של עם ישראל, בלי דיפלומאטיה ובלי נאומים. עם ישראל אינו נפחד בארצו.

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

ספר חדש

בין אדם לחברו

מסכת אנוש ביהדות

הצדק הסוציאלי והצדק המשפטי והמוסרי שלנו

מאת

הרב משה אביגדור עמיאל (ז"ל)

יחוד הציבור ביהדות

מאת

רבי פרופ' זלמן ברוך רבינקוב (ז"ל)

יחסי אנוש בתורת ישראל

מאת

הרב ד"ר אליהו יונג (שליט"א)

המחיר: —.18 ל"י

יד הרב הרצוג

מכון התלמוד הישראלי השלם

הופיע

משנה זרעים ח"ב

למסכתות שביעית — בכורים

עם שינויי נוסחאות

מכתבי-היד של המשנה והבאות המשנה בחז"ל וראשונים, ועם מסורת המשנה, ציונים מקיפים לראשונים, הערות ומבואות עם פקסימיליות של כתבי-יד עתיקים וקטעי הגניזה.

סודרו ע"י חברי המכון

בעריכת: הרב ניסן זקס"ש

מכיל 560 עמ' כולל 48 פקסימליות

בכריכה הדורה

✡

מכון התלמוד הישראלי השלם — בית־הגן, ירושלים

מכירה ראשית:

בוכמ"ס חיים גיטלר, ברלין 4, תל־אביב

בית לוחמי הגיטאות -

ההוצאה לאור

והוצאת הקיבוץ המאוחד

הופיעו זה עתה

יצחק קצנלסון / שירים, 1905 — 1958

מבחר הדברי מבוא: עוזי שביט; סקירה על יצחק קצנלסון, חייו ויצירתו — שלמה אבן־שושן.

528 עמ', צלומים, הערות. המחיר —.58 ל"י

חיים ברלס / הצלה בימי שואה

נסיון לסכם את פעולתם של הסוכנות ומוסדות העם היהודי להצלת יהודי אירופה; כתוב בידי איש שהיה בין מרכזי הפעולה בג'נבה ובקושטא. בצירוף 110 תעודות מקוריות.

271 עמ'. המחיר —.42 ל"י

מינסק עיר ואם / קורות, מעשים, אישים, הווי

כרך ראשון: קהלת מינסק מראשיתה ועד 1971.

כינס דוד כהן. ערך שלמה אבן־שושן.

בשיתוף עם הוצאת ארגון יוצאי מינסק ובנותיה.

696 עמ'. תצלומים, מפות, מפתח שמות. המחיר —.75 ל"י

כן ניתן להשיג

שירים מן הגיטאות

הקליט ארוך־נגן ובו 12 שירים בתרגום עברי. השירים מקורם בגיטאות וארשה, לודז', קראקוב, וילנה, ביאליסטוק ושאבלי. לתקליט מצורף הנוסח המקורי של השירים וכן פרטים על יוצריהם.

בשיתוף עם המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, המכון למוסיקה ישראלית והמרכז לתרבות וחינוך.

המחיר —.40 ל"י

הזמנות:

אגודת שוחרי בית לוחמי הגיטאות, ארלוזורוב 102, תל־אביב טל. 22 86 96 (03)

בית לוחמי הגיטאות, ד. נ. אשרת. טל. 12 04 92 (04)

באי עצרת הזכרון בקיבוץ לוחמי הגיטאות ב־8 באפריל יוכלו לרכוש ספרי „בית לוחמי הגיטאות" בהנחה של 30%.

קירוב רחוקים

מאת דוד פרי־חן

באחת השבתות הגיעה אלינו, לכפר־מימון, קבוצת נערים ונערות מקיבוץ חילוני מסוים בנגב הדרומי, בליווי מחנכות וחברים מבוגרים מותיקי הקיבוץ. בפגישות שונות עם המסגלה החינוכית של הנוער נתברר לנו, שגם ישוב זה מתלבט בחיפושי דרך לחידוש הצביון בחיי הפרט והכלל.

בשנה האחרונה התנהלו ויכוחים בקיבוץ, בהם הועלו הצעות לשינוי פני החברה, במיוחד בימי שבתות, חג ומועד. לבטים אלה הם תוצאה של מודעות החברים לחוסר התכנים בסגנון החיים של הקיבוץ, ולחוסר הפרופורציה שבין העליה בפיתוח ענפי המשק וההתקדמות הכלכלית, לבין הירידה הרוחנית במערכת האירועים החברתיים במקום.

בהמשך שיחתנו, העלתה המחנכת בעי"ה גיל המצוות של בנות ה־12 ובני ה־13, ושאיפת הרוב שבקיבוץ לתכנן מעין חגיגה לציון בכיתתם לגיל זה, בצורה זו או אחרת.

סיכמנו, להזמין לילדים תחילה מיפגש, ואולי גם הויה בבידן, עם משפחת שומרי מצוות באחד הישובים החקלאיים, כדי להציג לפניהם מקרוב ובאווירה טבעית, חיי חברה מושתתים על יסודי היהדות.

לכן הוחלט, להזמין את קבוצת בני־הנעורים עם מחנכיהם באחת השבתות לכפר־מימון, ובהזדמנות זו, נשקול המשך פעולתנו לקירוב הנוער. ובהמשך לכך: הוריהם והחברה כולה, לערכי מורשת אבות.

ההחלטה נתקבלה, ובשבת שירה הגיעה אלינו קבוצת בנים ובנות בליווי חברים מבוגרים, המח־נכת המנהל, והתארחו בבתי החברים בכפר ובמרכזו תושיה.

תוצאות הביקור היו מפתיעות. חברי הקיבוץ השתתפו בשעורי התורה והגמרא, וכן נערכו כמה פעולות חברה, גם בשיתוף ראש הישיבה הרב יעקב ש. והרב יצחק ל. מן הר"מים. האורחים התרשמו מן ההווי והאווירה המיוחדת של שבת במושב דתי, עובדה שמצאה ביטוי גם במכתבי ההודה שנתקבלו מילדים ומבוגרים.

יש לציין, בשבת ההיא הגיע לגיל המצוות אחד מבני החברים, עובדה שהטביעה חותמה על האווי הכללי בבית־הכנסת ומחוצה לו.

אחרי הביקור סוכם לערוך שבת בר־מצוה לתלמידי הכתה ז"ח' בתוכנית מתאימה, הכוללת: קריאה בתורה, סעודת מצוה, דרשות, ותפילה לתורה.

ואמנם, בימים אלו נערכה חגיגת הבר־מצוה, בהשתתפות אורחים, קרובי המשפחות מן החוץ, וזכתה לתגובות חיוביות מצד רוב החברים; ואף הובעה משאלה, להמשיך בזה גם להבא ולהפוך אותן למעין „מסורתי" בקיבוץ. ביניהם אף דבתה התענינותם של כמה חברים לליכוד תורה, והביעו להזמין את הגליונות לעיון בפרשת השבוע, בהוצאת המחלקה לתרבות תורנית.

נספר כאן סיפור נוסף, אף הוא על תלמידי מוסד־חינוך ממלכתי חילוני ידוע בבאר־שבע, שבאו לחפש צורה והנגון ההולמים לחגיגה של בר־מצוה קולקטיבי. כל הכיתה החליטה לבלות את יום השבת בכפר־מימון, כדי ללמוד את מקורות היהדות מתוך התבוננות ישירה בדרכי הגשמתה. הם השתתפו בתפילה עם מחנכיהם, והתארחו בבתיהם של חברי הכפר, האזינו לשיחות הר"מים המורים במקום, וחזרו הביתה מלאי רשמים והרהורים על חיי התורה במושב הקלאי. נוסף, היו מבין המחנכים, שהתעניינו באפשרויות להתקבל כחברים במקום.

המנהלה של אחד בית־ספר ממלכתי הביעה פעם לפנינו את צערה על כך, שנבצר מאתה להעניק לתלמידיה את ערכי המסורת ותכניה המעשיים, ולו במידה מינימאלית.

בזמן האחרון נזדמן לנו להיפגש עם מחנכים מן המחנה החילוני, שהפתיעונו בשאלות שהציגו תלמידיהם, המעידות על שאיפותיהם לרכוש נכסי רוח של היהדות.

כמה מבין המורים האשימו עצמם בנוסח של „אבל אשמים אנחנו", שאין הם מיחדים מקום ראוי ליהדות בהוראה, על תבניה וערכיה המעשיים. אותם המורים ביקשו לקבל יותר הש־תלמות בסיסית בנושאים אלה הן לטובת עצמם והן למען תלמידיהם.

תופעה זו של מבוכה רעיונית ואידיאולוגית דבקה בציבור המחנכים: בפגישות הנערכות ביחידות ובסקטורים השונים, ניכרים הסיפקפוקים של ציבור רחב, בלהט הדיונים בין עובדי החינוך וההוראה, בכל נושא המתייחס להווה האמונות והדעות.

חלק לא־מבוטל מבין אנשי הציבור החילוני חש ביום בהתמוטטות הבסיס האידיאולוגי בביתו ובחוג החברתי שלו. הללו נבוכים על פי טבעיות נבהלה והתאמצים להגיע בכוחות עצמם אל היסוד הערכי של חיי אדם בפרט, ובזיקתו לציבור.

כך התקרבו להלך־רוח של אותו אדם, התוהה על הריקנות באורח חייו, ושכון „להשליך את אליליו בכספו ואלילי זהבו, אשר עשו לו להשתחוות" (ישעיה ב'). אולם, בידי הציבור הנאבק להפוך משבר נפשי זה להלך־מחשבה חיובי של הרהורי תשובה. אנחנו חייבים לקדם תהליך זה ביצירת קונטאקט חופשי ומבצי בינינו לבין אנשי המחשבה והמצפון במחנה החילוני. לשם כך, עלינו לחדול תחילה מדפוסי הוויכוח הנוקשים, ה„ממוסדים". המרחיקים את בעלי הדעת מהדברות של אמת ומכבדים על דו־שיח גלוי וכנה בין אדם לאורה, בין יהודי ליהודי, כפי שהיה מקובל בימים עברו.

ניתן פירוש ממשי יותר לחזון יחזקאל על התהליכים הרוחניים השונים ערב בוא הגאולה: „והיו לאחדים בידיך... ולא יהיו עוד לשני גויים" (יחזקאל ל"ז).

עיר ויער במצור

מאת משה כהנוביץ

...ים חידוש בספר־הזכרונות „עיר ויער במצור" של שלום חולבסקי. לוחם־מחתרת. מפקד יחידה ע"ש ויוקוב ביערות מינסק ופולסיה.

בשנים האחרונות הופיעו בספר ספרים על יחידות יהודיות או מעו־רבות באזורים שונים. כל אחד עוס־קים בשני אזורים פרטיזנים: יערות נליבוקי ויערות ליפיטשאני. האזור שבו עוסק ספרו של חולבסקי הוא אזור בלתי ידוע. הספר ברובו ביחי־דה לוחמת יהודית באזור קופיל.

שלום חולבסקי לקח עליו את העול לספר בכרובו את הסיפור. הספר כתוב בריגוש ובגעגועים לסביבה, עיירתו הקטנה, ולארשה הקטנה, עיירת מולדתו, ארמון הראדזיבילים, האגם. פרקי פיוט.

העיירה, שחיה את חייה כפי שחיו אלפי עיירות יהודיות בפולין, — חיים יהודיים מסורתיים, חיי נוער על ארגוניו והסתדרויותיו. חיים של פעילות תוססת.

ואחר כך הימים השחורים שבאו לעיירה עם פלישתו של הצבא הגר־מני, הגזרות והמוות, ההתארגנות הנוער ששלום חולבסקי עמד בראשו והיה בין מארגניו, הארגון המחתרתי שבבוא היום גילה התנגדות פעילה. בהעברת תת־מיקלע מהביבה הגר־מנית לגיטו, בהצתה בניני העיר. בבריחה דרך גדרות הגיטו.

חולבסקי הכליל גם כמה פרקים מוקדשים לתקופת השלטון הסובייטי 1939־1941. יתר המחברים של ספרי הזכרונות נמנעים מלנגוע בתקופה זו. הוא לא חשש מלנגוע בתקופה זו על השינויים הבבירים שחלו בחיי העיירות עם בואם של הסובייטים.

היציאה ליערות קפולי: עיירה על גבול רוסיה־פולין, שבה נולד הקל־סיקון של ספרות יידיש ועברית, מנדלי מוכר ספרים, אזור לשם הגיעו יהודים ניצולים מעיירות סביבתיות קפולי, סימקוביצי ועוד כמה עיירות. ובהעבר השני הגיעו לשם יהודים ניצולי עיירות שבצבי בגבולות פו־לין לשעבר, ניסביז', סטולפצי, קלצק ואחרות. הפגישה בין יהודים שידעו חיי חופש וחיי תרבות תוססים, היו פעילים בתנועה הציונית, לבין יהו־דים שבאו משכמון במובן היהודי. באזורי ברית"מ תרמה רבות להפצת הרעיון הלאומי בקרב יהודים שלא ידעו כלל מה קרה בעולם היהודי ובארץ־ישראל.

בכל דפי הספר יש טמפרטורה גבוהה. כשקראתי, היה לי הרושם שחולבסקי כתב את הספר ברציפות ולא הפסיק את כתיבתו עד תומו. לבטצה, לא היה כך. הוא ידע לש־סוד על החום, למרות שכתב זאת בהפסקות, ולא לפי יומנים, אלא על פי הזכרון — והזכרונות שנצרבו בדמו ובלבו. וזכרונות שאי אפשר לשכחם.

✶

קראתי בספר על הילדים שה־גיעו ליערות. ילדות ביערות. ילדים בני 7־10 — וחיי יער. ספורים מרטי־טים. קראתי גם פרסם על אלה שנכשלו בקרבות במארבים. בהתקפות על בסיסים גרמניים. ועל המאבק בתוך היחידה היהודית שהוקמה על־ידי יהודים יוצאי קופיל ויוצאי העיי־רות שעל גבול פולין לשעבר. המפ־קדה הרוסית התעללה בבלתי מובש־רים לקרב, בזקנים האומללים, הפר־טיזנים הרוסים התנכלו אליהם כאל אלמנט ביזהד. שבאו רק להציל שם את חייהם. „זוללים ומקלקלים את האוויר" — כך היו אומרים על זקנים נשים וילדים שהגיעו ליער.

חולבסקי מספר על המלחמה של הפרטיזן היהודי של הלוחם היהודי לשמור על חייהם, לדאוג למצרכים ולהגנתם של יהודים אלה. הרבה פרטיזנים יהודים סיכנו את עצמם בניגוד להוראות המטה הרוסי, מטה הבריגדה, ועשו את הכל בכדי שיהו־דים אלה יוכלו לקיים את עצמם ולקבל את הצרכים החיוניים הדרו־שים להם.

חולבסקי מספר על התנכלות ליהו־דים ועל רצח יהודים בידי פרטיזנים אנטישמיים, כגון הרצח של הרשל פוסטורסקי — מציל יהודי סוחרינה. יהודי לוחם לפי אופיו, שהגיע מפו־לין, וכל מגמתו היתה להציל יהודים מגיטו סוחרינה. פוסטורסקי נהרג על־ידי הקומיסר אנטשנקו. רק בגלל זה שלא רצה למסור לו את האקדח שהביא אתו מהגיטו.

יש בספר תיאור על יערות ולא רק על הלחימה, אלא על החיים היום־יומיים, קפת הדיבור, שעות הפנויה, הבילוי סביב למדורה, בימים ובלילות, החלומות שנרקמו סביב לסהרות, השירים ששרו, גם כב, ועל הרצון האדיר להמשיך חיים יהודיים („אויסלעבן זיך"), גם כם, בתנאים ההם. ספר שכדאי לקרוא.

השואה בחינוך הגרמני

(סוף מעמוד 4)

שה לקומוניזם, והמכוונים לפסילת שתי התנועות ביחד. מבלי לציין את ההבדלים הקיימים ביניהם. בספרים אחרים כורכים את כל הפרובלמטיקה בסבתו היהודים בסלה אחת „גורל" שכוונתו קו א־היסטורי בהבנה וב־תפיסת המדיניות הנאצית נגד היהו־דים. מה שקרה אינו מעשי ידי מפ־לגה, שהחבנים הלכו תחת דגלה, אלא גזירה איומה, אסון, יד הגורל. זוהי רק אחת מן הדוגמאות של ה־בריחה בין העיכוב, בין ההתמודדות עם ההיסטוריה הקרובה. כמעט בשום ספר לא מזכירים את השתתפותם של עשרות אלפים ומאות אלפים גר־מנים במעשי הזוועה. וכי האיך יכלו להשתתף במעשים שלא ידעו עליהם כלל? והרי לעם הגרמני נודעו הדב־רים הנוראים רק לאחר המפלה...

כחקרם של מרטין ואנה קולינסקי מגיעים במסקנותיהם מבהי־לות עד כמה בורות העם הגרמני מן השואה וברישומה בהיסטוריה הגרמנית, רצד מעט — אם מגמה זו תימשך — יסתיימו בכלל את מציאות השואה והחורבן וכל מעשי ידיו של היטלר. האזהרה שיש בכך אינה מכוונת דווקא לבני העם ה־יהודי, והיא טומנת בחובה סכנה לכל העמים, ובראש וראשונה לגרמנים עצמם.

ועוד בקובץ מאמרים של בלה ואגו על „פעולות המודיעין בצד שליחותו של יואל בראנד", ושל אריקה וייג־ציזל „לשורשי האנטישמיות של סבאסטיאן ברוגר". לבה יהיל מציגה מבחר תעודות בריטיות על העליה הבלתי ליגאלית האי (1939־1940). ורנה ולך מביאה ביבליוגרפיה סוב־חרה של החיבורים באירופה הנא־צית. מובאים גם דינים וחשבונות על כינוסים בנושא השואה ומפתח מפורט למאמרים שבכל עשרת קבצי המחקר של יד־ושם, שאין ערוך להם בחקר השואה והגבורה.

כדאי לכאוב – על מנת לדעת

(סוף מעמוד 4)

„בערב תאכלו מצות" — ומצוה מן המובחר לאכול מצות שנאפו לשם מצוה בו ביום.

בתוך המהומה העגינית אני מבחין לפתע באיזה ריב ומריבה. מה יש? כמה מאנשי המחנה תפסו גרזנים בידיהם וניגשו לקצץ בעץ רענן. בתוך החורשה המוריקה שניטעה פה בייחוד על ידי הגרמנים כדי להסוות את זוועות המחנה, האנשים עם ה־גרזנים והכהונו להכריח את העץ בכשרה להוסיף עץ־בעירה לשם אפיית המצות. הנה קפץ כנגדם היהודי הנזעם: „עזבו, חדלו! אסור! הפסיקו!" הלוא זה מקרא מפורש: „כי האדם עץ השדה" ואסור לקצץ עץ מלבלב;" ואלה עם הגרזנים טוענים לעומתו: „הרי אדמה זו ארורה היא, אדמה מקוללת, אדמת גרמניה". היהודי הנרגש אינו פוסק מלזעוק: „אסור! אסור! אסור!" — עד שהאנשים נכנעו לו ורזיקו את הגרזנים.

ואני שהייתי עד־ראיה למחזה מוזר ומיוחד כזה במחנה ברגן־בלזן, נשארתי עומד נפעם ונרגש על מקו־מי. וכשאני מעלה כעת את המחזה הבלתי־נשכח הזה אני שוב נפעם ונרגש. היהודים המרודים והמופלאים הללו. שדודים ורצוצים, אודים ש־נאחזו בהם האש כמש, האיך כל החוהמה הנאצית, כל הטומאה הנא־צית, כל השמניות הנאצית לא נגעה ולא פגעה בנפשותיהם אף במשהו, אף כחוט־זה.

✶

ביום אני חוזר ומשנן לעצמי: „ישראל באומות — הוא רב־חלים מכולם". והראיה, שכל מסטר של דיכוי ורודנות בוחר להתקיף את ה־יהודי לראשונה ובמלוא התוקף. ועם זאת „ישראל באומות — הוא דבר בריאה מכולם". והראיה, כי גם ביום הזה מהווה היהודי אבן בוחן לרוח החופש ולמאבק החופש כנגד הרודנות הקומוניסטית במבניים ומבהתוך באחד: היהודים הם המה־ווים את קו החזית של רוח החופש ושל מאבק החופש כנגד הרודנות החדשה של אילי הנפש.

לאחר כלות הכל אני מהרהר לעצמי:

— מהיכן יש ביהודי, האומץ לע־מוד בכל זה? כי אז אני מוצא עזוז ועידוד באימרתו רבת־ההשראה של רבי מנדלי מקוצק: „אם זה נגזר כפי שנאמר בספר קהלת: „יוסיף דעת — יוסיף מכאוב" אזי אני אומר: „כדאי לכאוב — על מנת לדעת".

هكذا من الاصل

مكنز من الاحتل

היכן גורמי המשבר?

מאת יונה כהן

נפתח בסיפור מעשה. מעשה בנער שהיה מרר בבכי. ראוהו אנשים ושאלוהו לסיבת בכיו. השיב הנער: מטבע נתנו לי ואבדה. שאלוהו: היכן אבדה המטבע? השיב הנער: שם, רחוק. שאלוהו: אם כן, מפני מה לא תחפש שם? השיב הנער: קשה לי לחזור ולחפש שם, לכן אני מחפש כאן...

והנמשל — הדיון המתמשך שהיה זה לא כבר במליאת הכנסת בשאלת יהדות, ציונות, סכסוך ישראלי־ערבי חושפת השאלות המקיפה את הנוער בימינו בנושאים דתיים־לאומיים ד־כפי מחנכים אין תשובה. התשובה „פשוטה": הם מחפשים את התשובות במקומות אחרים ורחוקים מ־שורשי הבעיות.

מאחר שבדיונים המקצרים ה־יומיומיים התקפה במידה מסויימת תוכנו של הדיון, הבה נסקור דיון זה תוך הדגשה עיקרי הדברים.

יש לחנך ליהדות

הגב' ג. כהן הדגישה שתכניות החינוך בישראל מכוונות למטרה ב־מקום לחנך לציונות ולקשר עם ארץ־ישראל, כאילו העם מתחיל מ־הציונות. גדולים מהנוער תקופות ב־תולדותינו, גיבורים בעממו, השקפות עולם, גדולים מהם אוצרות של יל־דות. בעליבים מהם, למשל, שבשכם היה בית כנסת של הרמב"ם מתמאה השתים־עשרה. נערים אלה יהיו מחר המדינאים שלנו. עליהם יהיה לקבוע מה ללמד ואיך, בעוד הם עצמם רחוקים בבטען ציוני. המחנכים כמו מ־תעלבים מכך שאצלנו יהדות והיס־טוריה משולבות הן. אין ללמוד ו־ללמד היסטוריה יהודית ללא יציאת הרמב"ם, הבהרי וכדומה.

נכנעים „למציאות"

כיצד מתחילים — שאלה זו ה־ציג שר החינוך והתרבות, א. יד־לין, שלזכותו ייאמר כי הוא מחפש דרכי חינוך הולמים ואמצעי גשר־קשר בין הדורות. בדיון זה ביקש לשכנע את שומעיו, ואולי רצה בדרך זו לשכנע למעשה את עצמו, שה־מגמה „להנחיל מורשת" היא „עסק מסובך וקשה ביותר. וכך אמר שר החינוך בין השאר:

„צריך לדעת שהמושג הנחלה היה פשוט בעולם יציב, בו ירשו בנים מ־אבותיהם כמעט אוטומטית את אורח חייהם בעולם דינמי, משתנה, בעו־לם שהלם העתיד ומשברי ההווה ה־זקים, למרבה הצער, יותר מירושות העבר, ולכן הנחלת ערכים מדור ל־דור זה ענין סבוך וכעיוני".

יש לציין תופעה מתרה; ואולי גם מסוכנת, שמשתרשת ומתפשטת ב־חוגי המנהיגות החינוכית והמדינית שלנו: הרכנת ראש בפני המציאות עגומה. מלבד כמו בוקעת אנחת ייאוש: מה לעשות, כזה המצב, כ־ביצה חולשה של הללו שהופקדו ל־התוות דרך לנער ולדור.

מגוחך ומצער כאחד הוא לראות סיעונת בכנסת שקמץ חבריה צציפי־רצים למחות, בעזרתם האדיבה של ציר הבריאות החינוך, פעילים להכנת „הגדודים" שיאטסרו, פעי־צות, עישון סמים, נישואי תערובת, הפלות מלאכותיות, פעילות מיסיו־נרים ועוד וכיוצא באלה. ציניים שבסיעונת זו, הם ותומכיהם מ־נסים לטעון השכם והערב, בעל־פה ובכתב, כי „המצב מחייב זאת". הל־לו, ואף גם מחנכים וחכמים רצי־ניים יותר מטלים שוב ושוב סמ־נים כאלה: „אנו חיים בדור שכזה" „כזה הוא המצב"; את זה רוצים ב־ימינו", „בזה מעוניין הנוער" — ר

מה לעשותו במקום לאזור אומץ ול־התמודד עם בעיות, לנסות בפה וב־אמונה לשנות את פני המצב, הרי הם נעשים עבדים לכבלי המציאות. בקלייקלות מוותרים הם על הדעי לעם ולמדינה ומטיפים לשחות עם הזרם, שבויים וכנועים בפני המצוי, ומולים לחיזוק.

לאור שהשר הנכבד קבע שאינני פטורים מן התובה להנחיל ערכי ה־מורשת של העם היהודי, להיאבק בניהילזם, להיאבק בכנעניות וב־פרישה מאחריות, אמר השר ידלין בנושא דומה:

„ההנחלה איננה השתעבדות לעבר ללא ביקורתיות וללא סלקציה. ה־הנחלה איננה הסלה של הזיכרון, איננה אילוף דוגמאטי,. אלא היא תהליך של הערכה, של התמודדות מחדש. זוהי האפשרות. רובו של ה־עם היהודי במדינה איננו דתי. רובו של העם היהודי איננו אורתודוכ־סי"...

„אין אפשרות להקים עם חילוני"

מאחר שכמה מהמשתתפים בדיון כיוונו את חיצי ביקורתם כלפי צי־בור המורים, שלא כולם מוסמכים, שרובם עוסקים כאילו רק בהלעטת חומר ללא מאמץ לחנך ולהדריך ו־כו' — ביקש חה"כ א. מלמד להצ־ביע על „העיקר החסר מן הספר". והוא אמר בין השאר:

„בעד לנו אנו תולים את האשם במורים ובמחנכים. אבל, האם מי־שהו מכם חושב על כך שלמעשה ניתן למורים יעד חינוכי שהוא ב־בחינה משימה בלתי אפשרית? האם אתם מאמינים שהותה להם אפשרות להצליח? מה רוצה הציונות החילו־נית — ליצור עם יהודי חילוני ב־ארץ ישראל. הרי זו יצירה שאיננה קיימת, לא מבחינה היסטורית ולא מבחינה מדעית. עמנו קיים כשהדת והלאום קשורים יחד. אין אפשרות להקים עם חילוני בארץ ישראל, כ־מו שאין אפשרות להקים מדינה דו־לאומית בארץ ישראל".

מסכם א. מלמד: המשבר הוא מש־בר של תפיסה, לא של מחנך זה ו־לא של מחנך אחר. אילו היתה קמה כציון ועדת אגרנט לשאול מדוע אנו נראים כך, היתה מגיעה לתוצאות האלה. האמת היא שהיו וצרות ש־נשאלו על מה אבדה הארץ, החכמים הנביאים לא פירשו, הקב"ה פירש ואמר „על עוזבם את תורתי". אם אנו מתנכרים לתרבותנו, העם הזה לא יוכל לקלוט תרבות אחרת".

הוא הוסיף להגדיר קצרות את מ־הות הציונות הדתית: „הציונות ה־דתית לא קיבלה את האידיאולוגיה הציונית של „ככל הגויים". קיבלנו רק את הדרך הציונית הפוליטית ב־דרכי הארגון הציוניות. בניגוד ל־אגודת ישראל, שיתפנו פעולה עם כל חלקי העם, לא התבדלנו ופעלנו מתוך הנחה שהעם על אדמתו יבנה מציאות שתהיה המשך המסורת של העם היהודי. אף פעם לא האמנו בציונות חילונית".

„תסביך יהודי"

מה אמרה הגב' ח. גרוסמן, מ־נציגות מפ"ם בכנסת — „אני מר

זה: יש לי תסביך יהודי ואתו אני רוצה לחיות. ההבטחה שניתנה ל־אברהם אבינו כתוב: „והקימותי את בריתי ביני וביניך ובין זרעך אחריך לדורותם לברית עולם", לא די לשנן אותה כדי שתתקיים. אני בעד החינוך לערכי היהדות, אך ה־יהדות עשירה ומגוונת. אפילו לימוד התנ"ך הוא דבר מסובך. כמובן אי־נני אוהבת, עם־ארצות. מוטב כבר אפיקורסות מאשר עם־ארצות. אם תלמידה בסימינר למורות איננה יו־דעת מתי תוקעין בשופר ביום ה־כיפורים, אני מצטערת על כך. ומה חבל שאין יודעים מה הם י"ג הע־קרים של הרמב"ם".

כמפקפקים בעיקר

והנה קם אחד מצעירי החכמים, יוסי שריד המזיל דמעות הנין על „אי צדקי שישראל עושה בגיבול ל־ערבים. כאשר אנו דוחקים רגלי אה־רים, עד ששת הימים היינו צודקים ואילו אחרי זה לא, הציונות ויפשה תמיד שטחים ריקים, שטחי סלעים וטרשים ועוד ועוד. זו דמותה של המדינה שמר שריד רואה אותה ב־ראייתו המוטעית והמנותקת משורשי האמונה. ומכאן הצעד הבנתו לדחוף המנימי של הללו המקפים יותר ב־חברון, או ביהודה ושומרון.

ע. נוף השיג על דברי קודמו כ־אמרו שאם זוהי התורה שבריה, ש־הוא גם מורה המלמד „אורחות" ב־קריית שמונה, מטיף לה, מה שלא שתלמידי השביעיות, העומדים בתור להתגייס לצה"ל, שואלים שאלות ו־סבירים ספקות לגבי זכותנו על עצם היותנו כאן...

הקניית ערכים

חזר והצביע על המקום בו יש ל־חפש שורשי הפתרון הרצוי והדרוש חה"כ הרב קלמן כהנא:

„בעיית החינוך בדור שלנו היא בעייה איך לחנך את הדור הבא ש־יהיו יהודים במלוא מובן המלה, איך לחנך ליהדות בשלימותה. החטא ה־גדול של הציונות היה, שהתיימרה לחנך לאהבת העם והמולדת מבלי שנתנה יהדות. פרי באושים זה אנו אוכלים. תחילה בקשו להוציא ערכים מסויימים מן היהדות ולחנך רק לקר־ראתם, כשראו תרצמות אותו חינוך, שלא השיגו את מבוקשם ומסורתי־הם, החליטו כי אין לחנך לערכים. ולזה הגענו, לצערנו..."

סיכמה את הדיון הגב' ב. כהן: היא הודתה שעיבות שורשי היהדות היא נקודת התורפה. אולם גם היא שבויה בצפרני „ההנבי"ו „המצי־אות" דיברה על הצורך בחיפוש גש־רים, דרכים אחרות שיובילו ללבו של הנוער, ולא להסתפק בפתרון זה של „שובו בנים שובבים".

סיומו הפרלמנטרי של הדיון היה בקבלת החלטה הקוראת לממשלה „להעמקת החינוך, להקניית ערכי ה־יהדות, ערכים לאומיים־ציוניים־חלוציים, לחיזוק הזיקה של הנוער למולדתו ולעם היהודי ולהגבת ה־עמדה הציונית ביחסי המדינה עם שכנותיה". החלטה נאה ומנוסחת היטב, עד שגם המפד"ל נתנה לה את ידה (לאחר שהרוב הקואליציוני נאות לכלול בה את המלים „להק־נית ערכי היהדות"), אלא שמכאן ועד לחינוך ליהדות שלימה הדרך ארוכה.

בחוג המשפחה

מאת בתיה כרמי

חדר ילדים נעים ואסתטי

החינוך לאסתטיות מתחיל בחדר־הילדים ברגע בו לומד התינוק להבחין בחפצים הסובבים אותו.

חדר־ילדים, נעים, מטופח, מסודר, ו מקושט בטוב־טעם, מרגיל את הילד ל־סדר ולנקיון.

ארגז וצעצועים

אם את רוצה, שילדך יתרגל לאסוף את צעצועיו ולארגנם במקום המיועד לכך.

אל הכניסי לחדרו קופסת־קרטון שאין לה עוד שימוש, כדי שתשמש ככלי־קיבול ל־צעצועים. הקופסה שאינה מושכת בחיצו־ניותה תשמש במקרה הטוב — רק אוהד, כשאת תהיי זו שתאספי את הצעצועים הפזורים ותמלאי בהם את הקופסה. כדי שתוכלי גם לספוף את הרצפה. שיכה יפילה פי כמה, אסתטית וכושבת היא, להכין ואפילו מאותה קופסה עצמה, מעין „ארגז־אוצרות" כדוגמת ארגזי התכשיטים, מעלילות עלי־בבא. הדבק על דפנות ה־קופסה, נייר־הדבקה צבעוני (כדוגמת ה־ספטים המיועדים לקירות). התקיני ל־קופסה מכסה ואולי גם מפתח־ענק דקור־טיבי. כך תשמש הקופסה גם ככלי קיבול וגם בתפקד דקורטיבי להדר.

במקום בארגז, את יכולה להרגיל את ילדך, לסדר את צעצועיו על גבי מדפים. את המדפים יש להתקין נמוך ככל ה־אפשר, כדי שהגישה אליהם תהיה קלה ונוחה לילד. עדיפותם של המדפים היא בכך, שהצעצועים מסודרים בהם, אלו ל־צד אלו, ולא בערימות כמו בארגז. כך רואה הילד את כל הצעצועים ובוחר ל־עצמו רק את הצעצוע הרצוי לו, מבלי לפזר את יתר הצעצועים והסדר — נשמר ביותר יעילות.

מחיצות — חרוזים

מחיצות־חרוזים, הן אופנתיות, אך יק־רות. לחדר הילדים תוכלי ליצור מחיצות מחרוזי ניר במו־ידיך, את המחיצות תוכלי גם לתלות כוילון דקורטיבי על מדפי ה־צעצועים. ליצירת החרוזים תוכלי להעזר בילדיך.

גזרי רצועות ארוכות וצרות מזודנאלים צבעוניים, משחי כל רצועה בדבק וגלגלי על עפרון עד שתקבלי חרוז. אם אין בידך

נייר צבעוני של זודנאלים, תוכלי לצבוע את חרוזי־הנייר בצבע שמן מבריק, או בצבע גואש ומעליו לכה שקופה. השחילי את החרוזים על חוטי ניילון או חוט משי־כה, באורך הדרוש לך, ותלי אותם בצפי־פה אלו לצד אלו לרוחב הדרוש.

אוספים —
בתליונים לקישוטי קיר:

אם יש לילדיך אוסף כלשהו, תוכלי לעזור להם לתלות את האוסף כקישוט קיר, במקום להעמידו על המדפים.

אם זהו אוסף בובות, או נקבוקונים, קשרי אותם אלו מעל אלו לאורך חוטי נילון ותלי אותם על הקיר.

אם אין זה אוסף בנושא מסוים, תוכלי ליצור תליונים מאוסף של חפצים ומזכ־רות שיצאו מכלל שימוש, העשויים להפוך לקשוטים דקורטיביים: כד קטן, קוביה שנצבעה וקושטה במיוחד, הנעל הראשונה של התינוק גלגל עגלה ישן שנצבע ועוד... כך את יכולה לתלות על הקיר: תוף־בד שנצבע ועוטר, חליליות,

כלי הקשה למיניהם שעוטרו, מתבס ה־פנים וכד'... בהתאם לגיל ילדיך.

העריכי את ציורי ילדיך:

ילדים נהנים כשמתיחסים אל הציורים אותם הם מביאים בגאוה מרובה מן הגן. תני להם הנאה זו ואף למעלה מכך: תלי את ציוריהם בחדר־הילדים.

לצורך זה התקיני על הקיר במקום נמוך, כדי שהם יוכלו לראות וליהנות גם ב־עצמם, משטח מיוחד שישמש כרקע ל־ציורים. המקום המתאים לכך הוא הקיר

שמעל מיטתו של הילד. אל תדביקי את ציוריהם ישירות על הקיר שכן כך הם מאבדים מטעם הילדותי המיוחד ויוצ־רים תחושה של אי־סדר וחוסר אסתטיות. תוכלי להתקין את הרקע מרצועה ארוכה של בריסטול בצבע ירוק כהה, או כל צבע שתבחרי, כדי שיבליט את הציורים. הדביקי את הציורים על גבי הקרטון, תוכלי גם לעטר כל ציור בזווית צבעו־ניות. לאחר שתמלאי את רצועת־הקרטון, תוכלי להדביק את הציורים הבאים על

הראשונים, כעין דפדפת. כך יוכל הילד להשוות ולהוכח במו־עיניו בהישגיו וב־התקדמותו.

כריות דקורטיביות:

את הכריות בחדר הילדים תוכלי להת־קין בדמות כלשהי בעזרת אפלקציה פשוטה.

התקיני ציפה עגולה לכרית, מבד ב־צבע נוגד, גזרי שני עגולים לעינים, מבד בצבע אחר גזרי את האף והפה וחברי לציפיה. תוכלי להוסיף ברקמה — שפם מבד זהה או תואם לציפיה גם צמד אזנים.

וילון מעוטר באפלקציה:

לחדר הילדים תוכלי להתקין וילון מבד זול, בצבע חלק או במשבצות ולעטר את שוליו באפלקציה, מבד בצבע נוגד.

את הבד המיועד לאפלקציה, את מקפלת פעמים מספר ומעתיקה את דגם הציור. לאחר הגזירה את מקבלת שבלונות של הדגם בו בחרת, מצמידה אותן לשולי הוילון בתפר ריקמה.

את דגמי האפלקציה את יכולה לבחור מתוך ספורי הילדים, כך שהדמויות יהיו מוכרות ואהובות על הילדים. תוכלי גם ליצור על שולי הוילון הוכנו של סיפור: כמו: „מעשה בגזר" וכד'...

הלבנת ההון השחור — פרס למעלימי מס

מאת ד. יצחק

עם הגשת דו"ח „ועדת בן־שחר" לרפורמה במערכת מס הכ־ ההכנות הנעשות לביצוע ההמלצות החלו בשמעים שוב קו־ בעד מתן האפשרות לעברייני מס לפתוח „דף חדש". מציעים לתת חנינה לאלה שהעלימו הכנסות תוך תשלום כופר מסוים

חנינה כזו ניתנה אחרי מלחמת ששת הימים. באווירת הנצחון הח־ליטה הממשלה על מחילת פונונות כלליות. נקבע שזו תחול בהתאמה גם על עבירות כלכליות. ניתנה אפ־שרות שבעלי הון שחור שהלבינו תוך תשלום מס בשיעור יחיד של 25% כלבד. סקר שנערך בתום ה־מועד הסופי העלה כי הולבנו במס־גרת זו סכומים של מאה מליון ל"י (בערכים דאז). אנשי המס התאכזבו מהסכום הקטן היחסית ש־הולבן.

הלבנה — לשם מה?

הרעיון של מתן חנינה חדשה ה־יום — יסודותיו בתקופה חדשה ה־עשויה להיפתח עם ביצוע המלצות „ועדת בן־שחר". הנה ייקבעו שיעו־רי מס נמוכים יחסית ולא תהא עוד סיבה מובהקת להעלמה. אם הנ־שום יעבור עמו כסף שחור שעליו לא הוצהר לשלטונות המס, הרי ב־הכרח יהיה עליו לנהל שתי מערכות חשבונות. גם אם לא ירצה בכך הוא ימשיך להעלים הון והכנסות. לע־מת זה, אם תינתן לו האפשרות ל־הצהיר על הונו האמיתי — בלי שיהיה צפוי לעונש — ויוכל „לפ־דות" עצמו במס סביר, או הוא יחזור למוטב והאוצר יצא נשכר.

החנינה מנומקת גם בכדאיות ל־אוצר. לפי „ועדת בן־שחר" מגיעה העלמות ההכנסות להיקף של 5—4 מיליארד ל"י לשנה (במונחים של שנת 1974). התוצאה המצטברת היא שישנם מיליארדים רבים שהועלמו מעיני מס הכנסה. אם יאפשרו להם לצאת מהמחתרת יהיה האוצר שותף להם בכדי רבע (אם ייקבע מס של 25%). הרי כאן רווח חד־פעמי גדול לאוצר ובסיס להכנסה שוטפת מגב־רת.

זאת ועוד: כלכלנים רבים מעורי־כים כי הכסף השחור הוא מניע סמוי של גלגלי האינפלציה במשק. זהו כסף עם תאוצה רבה. יש לו מחזוריות מהירה, נוטים לבזבזו כי אי־אפשר להראותו בבנק ובספרים.

חוטא נשכר

לא הכל מתלהבים מהרעיון. מתן חנינה לעברייני מס ואפשרות להל־בין כסף שחור בתשלום של 25 אחוז בלבד, מהווים לפי הדעה האחרת,

פרס לאלה שמעלימים מס. ה־ היושר, המשלם מס עפ"י החוק לם מס שולי של 87 אחוז. הוא נ את הכסף בתפוס־ המעלים ישלנ 25 אחוז לאחר שהספיק לעבוד עם הכסף ולעשות באמצעותו כסף ע"י השקעה במפעלים, רכישת רות חוב וכדומה. מדוע יש לתת הפרס לעבריין ולא לאדם הי

יתרה מזו: רבוי חנינות מ העלמה. אנשים יעשו את החו הפשוט: אם המדינה נותנת מ נויות, להלבין כסף במחיר יותר — למה למהר ולשלם מס בכר יותר? טעמה מסוג זה ב ע"י בעלי מקלטי רדיו. ונול אשר שילמו את האגרה לאף ת קנסות על פיגורים קצרים ז ואילו אחרים, אשר באופן נמנעו מתשלום, נהנו מביטול כ כאשר שילמו באיחור: כלומר משתלם להיות ישר. הולך תמ השוק.

תימוק נוסף: אין שום ה שהחנינה תביא כסף רב ה הדבר הוכח, לפי בעלי הידע בעת החנינה הקודמת. אם ה מאה מיליון ל"י הולבנו, זה משמע כי מי שמעלים איננו לצוף על פני השטח. טוב לו לו לחיות עם הכסף השחור על פי אותה השקפה. אין מ לשלם את את המס. גם כשש הוא 25 אחוז כלבד. ישנו תם בכל מקרה ובכל מקום. בה שם המס השולי הוא 12.5 אחוז העלמות. צפוי לכן כי היקף ה לא יצדיק את המהלך של החנינה.

אחרי מלחמת ששת הימים ה ינים בעלי גירסה זו, היתה מ עוזנתי כלליות. לכן שולם כתן הזדמנות להלבנת הון ש אבל בנוע הרפורמה במס לא מהווה סיבה לחזור על ה

גם בענין הטענה כי הלבנת על נגד זרמי ההון השחור ה את גלגלי האינפלציה ישנ בה סתירה. חלק גדול מהון שעליו לא שולם מס הבכר להוריל. העלמת המס משולבת הברחת מטבע. הוא מוחזק צריה, בליכטנשטיין או בשוויל אם יסכימו לפדות במחיר אחוז לא ישושו רבים מכמעט להחזיר לארץ. ואם אמנם מחוזק בחו"ל הרי נזקו מאח־ נת מצב יתרות מטבע הח

(סוף בעמוד 7)

בעריכת שלמה קנדלשיין

„האחד באפריל" של בובי פישר

„האחד באפריל" ידוע כיום התולי לגבי חובבי השחמט ברחבי תבל זהו המועד שבו אמור היה להודיע אלוף העולם בשחמט „בובי" פישר אם יס־כים להגן על כתרו נגד יריבו אנטו־לי קרפוב. בכינוס המיוחד של פיד"א התולבד נתקבלה דרישתו ואחות של פישר למספר בלתי מוגבל של מש־חקים בדו־קרב (במקום 36 לכל ה־יותר). מאידך נדחתה דרישתו השניה כי תוצאה של 9:9 בדו־קרב משאי־רה בידיו את הכתר העולמי. קרפוב הודיע לפיד"א על הסכמתו להתמודד בדו קרב עם פישר לפי תנאי פיד"א. לגבי פישר עד לרגע זה לא ידועה תשובתו שחמישה מיליון דולר ב־צידה!

יש לקוות כי בסופו של דבר יסכים גם פישר להתמודד עם קרפוב לפי תנאי פיד"א שהינם הוגנים בהחלט לגביו, שכן עולם השחמט צמא ל־קיום דו־קרב שיא זה.

תוצאות משחק ליגה א'

(סבוב חמישי)

מחוז הצפון:

כפר סבא — „הפועל" גליל עליון 1½:4½.

„הפועל" חדרה — „הפועל" נצרת עילית 1½:4½.

„למקר" חיפה — ותיקי „הפועל" חיפה ½:5½.

אס"א טכניון ב' חיפה. — „הפועל" חיפה 2½:3½.

„מרכז נגלר" קרית חיים — „ה־פועל" עפולה / גלבוע א' 2:4.

דרוג הצמרת:

1. „הפועל" חיפה — 19 נק' 2. „הפועל" חדרה 18 נק' (6). 3. אס"א טכניון ב' חיפה — 17½ נק' וכו'.

מחוז הדרום:

אס"א א' ירושלים — „הפועל" רחובות 1½:4½.

„הפועל" חולון — „הפועל" ראשון לציון 1:4 (1).

בנק לאומי תל אביב — ותיקי רמת גן ½:5½.

מרכז הנוער ב' תל אביב — „רובינשטיין" ב' ירושלים 2½:3½.

„הפועל" פתח תקוה — „רטי" תל אביב (1) 1½:3½.

דרוג הצמרת:

1. אס"א א' ירושלים — 21 נק' 2.—3. „הפועל" פתח תקוה 18 נק' (1) בנק לאומי תל אביב 18 נק' וכו'.

תוצאה אליפות ישראל לקבוצות נוער גילאי יסודי תיכון — 1975 שלב מוקדם (¼ גמר).

85 קבוצות ובהן 500 שחמטאים נטלו חלק במפעל זה להלן שמות הקבוצות המנצחות שהעפילו לשלב הבא:

א. גילאי בתי ספר יסודיים

בית הצפון (חיפה, 26 קבוצות — 160 שחמטאים): גורי חיפה א' וב', חטיבת ביניים קרית אתא, נוער חיפה א', ב', ג', הדסים.

בית הדרום (באר שבע, 18 קבו־צות — 180 משתתפים): באר שבע א', ב', בי חטיבת קרית גת א', וישיבת „בני באר שבע.

בית המרכז (ראשון לציון 28 צות — 158 שחמטאים): טבי „סולומון" פתח תקוה, „א. ה־דוד" תל אביב, „בלפור" ראש ציון, מכינה לישיבה „בני ע גבעת שמואל.

ב. גילאי בתי ספר תי 15 קבוצות שהתחרו בראש ציון. המנצחות מרכז הנוער תל אביב, „בית התלמיד" א' תקוה, וצעירי „הפועל" ראש ציון.

„סיומי קרב" באליפות א

בירנה — טוט

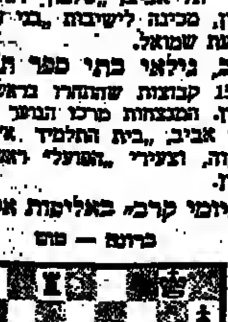

30. צ:ף6 ... (—מהנד) 31. מהד7 + מה8 32. צ:ג8(+) השחור נכנע בגלל האיומים ה צוה.

*

מאריוטי — סאפי

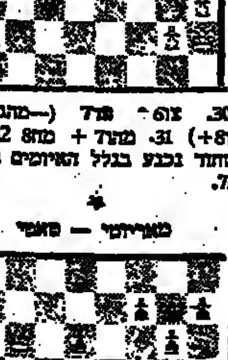

36. מה:3ו! הלבן נכנע.

*

פתרון בעיות (של מחב, משבודיה) ממדורנו הקו

מס. 1 (נ'ק מודבה):

1. פ4ו עם 2. מה:צ5 × או 1 רג5 2. מה:צ5 × או 1. פ4ו רה מה:ד3×.

מס. 2 (א. פורמן):

1. צה7 עם 2. פה5 × או 1. פד7 2. פ:ד5 ×.

מס. 3 (ווד והיינל):

1. צב5 עם 1. צב5 × או 1 צב5 2. מה:ד5 × או 1. צב 2. מה:ד3 × או 1. צב5 ... 5:ד3 ×

ואולי?

מאת מרדכי חנין

הימים עוברים ביעף. העבר רחוק־רחוק.

דור־החלוצים — ערוגות הבושם, תלמי ססגן פרחים — צלחית של פליטון, כוכב־שביט חמק, נר תמיד, אור גנוז. צלילי כסף קדומים, כיסופים... דומה, זקנה קופצת — כוחות דלולים, צללים, עבים קודרים, אפור. סתוים... והיד לעצור אפסית.

סביבי — חרב מתהפכת, שנאה עצמית, גרוי יצ־רים, תעתועי פגול, התפרקות. רוח קרה, אש זרה עוינת. נכור. מולי — רעל רגעי תענוגות נבובים, מחול מסומם פראי מלש.

כלפי — רקבון רועץ, הבאי קלוקל, נפתולי יהי־רים, מצפון מוכפש.

...עוברים ימים ערטילאים. ססים ביעף. ימים כבויי אש, שדופי להט־הקדש.

הלא לנו הצו: „אש תמיד תוקד. לא תכבה..." שביבי אש־קדש איה?

כל־כולי חץ שנון, לב מרי — הכזה חלמנו חלום, חזינו חזון?

*

ואולי?

... אולי שוגה לב סרדן, מצבר כאב היסוסים, תיק פחזות חסד בינה הלום שכחת הוד קדומים — בקעת ארבל, עלות השחר, שיח סוד חכמי הגליל: „אס־אט עולה גאולתן של ישראל, קמעא־קמעא כשחר הלז..."

„חביבין יסורין". „נאמנים פצעי אוהב". „הנה לא ינום ולא ישן שומר נצח ישראל". רק האמונה נדמה בלב.

הקי חמה — שחר מסנור... שחר עולה לעמי לא תשורנו עין זר.

ואולי רוח־פרצים, סער קטב — רוח סערה עושה דברו?

גשמי עוז, סופות רעם, יפרוצו. יזרימו מימי שסף כביר מפרק הרים משבר סלעים, יפנו צחיחי סרשים, חלאת שקוצים, שפת עלגים.

ואולי שתקים יערפו טל, טפטוף מגד שמי רום, עסיס צוף הרים, נטפי שובע — אם כל חי, סם מרפא, טרפי צרי...

אז ימקו רגבי צוק, דלוחי שחיתות ואלימות. ימסו קרחי קהות, תמרורי קשיחות, כרסום מריבה.

חרש־חרש ירענן הטל. טללי־אורה יפיחו חיים, יחיו חזון יחזקאל על ה„כברי": „...ונתתי רוח בכם וחייתם. ...והנחתי אתכם על אדמתכם". ותחיינה העצ־מות היבשות.

טללי־נדבה יכו שרשים. ירוו, ירטיבו ערוגות הבשם.

יצמיחו ניב, יפריחו מצנים, גנונים מלבלבים, על תלמי שדי.

יהדות ארה"ב מתגייסת

(סוף מעמוד 3)

היא אחת המתנגדות החריפות ב־יותר של רשת הביון האמריקאי. היא איננה היחידה. ואמנם אין לך הכחיש בצידקת אי־אלה נמוקים ש־בהתנגדות זו. אבל בשקול שני, כאשר אנו רואים איך שהשפעתה של ארה"ב מתמוטטת, כפורטוגל, באסיה הדרומית־מזרחית וכו'. — והקנוניות הקומוניסטיות מצליחות. — עולות מחשבות נוגות באשר ל־נחיצות הגנה מגזימות אלה, אפילו באמצעים, שבתנאים רגילים הנפש היפה סולדת מהם.

הכיון האמריקאני והמזימות הסובייטיות

ההאשמות נגד „אפבי־איי", „סי איי. איי", יתכן שאינן משוללות יסוד, וישנן הוכחות לביסוסן. אבל האם לא תצא שכרן של התערבות אלה בהפסדה של ארה"ב בזירה הבינלאומית?

אין בדעתי לצאת להגנה על אלה, אבל לפעמים שוכחים בהסתערות על תפקיד חיובי, האף חיוני להגנה על ארה"ב ועל העולם החופשי מפני ה־מזימות והקנוניות של משעבדי צור־לם הקומוניסטיים, המאיימים על כולנו.

ההתקפות הצבאיות בוייטנאם וב־קמבודיה בהשראתם של אלה, הצל־חתם בפורטוגל, ההסתות במזרח ה־תיכון — מהוות כולן חזית אחת של מאמצי השתלטות על העולם ה־חפשי.

בתוך חזית זו פועלת גם־כן ברית בלתי־קדושה של אילי נפט ואילי כסף עם מנהיגי בריה"מ ועם שליטי ערב שליטי הנפט.

כיום נתגלע, למשל, צוהברות נפש גדולות בארה"ב שיתפו פעולה עם מפיקי הנפט הערביים להפלאת מחיר הנפט המהווה תחידה מסוכנת מחוץ הכלכלה האמריקאנית.

גם הסחר הסובייטי לפני שנתיים בקניית חיטה בממדים עצומים, הי־זה לפי שקובעים כיום, גורם ל־אינפלציה, ולהחלשת הכלכלה האמ־ריקאית.

משמע שהחזית האנטי־אמריקאית מצד העולם הקומוניסטי, משתרעת על יבשות ועל ארצות רבות, ומאיי־מת על העולם החפשי.

ריחות הבושם...

הבושם נועד לעדן ולהגות את חוי הריה. כשמכלול ניחוחיו היחודיים מרעננים את ההרגשה.

בושם טוב נבחן בייחודו. הוא נספג באיטיות וריחו לא פג ולא משתנה אפילו אחרי 24 שעות.

מהם מקורות הבושם? הבשמים מופקים ממקורות שונים בטבע, ושימושם מכוון לפי מקורות אלה. יש בהם המופק מפרח בודד: בושם שמקורו בתערובת של פרחים שונים. או המיוצר מעצי אפרסמון, ארז ומוורדים; מתערובת ריחות פירות הדרים; בושם המופק מתערובת של ריחות המזרח המתאים לשעות הערב.

כיצד תבחרי בושם? בבחירת הבושם, יש להניח לריח ל־התמזג עם העור — ולא להריח ישר מן הבקבוק. לאחר טיפטוף טיפה אחת על דופק היד, המתיני מעט. אם הריח נעים לך ואהוב עליך — הוא נועד לך. זיכרי, כשם שיש לך יותר משימלה אחת בארון, כך יש גם יותר מבושם אחד המת־אים לך — לכל אירוע, לכל בילוי ולכל כבגדיות.

כיצד תתבשמי בבושם? הנקודות הצונים להנחת הבושם, הם על דופק היד, מאחורי האוזן, בצוואר ובעורף. תכשירים מבושמים כמו מי־קולון מיועדים להתזה על כל הגוף.

מתי תתבשמי? כל שעה יפה להתבשם, אך לכל עצה — בושם המתאים לה.

צ'ירלי, הבושם החדש של „רבלון", חוגג את הופעת הבכורה שלו בישראל, לאחר הצלחתו בכל רחבי העולם.

ההתבשמות בצ'ירלי, מרעננת, מהנה ובנצימה את ההרגשה, למשך שעות ארוכות. הודות לריכוזו המיוחד ואיכותו המעולה, אין הבושם משנה את ריחו ואינו נמוג גם לאחר הרחצה.

החידוש בייצור הבשמים:

בושם צ'ירלי מופיע גם בהרכב קרמי מוצק, בריכוז גבוה — בתוך צלוחית עם מכסה מוכסף. הניחוח אינו נמוג במשך שעות רבות והצלוחית נוחה לנשיאה בארנק.

צ'ירלי מופיע גם כנוזל ובתרסיס.

„תפוח־הכסף" של צ'ירלי — תכשיט מבושם!

חידוש מענין הוא פרפיום צ'ירלי מוצק המוצג גם בתוך תכשיט מקורי בצורה תפוח מוכסף, הניתן לענידה על הצוואר — כצרי מעניק.

הרחבת מפעל „רבלון":

הופעתו של צ'ירלי בישראל, עומדת בסימן הרחבת מפעל „רבלון" באשדוד.

המפעל, שהשתרע קודם על שטח של 2,000 מ"ר, הכפיל את שיטחו הבנוי, המגיע עתה ל־4,000 מ"ר.

עבודות ההרחבה, שנעשתה בהשקעה של 2½ מיליון ל"י הושלמה לקראת סוף 1974, ובמסגרתה נוספו עתה למפעל מכונות מילוי חדישות, אוטומטיות, שאינן צורכות מגע יד־אדם. הודות לכך, יכול המפעל לייצר עם כוח האדם הקיים כמות כפולה של מוצרים, בשתהליך הייצור המתבסס על דיוק מירבי בטמפרטורות, בצורת הבחישה והעירוב — מתבצע בפיקוח של מערכת בקרה מלאה.

שזופה ונאוה...

אחת הסיבות לכך שעור פניהן של הנשים הישראליות נראה זקן יותר מעמיתיהן האירופיות, הנה החשיפה הבלתי נכונה של פניהן לשמש, מאחר שעונת השיזוף בפתח מן הראוי לציין כבר בעונה זו את הסכנות הטמונות בשיזוף לעומת התועלת הבריאותית שהנה מינימאלית ביותר. ל־הלן עצותיו של ד"ר יהודה שיינפלד ממכון „הלר" בכפית תל־השומר:

א. יש לזכור שהזמן הבטוח מסוכן להשתזפות הוגן ה־שעות שלפני 10 בבוקר ולאחר 3 אחה"צ.

ב. למשחת השיזוף חשיבות רבה להעברת הקרנים ה־אולטרא־סגוליות של קרני השמש, שהן המסוכנות. בדרך כלל המשחה הטובה המומלצת הינה זו המכילה את החומר הנקרא: „פאבא" שהוא חומצה הקולטת את הקרנים המסוכנות.

ג. את משחת השיזוף יש למרוח 45 דקות טרם החשיפה לשמש.

ד. את החשיפה לשמש יש להגביל בהדרגה.

מקורו של השיזוף בתאים מיוחדים המצויים בשכבה הבסיסית של העור והנקראים מלנוציטים. תאים אלו יוצרים את הפיגמנט השחור מלנין, בעקבות גירוי של הקרנים האולטרא־סגוליות. למעשה תפקיד פיגמנט זה הוא להגן בפני חדירת הקרנים לשכבות העמוקות יותר של הגוף.

השיזוף הינו תהליך מתמיד ונעשה גם בצל.

מראה הורדים:

מראה „הורדים הפרסיים" משלב את הנשיות עם החן הטבעי והרכות. זהו המראה ש„הלנה רובינשטיין" מגישה להקנות לנשות אביב/קיץ 75, מראה קסיפתי כשל הורד, עדין ושקוף, וזאת בצורת קרם הבסיס בצבע בז' ועליו אבקת פודרה „טרנסלוסנט בז'".

ללחיים — צבע ורוד חי — בלוסיק „אמבר".

עיני ה„ורדים הפרסיים" מצועפות כלב הורד עם „ביג בלו איידר", קיס, הכולל 4 גווני כחול אותם ניתן לצרף לגוונים שונים.

להדגשת צורת העין, יש לצייר קו דק בגוון הכחול הכהה ביותר מתחת לעפעף התחתון בקו הריסים.

בעפעף העליון יש למשוח 2 אזורים מקבילים לאורכו, בזוית הפנימית ובזוית החיצונית של העין, בגוון הביניים.

במרכז העפעף העליון המתחת לגבה — בצבע בהיר.

למגע אחרון בצבע הבהיר־עמום, הממזג את הגוונים יחד.

אין לשכוח להאריך ולעבות את הריסים עם „לונג לש מסקרה" בצבע כחול. העין תקבל מימד נוסף עם קו דק של „איי ליינר" מתחת לעפעף התחתון ובכחול לריסים בעפעף העליון.

ולשפתיים — 3 צבעי וורדים פרסיות, „שיראז" — ורוד עמוק וזוהר כצבע הורד הראשון, שמוצאו משיראז שבפרס, ואשר הגיע לאירופה לפני מאות מספר.

„סאבריזי" — ורוד מוזהב.

„איספהאן" — חום — ורוד עמוק.

כל שלושת הגוונים החדשים הם מסידרה „לה ליפסטיק", שהיא סידרה של שפתונים בעלי צבעים בוהקים, רכים וקרמיים.

האופנה השלטת בכיפה

גם לכיפה הסרוגה יש אופנה. אם עד כה הרבנו לראות כיפות שחורות או לבנות, הרי שכיום אופנתיות הכיפות בצבע: הכחול, החום והסגול הירוק...

בכיפות הצבעוניות יש משום גיוון ומקוריות. אפשר להתאימן לצבעי הבגדים: המכנסים, החולצה או החליפה וליצור בדרך זו מערכת לבוש הדורה יותר בה מורגשת גם תשומת לב.

מלבד הצבעוניות ניכרת תשומת לב רבה יותר גם בדגמים העוטרים את הכיפות. שוב אין אלה דגמים סטנדרטיים, אלא דגמים המביעים תוכן או מגמה, קטוט הדגמים ניתן לצייר לבד בעזרת נייר מילימטרי.

כך ראינו מוסיקאי שאת כיפתו עיטר קטע תוים מתוך מנגינה של ממש. השם: צבי בא לביטוי בדגם של צבאים העוטרים את הכיפה. כך גם השם: אריה. השם מופיע בואריציות שונות גם תוך משחק הזהר באות הראשונה של השם ושם המשפחה. וכו'.

כיפות רבות עטורות בסמלי החילות — בהתאם לחיל בו משרת חובש הכיפה, או בסמלי המזלות — בהתאם למזל...

תפילת נשים

כרטיסיות עליהן מודפסת תפי־לת־נשים עם צאת השבת הינן שיחזור על־פי הזכרון שנעשה ע"י מר חיים דב ערמון־קסט־באום, מתוך תפילות שהתפללו האמהות והסבתות באידיש. כר־טיסיות נוספות אותן כתב ועיטר הן התחינה לליל־שבת לאחר בר־כת הנרות. את התחינה כתב מר קסטנבאום לאחר שהתייעץ עם רבנים.

מטרת הכרטיסיות כפולה — אומר מר קסטנבאום: להחזיר עטרה ליושנה ולהוסיף את ה־הכנסות לקרן למבריאים ע"ש אשתו שושנה ערמון־קסטנבאום ז"ל.

לאחר שפרסם מודעה קיבל מר קסטנבאום הזמנות לכרטי־סיות מחיילות, מבית הספר ל־מורות בכפר אליהו ומהרבנית גריה.

פרחי כרובית במילוי בשר

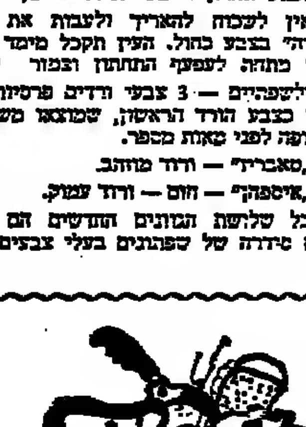

רוחצים היטב את הכרובית במים רותחים, מפרידים את הפרחים. חותכים חתך במרכזו של כל פרח. מכינים בשר טחון מעורב בביצה, פלפל שחור, מעט קמח־מצה ובצל מטוגן. ממלאים את פרחי הכרובית בבשר, טובלים בביצה מעורבת בקמח־מצה, מטגנים עד שהכרובית משחימה. מבשלים בסיר עם מעט מים, מיץ לימון, מלח ופלפל שחור.

"כור" ו"כלל" יקימו במשותף מפעל המלט הרביעי בארץ

את מפעלי הפלדה בירושלים כור ו"כלל" יקימו במשותף את מפעל המלט הרביעי בארץ. מיכום על כך הושג אתמול בי פגישת שר המסחר והתעשייה ח. בר־לב עם נציגי החברות אלה. בשעתו דובר על כך שהחברה "לישראלי" חברת "סולל בונה" יקימו את המפעל במשותף. בעקבות ההתפתחויות בחברה "לישראל" היא הודיעה מכבר על הסתלקות מהתכנית. לאחרונה הודיעה גם "סולל בונה" על פרישתה מהרעיון, אחרי שגם בה התעוררו בעיות. לכן ביקש שר המסחר והתעשייה מ"כור" ו"כלל" להקים את מפעל המלט הרביעי.

ההשקעה במפעל נאמדת בכמאה מיליארד ל"י. בשעתו תוכננה "סולל בונה" את הקמת המפעל באיזור בית־גוברין. עדיין לא ברור אם ה־חברות החדשות יפעלו באותו אתר. ההקמה עשויה להימשך תקופה של ארבע עד חמש שנים.

"כלל" ו"כור" הם גם השותפים במפעלי המלט הקיימים.

עלי מוניות השיגו צע"ת נגד ראש עיריית רחובות

קבוצה של 15 בעלי מוניות מ־רחובות, הסוכנת שראש עיריית רחובות נמנע מלתת רשיון להפעלת תחנת מוניות בעיר עקב שיקולים אישיים ולבניה ללחץ דיירים — ... בבית־המשפט הגבוה לצדק צו על תנאי נגד ראש העיר המספקת העבודות באזור תל אביב.

... על שני המשיבים לנמק תוך 30 יום מדוע לא יוענק רשיון להפעלת תחנת מוניות ומדוע לא יוצא תמרור במקום ...

בעלי המוניות טוענים כי ראש העיר אישר להם לפני כשנה הקמת תחנת מוניות ברח' אייזנברג, מנע עד היום מלממש את המתוכנן עקב לחצים של דיירי הרחוב. והם טוענים כי כל הגורמים המוסמכים כבר אישרו את הקמת התחנה וכי הם נפלו קרבן לסחבת עירייה אשר מקורה בשיקולים זרים ופוליטיים של ראש העירייה, ... מלהפעיל מכוניות וחובות בסיסיות.

הומלצו לכהונת שופטים

ועדה למינוי שופטים בראשותו של שר המשפטים מר חיים י. צדוק, החליטה בישיבתה אתמול להמליץ לפני נשיא המדינה למנות לכהונת שופטים מחוזיים בתל־אביב את ה־שופט הראשי של בית משפט שלום, מר חיים שטיינברג. את שופט בית־המשפט השלום הרשם בית משפט מחוזי, מר שלמה לוין ועו"ד מרדכי בן דרור.

כמו כן המליצה הוועדה למנות לשופטי בית משפט השלום בחיפה את שופט התעבורה מר מיכה לינדנשטראוס ואת עו"ד כמאל חייר ולשופט בית משפט השלום בעכו את עו"ד מאיר דואק.

13 ממורשי "אגד" טרם התפטרו

164 מבין 167 המורשים של קואופרטיב אגד הגישו מכתבי התפטרות. לקבלת תחרות עוד 13 התחייבות על כתבי התפטרות.

דבר זה נתברר אתמול כשנציגים של הסיעות היריבות הופיעו בפני השופט המחוזי התל־אביבי ש. ה. לובנברג, כפי שהוסכם לפני שבועיים, כדי להמסור דו"ח על התפטרות מורשים של אגד.

בזמנו הוחלט בזמנו בהסכמת ה־צדדים על התפטרות כל 167 המורשים, כדי לאפשר את הקדמת ה־בחירות באגד ועריכתן ב־13 במאי. כל עוד לא התפטרו כל המורשים אין אפשרות להקדים את הבחירות, שכן המנדט שלהם עומד בתוקפו עד מועד הבחירות הרגיל שיחול רק בעוד חודשים אחדים. על הקדמת הבחירות הוחלט לפי הסכם בין ה־הנהלה והאופוזיציה באגד.

כסיכום אמר שופט לובנברג, כי ההנהלה הנוכחית של הקואופרטיב הודיעה, שהיא תזמן ישיבת מורשים ביום כ' הבא, 7 באפריל, אתמו"צ. הצדדים גם הסכימו לבוא לבית־המשפט ביום ד', 9 באפריל, כדי לדווח על המורשים ולמסור אם נת־קבלו כבר כל כתבי ההתפטרות של חברי ההנהלה.

השופט לובנברג אמר, כי הדעת נותנת ש־13 החברים שטרם התמו על כתבי ההתפטרות, יגישו אותם תוך הימים הקרובים. אך אם הם לא יעשו כן, תערך ישיבת המורשים ביום ב'.

לנציגי הסיעות בקואופרטיב טענו עורכי הדין דמי כספי ומשה רייסל.

תעודות חכירת־קרקע נמסרו לבדואים ברצועה

תעודות חכירה לשטחי חקלאות נמסרו ביום ה' ל־180 ראשי משפחות בדואיות, אשר סגו בשעתו בסביבות רפיח.

בטקס מסירת התעודות אמר מפקד איזור הרצועה וצפון סיני, תא"ל דוד מימון, כי "זו הפעם הראשונה שאנשי המדבר הבדווים עוברים מ־חקלאות־בעל לחקלאות מודרנית ולחיי קבע".

הטקס נערך בצומת אבשלום, וה־חלקות נמצאות בין הצומת לבין כרם שלום.

תוך ארבעה חודשים ייורשו ויוד־בלו תלקות קרקע בגודל חמישה דונם הבשורה בהדרכת מדריכי משרד ה־חקלאות. במשך תקופה זו ילמדו ל־גדל ירקות ולהשתמש בחומרי הד־ברה. כל משק חקלאי יקבל מיכסה בת 1000 מ"ק מים לשנה ...

קצין המטה לענייני החקלאות ב־ממשל הרצועה, מר יחזקאל מ...,

לבדווים בפיתחה וכן לחבר בתי־הם לרשת החשמל.

מר יהיאל אייכלר, מנהל מחלקת ההתיישבות בסוכנות, כי לעתונאים כי תהיה זו הפעם הראשונה ששטח עיבוד של בדווים יושקו בצורה אינ־טנסיבית באיזור זה.

...

שייך אבו חילו, מן המנהיגים הבדואים הבולטים בצפון־סיני, אשר דיבר בטקס, דרש להקים מבנייני מגורים לבעלי הקרקעות ובתי־ספר ל־ילדיהם, וכן להגדיל את אספקת ה־מים לבל חלקה. השייך הביע תקווה שתוקם אגודה שתשווק את התוצרת החקלאית של החקלאים הבדואים.

שייך אבו חילו היה בין ראשי ה־יועצים המים על מינוי הבדואים לפני כחמש שנים, והוא אף זיהה בין ה־שייכים שהגישו לבג"צ את הבקשה נגד שר הבטחון בנושא זה.

דש התעריף המוזל לנוער בטיסות טרנס־אטלנטיות

תעריף המוזל המיוחד לבני הנוער מחודש בקווי הטיסה האטלנטיים החל ב־1 ... השנה.

... לקבוצות נוער המ־... לבקר בישראל לטוס הלוך ... במחיר 613 דולר ברוב חודשי ... את מסר אתמול מר ירחמיאל ... סמנכ"ל לענייני משחר ...

סמנכ"ל "אל על" אמר, כי מצפים שבעקבות חידוש התעריף המוזל תהיה עליה ניכרת במספר בני ה־נוער והקבוצות של נוער יהודי ש־יבואו לארץ לתקופות השתלמות, עבודה ונופש.

חברי הקבוצה ה"אנרכיסטית" נידונו על עתונות תועבה

הדי פרשת הקבוצה האנרכיסטית שכונתה "החזית השחורה" ...

שבמציאות ערכה הקירה אשתקד, הגיעו אתמול לבית משפט ה־שלום בת"א, השופט יצחק הביב הרשיע מספר צעירים שהואשמו בהוצאת "עתון־תועבה" מטעם הקבוצה.

התביעה טענה, כי דניאל הבר, בן 29, עידו אילן, בן 19, ופרידה צפת, בת 20, בולם מת"א הכינו את החומר לעתון שכונה בשם "פרייקי" והכיל ברובו חומר תועבה. ...

פיצוץ במועדון קלפים בתל־אביב

פיצוץ ארע במוצאי החג סמוך ל־שעה 1 אחר חצות במועדון קלפים ברחוב הרב קוק 27 בתל־אביב. כ־תוצאה מכך נגרם נזק למועדון אך איש לא נפגע.

הפיצוץ נגרם כנראה על ידי מטען קטן של חומר נפץ שהוטמן במקום. ...

צעיר נאשם בדקירת איש הג"א בחיפה

צעיר תושב נצרת מואשם בפני בית המשפט המחוזי בחיפה בדקירת איש הג"א בזמן עיבורי בחיפה.

סגן בכיר לפרקלים מחוז חיפה, עו"ד יהודה רשף, הגיש אתמול את כתב־האישום נגד האיש, עומר בן עבדאללה זועבי, בן 25, מנצרת. ...

600 מיליון ל"י לפיתוח התחבורה באיזור תל־אביב

במסגרת תוכנית החומש לפיתוח התחבורה באיזור ת"א יושקעו כ־600 מיליון ל"י באמצעות חברת "נתיבי איילון" — אמר אתמול שר התחבורה מר גד יעקבי, בטקס הילופי ה־מנכ"לים של החברה, ...

הלבנת ההון השחור

(סוף מעמוד 6)

נכונות להימנע מצעדים פליליים

...

נפתחה ועידת הקיבוץ הארצי

במעמד 600 צירים מ־75 משקים נפתחה ביום ה' בצהרים הועידה ה־12 של הקיבוץ הארצי.

הועידה שתימשך שלושה ימים, מתקיימת בקיבוץ עין השופט ...

צעירה ו־2 נתינים זרים נעצרו כחשודים בסמים

השופט דוד בר־אופיר הורה לעצור את הצעירה ל־7 ימים ואת הגברים ל־15 יום.

"יחסי עם צעיר שהום עור, אשר לו אני עומדת להינשא, מעוררים הדי מעשי "נקמה", טענה אתמול בבית משפט השלום בתל־אביב צעירה שנעצרה ביחד עם שני צעירים אחרים, שניהם נתינים זרים, בחשד שעסקו בסמים.

החשודה היא לאה כהן, בת 22, מתל־אביב. ...

התחזה לקצין צה"ל — ונענש

צעיר תושב קרית שלום, שהתחזה בסגן בצה"ל, נדון אתמול בבית משפט השלום בחיפה ל־500 לירות קנס או 50 ימי מאסר תמורתם.

הנאשם, שאיל מרדכי, בן 18, הודה בפני השופט א.ד. תרמון בעובדות שיוחסו לו בכתב האישום. ...

גל התפרצויות וגניבות בגליל

כ־23 התפרצויות וגניבות נרשמו בערב שביעי של פסח ובחג בתחנת המשטרה של מרחב הגליל. ...

נשלל רשיונו של זקן שגרם לתאונה

רשיון הנהיגה של החובב זברין יעקב, בן 82, שגרם לתאונה — נשלל ...

אזרח שחום־עור עורר בהלת־שווא

אזרח שחום עור שהגיע מניירובי לתל־אביב, עורר בהלה בקרב המלון שבו שהה. ...

מאסר עולם לרוצח אמו

רוצח אמו נידון אתמול למאסר עולם, בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

הנידון הוא מנצור בן איברהים חייטר, בן 27, מכפר טירה. ...

מעצר לחשודים כראשי כנופייה יהודית־ערבית

...ת מעצר ל־15 יום הוצאה ... בבית משפט השלום ... שופט יעקב ... יהודה, חברו ... החשודים כי עמדו ב־כנופיה יהודית־ערבית ש־... באיזור ראשל"צ. ...

מקרה השוד האחרון היה בכפר הרבתא, סמוך לבית חורון, כאן נג־נבו מתושב המקום 15 מטבעות זהב יקרות ובסמים, בערך כולל של כ־80 אלף לירות.

... צוות החקירה מנסה גם לבדוק מהו מקורם של התת־מקלעים מסוג "עוזי" שנמצאו בידי הכנופיה.

קיבלה אקדח להגנה — ונפצעה מפליטת כדור

צעירה בת 30 מקיבוץ דגות, ש־קיבלה מהוריה אקדח כדי להגנה עצמית — נמצאה ביום ד' בחדרה כשהיא פצועה בראשה. ...

הלבשה לגברים ונוער
בוכמן
ירושלים
רח' יפו 47
על חולצות ומכנסים על כל הבגדים.
אין חשש שעטנז.

למכירה
דירת 2½ חדרים
בצפון תל־אביב
סביבה דתית
לפנות ת.ד. 717 פתח־תקוה עבור "דירה"

...בה במכונה
שיעור חמודי ב־12 שעות
בבית הספר למסחר
רימון
דיזנגוף 85, טל' 281985
עיתונות • פקידות ממשלתית

קהיר יועלה בבתי"ס

(זכרם של מומתי קהיר יועלה בבתי"ס)

משרד החינוך והתרבות פירסם חוזר בדבר מיוחדת לציון שלושים שנה ל־עלייתם לגרדום של אליהו חכים ו־אליהו בית־צורי הי"ד — שני צעירים חברי לח"י שהתנקשו בחיי הלורד מוין. ...

לוח הצופה

- **פילים** תקנה רהיטים אנטיקות פריז־ודרים, טלוויזיות וירושות — בוריב 564936, 876852.
- **למסירה** בהזדמנות דירה לוקסוס 4 חדרים עם שכלולים ו־תוספות, 130 מ"ר, בקריית ישמה משה. טלפון: 758274.
- **המשפחות** מסודתיות דירות מרוהטות בגבעת מבין (ליד ישמה משה) 2 חדרים החל מ־133,000, 3 חדרים החל מ־166,500 ל"י. 4 חדרים החל מ־192,500. אפשרות למשכנתא. במקום ליה־ספר וגן דתי. "אפריקה ישראל להשקעות" בע"מ טלפון: 03-751540, 03-50281, 03-757191.
- **לנשים!** עבור הפאה שלך ישנה מורידים 30.— לקנית פאה חד־שה. "אלודה" סלון יונל אלנבי 93. 290682.
- **להצגת רהיטים** דרוש מוכר מנוסה תנאים מצוינים 54104.

לוח ירושלים

- **להשכרה** 4½ יפה, מרוהטת כולא, טלפון, מכונת כביסה. 1300 ל"י. 02-536198.
- **למכירה** 5½ חדרים בקרית משה. 02-525238.

במפלגה ובתנועה

המפד"ל הפוה"מ בת"א

במועדון סניף נוה שרת ב־11 שיעור במדרש — י. ש. שפירא.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן נוה צהל ב־4 שיעור תורה — הרב י. יוזי.

בביהכנ"ס "היכל מנחם" פלורנטין 37 ב־3 שיעור תורה — הרב פנחס הכהן רבין.

בביהכ"נ עולי אפגניסטן בכ. שלם א' ב־4 שיעור תורה — הר' יצחק רבי.

בביהכנ"ס "תפארת ישראל" רח' ה־מעפילים ב־4 שיעור תורה — ר' זכריה כהן.

בביהכנ"ס "זיכרון קדושים" ביפו שיעור בפרשת השבוע לפני קבלת שבת — הרב אליעזר הגר.

בביהכ"נ "שושנה" רח' יאיר שטרן 11 שכ' פלורנטין ב־5 שיעור תורה — הרב פנחס כהן רבין.

במועדון דמת ישראל דם המכבים 19, שיעור בפרשת השבוע ב־2.30 שיעור בגמרא בשעה 3.30 ע"י מר א. ארנברג.

בסניף המפד"ל חיפה

שיעורי תורה: בביכנ"ם הפוה"מ בבית התנועה, (החלוץ 59) ב־7 ב־בוקר שיעור בגמרא — מנחם המר, בשעה 10.30 שיעור ברמב"ם — מאיר אוריין. בכל יום דביעי ב־8 בערב שיעור בגמרא — הרב ב. ראוזה.

בביכנ"ס בשכון הפוה"מ בקרית־אליהו בשבת ב־10 שיעור בגמרא — יצחק לבנון, אחה"צ שיעור בגמרא — ישראל פולקבין. בכל ימות ה־שבוע לפני תפילת מנחה שיעור ב־גמרא במסגרת לימוד דף היומי — הרב בהרב ליבר.

בביכנ"ס המרכזי בקרית־אליעזר ב־3.30 ברמב"ם בהדרכת דוד אוירבך. ביום ראשון ב־17.30 שיעור ב־רמב"ם וביום חמישי 17.30 שיעור עיוני בספרי נביאים בהדרכת הבר.

כנס נציגי הפועל המזרחי בוועדים המפקחים המחוזיים של קופ"ח

יתקיים ביום שני, כ"ו בניסן (7.4) ב־3 אחה"צ באולם הישיבות בבית התנועה בת"א בהשתתפות הח' בן נתן, מזכיל הפוה"מ, נציגינו במרכז קופ"ח, חברי הועדים מתבקשים להופיע ולדייק.

ירושלים

ב"היכל שלמה"

השיעור ב"פרשת השבוע לאוד ומינור", מטעם ארגון ותיקי התנועה, יתקיים מחר, ש"ק, בשעה 4.00 אחה"צ, בהיכל שלמה. את השיעור ילמד רב חיים פינקלשטיין. מרכזת השיעורים הח' צפורה נחיק.

שיעור ברמב"ם, ביום ראשון ביום א', ב"ח — בהיכל שלמה — השיעור של הרב חיים צימרמן, ב' רמב"ם הלכות סנהדרין. הק' מוזמן.

חיפה

הרב רפאל מולדאבו

ידרוש בשבת על נושא: פרשת השכות ועניני היום בביהכ"נ נשמת חיים, רח' החלוץ 14 בשעה 5.00 אחה"צ.

בית כנסת לנוער בכי"ם מכ"ה "אבנה — נצח־ישראל"

התפילות בכל ליל שבת לפי זמני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר בשעה 7.30: לפני התפילה שעור בגמרא ובתלמוד ע"י המורה הרב ישעיהו גגר ב־8.15 תפילה והעוברים לפני ה־תיבה הם בני־נוער. לפני הקריאה לימוד משניות ע"י הרב הב"ל לזכר תלמידי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל ושעל שמם נקרא בית־הכנסת.

תל־אביב

מקס קריאה בפרקי אבות

השבת ב־11.30 לפני־הצהרים — בבית הכנסת "אור המזרח" (הכשר־ביר 21) — התחלת קריאה ב"פרקי אבות" — בטקס חגיגי, כמידי שנה ושנה. ישא דברו הרב הראשי לתל־אביב יפו הרב חיים־דוד הלוי על הנושא: "על שלשה דברים העולם עומד" דברי פתיחה ישא רב השכונה הרב אליהו שרים.

מועדון העתונות

עם שמעון פרס — מתבטל

אגודת העתונאים בת"א מודיעה: לרגל אירוע דחוף באלוף שר הבטחון, מר שמעון פרס, לדחות את הופעתו במועדון העתונות היום בשעה 11.30 לפני־הצהרים, עם המוזמנים ה־סליחה.

תורנות בתי מרקחת

בליל־שבת

תל־אביב: פרנקל — רח' המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; שלמה ה־מלך — רח' שלמה המלך 78, טל. 612474.

פתח־תקוה: בריאות — הובבי־ציון 13, טל. 912357.

הרצליה והסביבה: ביכר ריבלין — הרצליה פיתוח, רח' ויגנל 142. בתיים: בלפור — רח' בלפור 90, (מול סלון כידן, טל. 938014).

חולון: בריאות — רח' קראוזה 46. נתניה: תרופה — רח' הרצל 2, טל. 28656.

רמת־גן והסביבה: תלפיות — רח' אבא הלל 30 ר"ג, טל. 723554.

בני־ברק: תלפיות — רח' אבא הלל 30 ר"ג, טל. 723554.

באר־שבע: ירושלים — רח' הר־צל 34.

בשבת

תל־אביב: במשך היום — צפון — רח' יהודה המכבי 33, טל. 449995; יאני — רח' יהודה הלוי 67, טל. 612474.

במוצאי־שבת

פרנקל — רח' המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; בבי — רח' דיזנגוף 174, טל. 222386.

פתח־תקוה: פינסקר — פינסקר 22, טל. 910505.

הרצליה והסביבה: ביכר ריבלין — הרצליה פיתוח, רח' ויגנם 142.

באר־שבע: אביב — שכון ג'

רמת־גן והסביבה: המגן — רח' ביאליק 30, טל. 723674.

בני־ברק: הירשביין — רבי עקיבא 11, ב"ב.

נתניה: הדסה — רח' הרצל 24, טל. 22243.

חולון: אסותא — רח' סרוקמל־דור 4.

בתי־ים: עזרא — רח' כלפור 135.

האופרה הישראלית
מייסדת ומנהלת: א. דה־פיליפ
תל־אביב
26.4 ● 23.4 ● 16.4 ● 9.4
סיפורי הופמן
מאת אופנבאך
תל־אביב: 12.4 ● 8.4 ● 27.4 ● 22.4 ● 15.4
הרוזנת מריצה
אופרטה מאת קלמן
תל־אביב: 19.4 ● 5.4
כרמן ● ביזה
תל־אביב: 6.4
לה טראוויאטה ● ורדי
חיפה: 17.4 ● ירושלים: 21.4
לה בוהם ● פוצ'יני
תל־אביב: 13.4 דוניצטי
לוציה די לאמרמור
תל־אביב: 28.4
דון פסקואלה ● דוניצטי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונות 1524/74

בענין: ירושת המנוח זיסר לייב ז"ל ממעוז־אביב 8/3 תל־אביב, ש־נפטר ביום 12.12.73 (י"ז כסלו תשל"ד) מ. ז. 4/182528.

המבקש: זיסר יוסף, ע"י ב"כ עוה"ד כ. קונרמן, מרחוב אלנבי 94 תל־אביב.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה לבית ה־משפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוח הנ"ל והנני מזמין ב־זה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח והרוצה להתנגד להכרזה להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זאת התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית ה־משפט צו כטוב בעיניו.

(—) רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונה 39/75

בענין עזבון הכנוה יעקב הורביץ ת"ז 0136853 שנפטר בתל־אביב כ"ג באלול תשל"ד (10.9.74).

המבקשת הדסה הורביץ (לבית איבשיץ) מתל־אביב רח' לה גרדיה 27 ע"י ב"כ ת. תיון, עו"ד פרח' המלך ג'ורג' 48, ירושלים.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה לבית ה־משפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת הכנוה הנ"ל, והנני מזמין ב־זה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח הנ"ל והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

(—) רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונה מס' 259/75, 4928.72

בענין: עזבון המנוחה לילי סיג ז"ל אשר נפטרה ביום 24.7.1964 בדרום אפריקה.

המבקשת: ת. יואלסון־נייקובם, עו"ד בהוד מנהל עזבון המנוחה ה־נ"ל, שבתבתה לבשירת מסמכים היא רח' הנביאים 12, סביון.

הזמנה

להווי ידוע כי הבקשת הגישה ל־בית המשפט בקשה למתן צו המכריז על ירושה בקרקעי מירי של המנוחה הנ"ל, המופקעים ע"י מינהל מקרקעי ישראל ואשר שוויים ב־4,800 ל"י. הריני מזמין בזה כל אדם להתייצב בבית המשפט תוך 15 יום מיום פרסום הזמנתי זו ולהתח סעם, אם יש לו טעם בלשהו, מדוע לא יינתן צו המכריז על ירושת המנוח, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

(—) רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב — יפו

תיק עזבונה 1436/75

בענין: עזבון המנוחה חנה צוע"א ת.ז. 7652762 שנפטרה ביום 4.7.69 ברחובה אליהו.

המבקש: יונה צורא מרמת אליהו.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה לבית המש־פט בקשה ליתן צו ירושה של המנוחה הנ"ל והנני מזמין כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה הנ"ל והרוצה להתנגד ל־הכרזה להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות להכרזה ה־מבוקשת, שאם לא כן יתן בית ה־משפט צו כטוב בעיניו.

רשם בית המשפט המחוזי

נרשמו לנשואין

לשכת הרבנות רמת־גן

אחזות שמואל בן יוחנן (רוק) ברס־חולון; אליהו גולדה בת סלים (רוקה) כפר־סבא—רמת־גן.

...

לשכת הרבנות שדרות

...

בתי קולנוע

ירושלים
שעות הצגה
כיפור תל — 900—700—400

הבירה — שבוע 4 — האיש בעל אקדח הזהב
אורנע — שבוע 3 — צלילי המוסיקה
מיטשל — שבוע 4 — גטסבי הגדול
ארנון — שבוע 3 — הבהלה לזהב
אודיון — שבוע 3 — המגדל הלוהט

תל־אביב
אסתר — שבוע 5 — החרדל מגדה לי...את האף
גורדון — שבוע 2 — תום ג'ונס
פאר — שדים של קרח
סינרמה — שבוע 4 — יום הדין
חן — שבוע 4 — החיפושית דוהרת שוב
דרייב אין — 7.00 השוטר בניו־יורק; 9.30 האמריקאי

חיפה
אדמון — שבוע 4 — האיש בעל אקדח הזהב
עצמון — שבוע 3 — יום הדין
דוו — שבוע 2 — צלילי המוסיקה
אורלי — שבוע 6 — חמים וטעים
אודה — שבוע 3 — המגדל הלוהט
אמפי — שבוע 2 — המשטרה משתוללת

היום

יום ששי, כ"ג ניסן תשל"ה, 4.4.75

פ' שמיני
ח' בעומר

הפרק: נחום; המשנה: נגעים ג', ה"ו; הדף: קני' כס; ההלכה: אר"ח תקים, ג"ה.

בשבת
ט' בעומר

הפרק: חבקוק; המשנה: נגעים ד', א"ב; הדף: קני' ל; ההלכה: אר"ח תקכ־כא, א"ב.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א', ב', צ' — כל שעה	
09.55 (א)	חדשות באנגלית
10.55 (א)	חדשות בצרפתית
17.55 (א)	חדשות באנגלית
18.50 (א)	חדשות בצרפתית
שידורי תכניות לעולים (ב)	
עברית — 19.00	יידיש — 19.30
לאדינו — 20.00	מוגרבית — 20.15
רומנית — 20.30	רוסית — 20.45

רשת א'

06.10 "בעולם הבוקר" ... (לוח שידורים)

רשת ב'

06.00 "בה טובו אוהליך יעקב" ... (לוח שידורים)

גלי צה"ל

05.58 ברכת השחר. 06.05 צלילי בוקר ... (לוח שידורים)

טלוויזיה בללית

15.00 מלחינים ומבצעים. 15.25 שלום לבוא שבת — לפרשה "שמיני".

במוצש"ק

רשת א'

19.56 פרקי היום בתנ"ך ... (לוח שידורים)

רשת ב'

21.05 "משירי הצבאים" ... (לוח שידורים)

גלי צה"ל

19.05 ... (לוח שידורים)

טלוויזיה בללית

20.00 ארטסיפוק. 20.30 ... 21.00 ... 21.45 ... 22.55 פסוקי של יום ותחזית.

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

תיק עזבונה 1451/75

בענין: עזבון המנוח שמואל שנ־אור ז"ל, ת. ז. 0529268, מרחוב אלישע 8 חולון, שנפטר בתל־אביב ביום י' בטבת תשל"ד (4.1.1974).

המבקשת: יגאלה שניאור, ת. ז. ד/331841 מרחוב אלישע 8 חולון, ע"י ב"כ עו"ד א. אליעזר, משדרות רוטשילד 20, תל־אביב.

הזמנה

להווי ידוע כי הוגשה לבית הד־משפט בקשה ליתן צו קיום צוואת המנוח הנ"ל מיום 26.9.1973 ומינוי המבקשת כמנהלת עזבון ומבצעת צוואתו של המנוח והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה ב־עזבון המנוח והרוצה להתנגד להכ־רזה ולמינוי המבוקשים להגיש, תוך חמשה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדותו להכרזה המבוקשת ו־למינוי המבוקש, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

(—) רשם בית המשפט המחוזי

הצפה
עתון יומי
HATZOFE DAILY
המו"ל: הצופה בע"מ. העורך: ש. דניאלי. מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח' יוסף ... טל' 35421 ... ירושלים, רח' ... ת"ד 1142 ... טל' 234918, 528344 ... חיפה ... טל' 663628 ...
אין מערכת אחראית לתוכן המודעות

صكنا من الاهل

כ־5 רבבות השתתפו בחגיגות המימונה בכל חלקי המדינה

נשיא המדינה, פרופ' קציר, הרב הראשי הגר"ש גורן, ראשי ציבור באו לברך את החוגגים * הגר"ע יוסף לא השתתף בחגיגות

כחמש רבבות חוגגים השתתפו אתמול במקומות שונים בארץ ב־חגיגות ה„מימונה" המסורתית, מזה כמה שנים בישראל, לפי המסורת של יהודי צפון אפריקה ובמיוחד של יהודי מרוקו.

רבבות השתתפו בחגיגות המימונה שנערכו בעמק המצלבה בירושלים. כן הבאים היו יוצאי צפון אפריקה, מכל רחבי הארץ וכן עולים רבים ממרכזי קליטה, סטודנטים, בני־נוער ובני מיעוטים וכו'.

הבאים התפזרו על פני העמק ב־קבוצות וניהלו פעילות ססגונית של שירה וריקודים. החוגגים גם בישלו מאכליהם המסורתיים והמגוונים. במקביל הופיעו מעל בימה מרכזית שהוצבה במקום אמנים שהנעימו את זמנם של החוגגים.

כעשר להקות פולקלור ומחול של כל העדות, כולל להקת מיעוטים, הופיעו בפני החוגגים וכן פזורו כ־עשר תזמורות מרוקאיות בכל רחבי העמק.

המשטרה נקטה אמצעי זהירות מ־יוחדים נוכח הריכוז הרב של הקהל.

בצהריים ביקרו את החוגגים נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, וראש עיריית ירושלים, טדי קולק.

אחר הצהריים התקיימה במקום תחרות לעוטי הלבשות מסורתיות ו־למציגי הכלים הנאים ביותר. השופ־טים, בראשם ד"ר יששכר בן עמי מן המכון לחקר הפולקלור באוני־ברסיטה העברית, העניקו פרסים ל־זוכים.

כ־15 אלף בעמק בית־שאן

כ־15 אלף איש נתאספו ובאו מכל רחבי הארץ ל„גן השלושה" („הסח־נה"), שבעמק בית־שאן, כדי לחוג שם את ה„מימונה" ובשעה מסוימת הדוברים מצפים לקהל שיא של עש־רים אלף איש.

את פני הבאים בשעות הבוקר קיבלו נציגי המועצה המקומית. את החוגגים הנעימה תזמורת הנוער. ה־קהל מבשל, מנגן, אוכל ושותה, רוקד ונהנה מהבילוי.

רבים שהו בתוך המים במעבי שחייה שונים וזאת מפאת החום של 37 מעלות השורר בסביבה. להקות זמר ופולקלור מנעימות לחוגגים.

במקום נערכו תחרויות על המאהל היפה ביותר, כלי הגשה נאים ותל־בושות מרוקאיות מקוריות. לזוכים נקבעו פרסים.

5000 חוגגים בשדרות

5000 חוגגים השתתפו בחגיגות ה־„מימונה" בעיירה שדרות. הן נער־כות בחורשה „הדסה" בעיירה, שם הוקמו אוהלים רבים, בשמאה מש־פחות על נשיהם וטפם מתגודדות בחתה לעצים ומטיבות לבם במאכ־לים. במקום הופיעו להקות זמר ו־מחול. במשרדים רבים ובמקומות־עבודה בשדרות קשה היה למצוא אתמול הרבה עובדים מאחר ורבים העדיפו להשתתף בחגיגות ה„מימו־נה" מאשר להיות בעבודתם.

הגר"ש גורן: יש להוסיף יום לחג

הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן, שביקר בשעות הבוקר בחורשת החוגגים הביע סיפוק מעצם חגיגת המימונה ואמר שעמנו זקוק לשמחות וטוב שהוסיפו עוד יום לשמחה בו וכי זוהי מסורת שיש להתהדר בה. השרים אברהם עופר ואהרון אתן ביקרו אף הם בחגיגות בשדרות ו־התארחו אצל כמה משפחות שנטו אוהליהן בחורשת „הדסה". האורחים נתקבלו על־ידי ראש המועצה יונתן יפרח בדבש תמרים וחלב.

מאות ב„חורשת נפוליון" בעכו

מאות מתושבי עכו וישובים סמ־כים הגיעו מבעוד בוקר אל „חורשת נפוליאון" שבמזרח העיר כדי להש־תתף בחגיגות המימונה שנערכות שם בכל שטח החורשה. לקול צלילי מנ־גינות שבקעו מרמקולים התמקמו רבים עם משפחותיהם בצל העצים, כשהם מצוידים באוכל ומשקה, וכך בילו את היום עד שעה מאוחרת ב־לילה.

הגר"ע יוסף לא השתתף ב„מימונה"

הראשון־לציון, הרב הראשי ליש־ראל עובדיה יוסף, לא השתתף את־מול בחגיגות ה„מימונה".

דובר לשכת הראשון לציון נימק את אי־השתתפותו כדלקמן:

„לאחר שנתפרסם ברבים כי בשנים קודמות היו בחגיגות המימונה תופ־עות של התנהגות בלתי צנועה ו־מכשולים אחרים בניגוד למסורת־ישראל, ואף חשש של מכירת מאכ־לים אסורים על ידי אנשים בלתי אחראיים, ללא תעודות כשרות, ומ־אחר שקיים בלב הראשון־לציון חשש שמארגני החגיגות לא יצליחו להש־תלט על ההמונים הרבים, למרות הבטחתם וכוונתם הטובה לתקן את אופי חגיגות המימונה, לכן אין בדעת הראשון־לציון להופיע בשנה זו ב־מקום האירוע, כפי שפורסם.

הראשון־לציון שולח בזה את בר־כתו לעדה המרוקאנית ולכל יתר העדות הקדושות בישראל ומאחל להם שיזכו לשנים רבות ונעימות וטובות, בבריאות וכל טוב, ויזכו להנהיג את בניהם ובנותיהם בדרך התורה והמצוות שליוו את עם יש־ראל במשך כל הדורות".

מסיבות המימונה בחורשת הר־ציון ומערת אליהו

אלפי אנשים מהעדות הספרדיות, עלו במשך היום להר־ציון. התחדדו משפחות משפחות לחגיגות המימונה, בהתאם לנהגם. החוגגים התפללו ליד קבר דוד המלך ושרו שירים מסורתיים.

ד"ר ש. ז. כהנא, שקיבל את פני החוגגים העלה מקורות בהם נאמר שנהג זה, בצורה אחרת, התקיים גם אצל יהודי אשכנז. עם סיום ה־תפילה עלו החוגגים בשירה וריקו־דים לכותל המערבי.

מסיבת מימונה התקיימו כמו כן, במערת אליהו.

סמכות ביה"מ השלום הוגדלה לדון בתביעות של 50 אלף ל"י

סמכות בתי משפט השלום לדון בתביעות כספיות הוגד־לה מסכום של 10.000 ל"י ל־סכום של 50.000 ל"י.

התיקון התקבל בכנסת ב־17.3.75, ונכנס לתוקפו ב־28.3.75. הוא נועד להקל על העומס הרובץ על בתי המשפט המחוזיים, ולהקל על הצד־רה שיוכל לפנות לבית משפט ה־שלום בלי שיאלץ להזקק לבתי ה־משפט המחוזיים, המצויים בחמש הערים הגדולות בלבד.

ראוי לציין כי קביעת תחום הסמ־כות של בית־משפט השלום ל־10.000 ל"י חלה בשנת 1971. הגדלת ה־סכום מתבקשת גם בהתחשב בירי־דת ערכו הריאלי של הכסף.

עם זאת יש להדגיש, כי תביעות שהיו עד כה בסמכות בית המשפט המחוזי, ושהוגשו אליו לפני תחולת החוק — ימשיכו להתברר בפני בית המשפט המחוזי.

חב' „כלל" מוחה נגד השבתת מסוף המכולות בנמל אשדוד

השבתת מסוף המכולות בנמל אשדוד הביא למחאה חריפה מ־מנכ"ל „כלל", מר אהרון דוברת.

מר דוברת, שיגר השבוע מכתב נמרץ לראש עיריית אשדוד מר צבי צילקר ובו מחה נמרצות על השבתת מסוף המכולות בנמל המשותף ל־„כלל" ולצים. במכתבו אומר דוברת כי „לאור המתרחש כיום במסוף, כ־אשר הפסקה שרירותית של הפעילות בו מביאה למשקיעים נזקים של מאות אלפי לירות לחודש, חייבת קבוצת „כלל" לעשות הערכה מחודשת על הכדאיות להגדלת המפעלים ו־להשקעת סכומים נכבדים ביחידות התעשייתיות שלה באשדוד. לא יתכן שפועלי נמל אשדוד יכתיבו את ל־מפעל כלבלי תהיה תעסוקה או שעל פי החלטתם הבלעדית יאלץ מפעל לסגור שעריו.

החברה „אורבינד־קומרס", בעלת ה־מסוף, היא חברה משותפת לכלל ו־לצים, שמאז 1971 מפעילה מסוף מכולות בנמל אשדוד. מסוף זה מש־תרע על 41 דונם שנחכרו מרשות נמלים לאחר בדיקת נושא המסופים ובאישור ועדת שרים. בחברה הושקעו סכומים נכבדים והקף מאונה כ־20 מיליון לירות.

במכתבו מציין א. דוברת כי „כלל" קשורה בהשקעותיה במסוף בגורמים רציניים בחו"ל, בעיקר משקיעים מ־ארה"ב ולסגירת המסוף צפויה על כן השלכה על יחסם של משקיעים פוטנציאליים בעתיד. במסוף עובדים כ־100 פועלים, מרביתם עולים חד־שים. חברת „כלל" קשורה לשלושה מפעלי תעשיה באשדוד. הם: סיבים כימיים, „סנפרוסט" וסי. בי. אס. שלושת המפעלים עומדים לפני תוכ־ניות פיתוח נרחבות אשר מר דוברת במכתבו מעלה סימני שאלה אם אמ־נם יוגשמו עתה. המכתב מסתיים כך: „במידה ולא יימצא הסדר בזמן הקרוב ביותר להפעלתו הסדירה של המסוף במתכונת שהייתה מקובלת ב־עבר וללא הפרעות שרירותיות של פועלי הנמל, ניאלץ לנקוט בכל ה־אמצעים עם כל הכרוך בכך לגבי פעולתה בעתיד של קבוצת „כלל" באשדוד".

העתקים מן המכתב נשלחו לשר המסחר והתעשיה חיים בר־לב, לשר התחבורה גד יעקובי ולמזכיר מועצת פועלי אשדוד רפי כהן.

א. בן־ארצי — יו"ר מועצת המנהלים של חב' „עמידר"

בישיבת מועצת המנהלים של „עמידר" שהתקיימה אתמול, הו־דיע שר השיכון מר אברהם עופר על מינויו של האלוף (מיל.) אפ־רים בן ארצי לתפקיד יו"ר מועצת המנהלים של החברה, במקומו של מר צבי אלדרוטי שהתפטר.

שר השיכון השמיע דברי הערכה לפעילותו של מר אלדרוטי הפורש, והביע את בטחונו כי מר בן ארצי יתרום בכישוריו הניהוליים והציבוריים ל־הרחבת קרנה של החברה והגברת פעילותיה. מר בן־ארצי הודה על האמון שהובע לו ואמר שיקדיש את כל זמנו להרחבת קרנה של החברה, ורווחת התושבים בשיכוניה.

מנכ"ל החברה מר אלברט לוי ש־דיווח למועצה על פעולות החברה אמר, כי בשנה זו הועברו לניהולה של „עמידר" למעלה מ־7000 דירות, ובכך הגיע היקף הרכוש שבטיפול החברה ל־266,674 יחידות, רובם ה־מכריע דירות, ומיעוטם בתי עסק ומבני ציבור.

עוד אמר מנכ"ל החברה כי עמידר עשתה מאמצים מרובים כדי לשפר את תנאי הדיור של משפחות המת־גוררות בצפיפות ובדיור פגום. ה־חברה פעלה בשני מישורים: ע־העברת אלפי משפחות לדירות מרווחות והרחבת הדירות הקיימות. לפי תכנית תלת־שנתית נבנו למעלה מ־7000 חדרים נוספים, מהם 1435 חדרים במתכונת של חדרי ביטחון. בפעולה זו הושקע סך של כ־160 מיליון ל"י.

ילד מבוקעתה נהרג בהתפוצצות

נער מכפר בוקעתה שברמת הגולן נהרג ביום ה' כאשר שיחק בחפץ חשוד שמצא בשדה וזה התפוצץ בידו.

ההרוג הוא עלי אחמד שמס, בן 8. בחקירה התברר שהחפץ שהת־פוצץ היה רימון מתוצרת צ'כיה.

נחנך האגף החדש ב„הילטון" בת"א

האגף החדש של מלון הילטון, ה־כולל 200 חדרים, שבהם מהווים חטיבה־יקרה חדשה וסוויטה (דירת פאר) בניאותית, נחנך אתמול בפע־מה של התיירות מר משה קול, ראש עיריית תל אביב, מר שלמה להט, ומגוון קהל מוזמנים רבים בשטח הבילונאות והתיירות.

המנהל הכללי של הילטון, מר אדי פייזאק, הביע תקוותו כי ה־תיירים יבחרו לבוא לארץ וישראל תהיה מרכז התיירות עולמי.

מר קורן, שדיבר בשם השותפים המייסדים, בירך באיחור הביע ת־קוה: יבטחון שהשלום יבוא במהרה לאור התיירות תשגשג.

בברכו בירכו ראש עיריית תל אביב מר להט, ושר התיירות מר משה קול.

מספרי הטלפון בדימונה יוחלפו היום

כל מספרי הטלפון בדימונה יוחלפו היום (יום ד') בשעה 13.00, כתוצאה מעבודות פיתוח המבוצעות ברשת הטלפונים באזור.

המספרים שהתחילו עד כה בספ־רות 91 יתחילו מעתה בספרות 59. המספרים שהתחילו עד כה בספ־רות 92 יתחילו עתה בספרות 50. בשאר הספרות לא יחול כל שינוי.

ל"ע, „שינוי" ור"צ דנו במצב המדיני

מאת סופרנו לענייני מפלגות

כנס משולש של נציגי ל"ע „שי־נוי" ור"צ, נערך אתמול, דן בהשל־כות המדיניות הקשורות בהשעיית שליחותו של ד"ר הנרי קיסינג'ר ב־אזורנו. השר משה קול, אמר, כי אין להאשים את ממשלת ישראל ב־הפסקת השיחות. שכן, זו גילתה מק־סימום של רצון־טוב, וגילתה גבו־רות לוויתורים תמורת שלום. הוא הציע לעמוד ליכון המהפלה במו"מ עם המצרים.

ח"כ שולמית אלוני, אמרה, כי ה־ממשלה גילתה רוחב־לב אך לא גמישות, וקראה לערוך מיתקפת שלום לקראת המו"מ בג'נבה.

פרופ' א. רובינשטיין, תנועת „שי־נוי", אמר, כי על הממשלה להבהיר על תורנות שלום, תוך ציון הוויתו־רים הטריטוריאליים הכרוכים בכך, אולם אין לחזור לגבולות שלפני מלחמת ששת הימים.

פורץ נתפס בקלקלתו בקרית אונו

פורץ ידוע, בן 24, מבת־ים, נעצר אתמול לפני הצהריים כאשר ניסה להימלט מתוך דירה בקרית־אונו. חברו הצליח להימלט.

שני הפורצים חדרו לדירה ברחוב בתיפירוף בקריאון אולם שכנים שהבחינו בהם הודיעו למשטרת קרית אונו הסמוכה.

מיד גויסו שוטרים למקום, הקיפו את הדירה וכאשר ראו שני הפורצים את הכוח המשטרתי ניסו להימלט. כאמור, נעצר אחד מהם וברשותו נמצאו כלי פריצה.

הנגיד ועובדי בנק־ישראל

מודיעים בצער רב

על פטירתו של

מר שטרן מרדכי ז"ל

עובד הבנק לשעבר

ומשתתפים באבלה של המשפחה

חוקרים קתולים ירצו בעברית ביום עיון ב„בר־אילן"

מאת שאול מיידליש, כתב הצופה

שני חוקרים קתולים מאוניברסיטת וינה, ירצו ביום העיון לתולדות ישראל וספרותו, בעברית דהוסה... המדובר בד"ר קורט שוכרם, ד"ר פריץ ורנר שנענו להזמנת „אוניברסיטת בר־אילן" ובאו ליטול חלק ביום העיון שיערך ביום א' הקרוב, מטעם הפקולטה למדעי ה־יהדות באוניברסיטה.

השניים, חברי המכון למדעי ה־יהדות של אוניברסיטת וינה ירצו בעברית לפני הכנס על הנושאים: „משמעותן של תמונות בתי־הכנסת בתקופת התלמוד לאור דברי חז"ל", ו„דמות היהדות בספרות האנטי־שמית". מרצה שלישי, ד"ר יעקב אלדרהאגם מאוניברסיטת וינה, שהוא יהודי, ירצה גם הוא בעברית על הנושא: „מנדלסון ויזל — 2 פנים להשכלה בברלין".

תושב בת־ים נעצר כחשוד בריגול לטובת מדינה ערבית

צעיר ישראלי תושב בת־ים נע־צר בחשד בריגול לטובת מדינה קרובה שכנה. כתב עתיים מוסר, כי החשוד, סלימון (שלמה) בן גיוטב הדייאן, בן 29, הובא לפני שופט בתל־אביב, אשר ציוה ל־עצרו למשך 15 יום. העצור נעצר ב־26 במארס, והפרסום הותר רק אתמול.

כתב עתיים כותב, כי החשוד הוא חשמלאי במקצועו. ברשומים האישיים שלו במאגר העבריינים הוא רשום כזייפן ומושך המחאות ללא כיסוי. החשוד עלה ארצה לפני כ־12 שנה מארץ מזרח־אירופית ועסק כאן ב־עבודות החשמל.

כשנעצר הוצא תחילה בלשכתו של שופט השלום דוד בר־אופיר, לשם הובא החשוד בחשאי.

את רשויות הבטחון ייצג ראש מחלק התשאול מפקח אהרון רביד. הלה טען, כי במשך החודשים האחרונים קיים החשוד מגע עם סוכ־נים זרים, קשר קשר לאיסוף ידיעות צבאיות ובטחוניות על ישראל ואף מסר מידע תמורת כסף.

החוקר טען, כי החשוד נשלח ארצה על ידי סוכן של מדינה עוינת לאסוף את הידיעות הבטחוניות, ש־עלולות היו לפגוע חמורה במדינה. החשוד, שהיה לבוש חליפה קלי־לה היה נרגש במהלך הדיון הקצר. הוא טען בפני השופט, כי „סיפר את הכל". בקשה אחת היתה בפיו של החשוד בריגול: להשתחרר מן המעצר לליל ה„סדר".

השופט קבע, נוכח החשד החמור, לעצור את החשוד ל־15 יום ואסר את פרסום העניין.

אתמול ביטל השופט יצחק רכיבי את צו איסור הפרסום וזאת לפי בקשת החוקרים.

נודע, כי מעצרו של החשוד הסעיר את מקורביו ושכניו ברחוב החש־מונאים בבת־ים.

כפי שנודע לכתב עתיים בתל־אביב, יצא שלמה דרוראן את הארץ לאנגליה לפני זמן מה. שם כנראה נרקם הקשר בינו לבין הסוכנים הזרים, אשר שיגרו אותו לפי החשד למשימה בארץ תמורת תשלום.

רשויות הבטחון „צלו על הנושא" ובהמשך החקירה כשיפה נעצר הצעיר. נודע, כי החקירה נמשכת.

בחקירת צור לא נמצא חומר העלול להפליל אישי ציבור

מאת סופרנו בירושלים

חוגים משפטיים מוסמכים גילו כי בחקירת פרשת „לישראל" י־ספיקה במהלך חקירתו של מיכאל צור לא נמצא חומר בעל משמעות פלילית כלפי אישים פוליטיים.

המסמכים יכולים לעורר תמיהות בבחינה קו ומדיניות של האישים ושיטות עבודתם, אך אין בהם כדי להטיל צל בבחינת טוהר בידות ש־להם. עם זה אמרו כי עדיין לא הכל נחקר והתברר.

אישים ומוסדות

— נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, קיבל אתמול קבוצה של 300 עולים מארצות שונות. במרכז קיבל נשיא המדינה קבוצה של 25 איש, ממארגני חגיגות המימונה בארץ.

סג"נ מס־הכנסה:

הרפורמה המוצעת במס הכנסה — יש לקיימה ללא כל שינוי

אסור לגעת בגוף הרפורמה ה־מוצעת במס־הכנסה, כי אם הת־חיל שחיקה קטנה, היא עלולה להתרחב ולפגוע. את הרפורמה אפשר לבצע במועד שנקבע, בתנאי שיהיה תאום מקום עם ה־ארגון המקצועי של „ההסתדרות" והארגונים הכלכליים.

זאת אמר מר א. דובנוב, סגן נציב מס הכנסה הממונה על המילהה, ביום עיון מטעם המדרשה למינהל, שנערך ביום ה' בבית ציוני אמריקה בתל־אביב. ביום העיון השתתפו נציגי קיבוצים, בתי ספר, עיריות, חברות שונות, אנשי התעשייה ה־צבאית, בנקים, רשות הנמלים, קו־אופרטיבים, עתונים ועוד.

מר דובנוב אמר, כי הרפורמה נמ־צאת כבר בפתח אך לא יפעילו אותה עד שלא תאושר כחוק. הוא הוסיף, כי החל מחודש אפריל יגבו מיליארד ל"י לחודש. כן עומדים לגבות מס ערך מוסף, שיסופק בשנתו הראשו־נה 3 מיליארד ל"י, ולא השוב מתי יתחילו בגבייתו.

המרצה אמר, כי כל הארגונים ה־כלכליים מאמצים את תכנית הרפור־מה במס הכנסה. „אך בלי נקודת פסו־רמות". מר דובנוב סבור, שאסור לגעת בגוף הרפורמה.

היה ד. ניגר, היועץ המשפטי ל־נציבות מס הכנסה וסגן הנציב, וי. קרוסמן, סגן מנהל בחלקת הניכויים בנציבות מס ההכנסה, הוסיפו פרטים על המלצות ועדת בן־שחר ובין ה־יתר קנס על אי־ניהול ספרים, קנס על אי־ניכוי מס במקור וקנס מוגדל על נישומים המהנרים ידווחו בלתי־נכון על הכנסותיהם.

את יום העיון ניהל מר דב יהנם, יו"ר המיכללה למינהל.

הכבאים הפעילו סנקציות בכמה רשויות מקומיות

מאת סופרנו בתל־אביב

הכבאים בכמה רשויות מקומיות בארץ, פתחו אתמול בסנקציות, במחאה על אי־היענות הרשויות ל־תביעותיהם בעניין קידום שכר ושעות.

הסנקציה הונהגו במספר קטן של רשויות מקומיות, להוציא את הערים הגדולות, שבהן מאיימים הכבאים להצטרף לשובתים כלבים באחי־רים. הכבאים השובתים אמרו כי יענו לקריאות לעזרה רק במקרים של שריפות או במקרים בהם נדרשים להציל נפשות.

הכבאים טוענים כי בתל־אביב זכו חבריהם להטבות ניכרות ולכן גם הם זכאים להטבות אלה. בשבוע ש־עבר קויימה פגישה דחופה בין נציגי ארגון הכבאים הארצי לבין ראשי המרכז לשלטון המקומי. אך הפגישה לא העלתה דבר, והשביתה החלקית, כאמור, החלה אתמול בבוקר.

„הכבאים הפרו הסכם עבודה"

דובר המרכז לשלטון המקומי מר י. שולמן, חזר ומסר לכתבנו בתל־אביב, כי תביעותיהם של הכבאים הן בגדר של הפרת הסכם עבודה והן אומרות, למעשה, הכפלת השכר. מ־אחר והכבאים לא נענו לקריאת ראשי המרכז לשלטון המקומי להי־מנע מקיומה של השביתה החלקית, נקראו הרשויות המקומיות בארץ ל־הימנע מכל מגע עם הכבאים.

בינתיים נמסר, כי המרכז לשלטון המקומי פנה אתמול לגורמים מוסמ־כים בממשלה וביקש להשתמש בכל האמצעים, כדי למנוע את השיבושים הצפויים משביתתם החלקית של ה־כבאים, במיוחד לנוכח הסכנות ל־שריפות בשל תנאי השרב.

פנייה למקגאוורן בעניין ד"ר גלזר

חברי החוג לחקר השואה ויהדות ברית"מ בשני בתי הספר התיכוניים הכלליים באשדוד, מסרו אתמול ל־שגרירות ארה"ב בתל־אביב פנייה בכתב לסנטור ג'ורג' מק־גאוורן, ה־מבקר עתה בישראל. בפנייתם הם מבקשים ממנו לפעול לביטול גלותו של אסיר ציון ד"ר איליה גלזר.

הפנייה למק־גאוורן מושתתת על העובדה שהוא היה עד כה אחד ה־סנאטורים האמריקנים שהגיבו בגבורה חמה ולבבית לפניות קודמות של החוג בענייני אסירי ציון, ובעניין שבוייינו בסוריה מיד לאחר מלחמת יום הכיפורים.

ד"ר איליה גלזר, מומחה לביולו־גיית המות, היה מרצה באוניברסיטת מוסקבה וחוקר בכיר במכון לפסיכי־אטריה במוסקבה. הגיש בפברואר 1972 בקשה לאשרת־יציאה לישראל, וכתוצאה מזאת נעצר ונשפט מאחורי דלתיים סגורות לשלוש שנות מאסר ושלוש שנות גלות. אפילו אמו ה־ישישה בת ה־77 לא הורשתה להיות נוכחת במשפט.

דליקה השתוללה בכרמל

דליקת יער גדולה השתול־לה מאז שעות אחה"צ אתמול ביערות הכרמל בואכה בכר־בות קיבוץ בית אורן.

מכבי־האש חיפה יצאו סמוך ל־שעה 4 בפיקוד מפקד השירות ספסר משה ורדי, לכיבוי דליקת־היער ש־פרצה בכמה מוקדים. האש השתוללה ומכבי האש חיפה, שפעלו במקום בעזרת שש מכונות כיבוי, ערכו גיוס מיוחד של כוחותיהם והפעילו את תחנות הכיבוי של עכו, עפולה וחדרה. כתב עתיים בחיפה מציין, כי סמוך לשעה 8 בערב עדיין השתו־ללה האש ועובדי הקק"ל סייעו ל־כבאים בכיבוי הדליקה. דרוזים מ־כפרי הכרמל הצטרפו אל כוחות ה־כיבוי וסייעו בכיבוי דליקת היער הגדולה. השריפה ועוד חמש דליקות קוצים אחרות שארעו בשעות הבוקר במקומות שונים ברחבי חיפה שמו לאל את שביתת הכבאים.

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ

פונה אל המועמדים המאושרים לאיכלוס ברובע

דהיינו אנשים שנרשמו לדיור בחברה וקיבלו מכתב בדבר אישור מועמדותם, בהיצע דירות להכירה הכולל 8 דירות בנות 3 חדרים, דירה אחת בת 2 חדרים.

סיורים לדירות יתקיימו כדלקמן:

בתאריך 7.4.75 בשעה 10.00
בתאריך 10.4.75 בשעה 10.00
בתאריך 13.4.75 בשעה 14.00

הסיורים יצאו ממרכז בתי מחסה ברובע היהודי המעוניינים מתבקשים לדייק באהור הסיורים ונוסף לא יתקיימו. אנשים אשר לא אושרו לאיכלוס כנ"ל מתבקשים להמנע מלבוא לסיורים.

מידע הסמוך להיצע הדירות ניתן יהיה לקבל במועדי הסיורים בלבד החברה לא תוכל להצגות לפניות בע"פ.

עיריית בני ברק המחלקה לעבודה קהילתית
בשיתוף עם
המכון להשתלמות מקצועית משולבת בבני ברק
משרד העבודה · אורט ישראל

החלה ההרשמה לקורסים להכשרה והשתלמות

לגברים ונוער
* אלקטרוניקה סוג 1
* חשמלאי מוסמך עוזר
* שרטוט טכני
* עצוב חלונות ראווה
* הנהלת חשבונות
* השתלמות במדעי המחשב

לנשים ונערות
* שרטוט טכני יסודות לעצוב פנים
* נושאים נבחרים בגרפיקה
* השתלמות במדעי המחשב

1. למסיימים תוענק תעודת גמר מקצועית מטעם משרד העבודה ו/או אורט ישראל
2. תנאים נוחים בתשלום שכר הלימוד.

פרטים והרשמה: בימים א', ג', ה' בשעות 16.00–19.00 במחלקה לעבודה קהילתית רח' חברון 4, טל' 787300, בני ברק.

מחלקת
התרבות וההסברה
המפלגה הדתית לאומית · הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

יום ראשון (6.4.75)
רמת־גן — במועדון בר־אילן יתקיים חוג להגיד בהדרכתו של מר א. וייצמן — בשעה 7.00 בערב.

יום שלישי (8.4.75)
במועדון ותיקים — בשעה 11.00 בבוקר יתקיים חוג לתלמוד בהדרכת הרה"ג ב. י. ארשפיזאי שליט"א — רב העיר.

יום שלישי (8.4.75)
במועדון „בר־אילן" — יתקיים חוג הרמב"ם, בהדרכת ד"ר ב. ד. סרבר.

יום חמישי (10.4.75)
במועדון ותיקים — בשעה 7.00 בערב יתקיים חוג עיוני ומחשבתי במשנת הרב קוק זצ"ל, בהדרכת הרה"ג ס. י. ארשפיזאי שליט"א — רב העיר.

מדינת ישראל
משרד הפנים / מינהל מחוז תל־אביב

תאריך: ב' ניסן תשל"ה 14.3.75
מספר: 3979/89

לכבוד
מר בן צדוק שלום
יו"ר האגודה „אגודת בית־הכנסת בית־אל לעדת תימן"
רח' ערד 14, נוה שלום
תל־אביב

א. נ.,

הריני מתכבד לאשר קבלת הצהרתכם מיום 8.1.75 בצירוף הודעה לפי סעיף 6 של החוק העותמני לאגודה לשנת 1909, על יסוד האגודה הבאה:

1. שם האגודה: „אגודת בית הכנסת בית אל לעדת תימן".
2. כתובת האגודה: שכון נוה שלום בלוק 24 ליד הרב עובדיה בידאני.
3. המשרד הרשום של האגודה: כנ"ל.
4. מטרות האגודה: א. לארגן ולייצג את ציבור המתפללים בבית הכנסת; ב. לקיים, לנהל, ולשמור את בית הכנסת וכל רכושו, בשכון נוה שלום ת"א, ולדאוג לשיפורים מתאימים.

בכבוד רב, ד. רוזניק
הממונה על מחוז ת"א

ב"ה

משרד העבודה
אגף להכשרה והשתלמות מקצועית

הסתדרות
הנוער הדתי העובד והלומד
„רשת תורה ומלאכה"

מרכז להכשרה מקצועית־תורנית
קדם צבאי - נחלים

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו למגמות:

* אלקטרוניקה
* חשמל רכב * מכונאות רכב
* מסגרות * טבחות

הלימודים הנם בפקוח משרד העבודה ובשיתוף עם צה"ל.

מתקבלים נערים בוגרי בי"ס כמ"ר בגילאים 16—17½ אשר יעמדו בהצלחה במבחני מיון. הלימודים בתנאי פנימיה.

הבוגרים יועסקו במקצועם בשרותם הצבאי

מספר המקומות מוגבל.

* בדבר פרטים והרשמה יש לפנות אל מזכירות המרכז להכשרה מקצועית בנחלים בין השעות 9.00 עד 14.00. טלפון: 919847.

בנק המזרחי המאוחד בע"מ

מחיר קניה | מחיר פדיון

105.83 - 108.49

סלע

קרן נאמנות צבירה

המנהל: חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ

משרד העבודה · משרד החינוך והתרבות

המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

בית ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

מודיעה על הרשמה לשנת הלימודים תשל"ו

לקראת תואר הנדסאי

מגמות הלימוד, בנוסף לחצי יום לימודי קודש:

* פיסיקה אלקטרו־אופטיקה
* אלקטרוניקה ומכ"ם
* מדעי המחשב

בית־הספר מיועד לתלמידים בעלי תעודת בגרות ובעלי רקע ישיבתי (לאחר שירות צבאי). לאחר שלוש שנות לימוד יקבלו התלמידים תואר הנדסאי.

אפשרות מגורים בפנימיה לתלמידים שאינם גרים בירושלים.

● בדבר פרטים והרשמה, נא לפנות למזכירות האקדמית של בית־הספר, ת.ד. 16031 ירושלים, טל: 02-531181, 02-534127

ההרשמה לחיילים: בלשכה להכוונת חיילים משוחררים, רחוב אבן־גבירול 76, תל־אביב.

בית ספר גבוה לטכנולוגיה ירושלים

המזכירות האקדמית מודיעה
על ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ו
לקראת תואר ראשון

מגמות הלימוד בנוסף לחצי יום לימודי קודש.

* פיסיקה אלקטרו־אופטיקה
* אלקטרוניקה ומכ"ם
* מדעי המחשב
* מחשבים / ראיית חשבון

בית־הספר מיועד לתלמידים בעלי תעודת בגרות ובעלי־רקע ישיבתי (לאחר שירות צבאי). לאחר ארבע שנות לימוד יקבלו התלמידים תואר ראשון.

אפשרות מגורים בפנימיה לתלמידים שאינם גרים בירושלים

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות למזכירות האקדמית ● בית הספר ת. ד. 16031 י־ם, טל. 02-531181 02-534127

ההרשמה לחיילים: בלשכה להכוונת חיילים משוחררים, רח' אבן גבירול 76, תל־אביב.

כל הלימודים מתקיימים בקמפוס החדש בגבעת מרדכי.

ב"ה

עיריית חדרה · מרכז ישיבי בני עקיבא

ישיבת בני עקיבא בית שמואל — חדרה
ת. ד. 403

החלה ההרשמה לשנה"ל תשל"ו

* נתיב עיוני — ריאלי והומני
* נתיב טכנולוגי — חשמל ומכניקה

מתקבלים בוגרי כתות ח', ט'

לפנות למזכירות הישיבה כל יום בין השעות 8.00—15.00

דרושים לשנה"ל תשל"ו

* מדריכי פנימיה (רווקים)
* מורה מרכז לחשמל (מהנדס, הנדסאי)

לפנות בכ"ל או טלפון 063—22753

חברת ראית הנולד לבנין בע"מ
בונה ברח' פרל 27 בני ברק
אזור מסורתי

דירת 5 חדרים

במחיר הזדמנות

טל': 728620, 733734

חדש בירושלים

מהדיתל ועד מיטה —
ממרצף ועד ספה —
הכל ללודיכם

ב„בוטינוק"
תמצא

רח' מלכי ישראל 11 גאולה ירושלים